

Gebiedsplan Wij West

2023-2043

Gebiedsplan Delft West

Inhoudsopgave

Voorwoord	3	3. Doelen en ambitie	43
1. Inleiding	4	Thema 1 - Kansrijk opgroeien	45
2. Analyse	8	Thema 2 - Bestaanszekerheid	47
2.1 Een verhaal van Delft-West	10	Thema 3 - Fijn en veilig wonen	49
2.2 Samenvattend beeld	12	Thema 4 - Plek voor iedereen	51
2.3 Delft-West	14	Thema 5 - In vertrouwen samenwerken	53
2.3.1 Tijdlijn Delft-West	15	4. Lerende aanpak en monitoring	55
2.3.2 Kwantitatief beeld Delft-West	16	4.1 Visie en doorkijk aanpak	57
2.4 Buitenhof	19	4.2 Nulmeting met indicatoren	59
2.4.1 Tijdlijn Buitenhof	20	5. Organisatie	65
2.4.2 Factsheet Buitenhof	21	5.1 Samen aan de slag	67
2.5 Voorhof	22	5.2 Alliantieraad	68
2.5.1 Tijdlijn Voorhof	23	5.3 Alliantie	69
2.5.2 Factsheet Voorhof	24	5.4 Netwerksamenwerking	71
2.5.3 Volkshuisvestingsfonds	25	5.5 Financiën: ongelijk investeren voor gelijke kansen	72
2.6 Tanthof-West	26	5.6 Vervolg	74
2.6.1 Tijdlijn Tanthof-West	27	Bijlage 1 Bronnenlijst	76
2.6.2 Factsheet Tanthof-West	28	Bijlage 2 Begrippenlijst	78
2.7 Focusbuurten	29	Bijlage 3 Kwantitatief beeld Buitenhof	80
2.7.1 Afrikabuurt-Oost (Tanthof-West)	30	Bijlage 4 Kwantitatief beeld Voorhof	82
2.7.2 Poptahof-Noord (Voorhof)	31	Bijlage 5 Kwantitatief beeld Tanthof-West	84
2.7.3 Multatulibuurt (Voorhof)	32	Bijlage 6 Doelen-Inspanningen-Netwerk	86
2.7.4 Buitenhof-Noord (Buitenhof)	33		
2.7.5 Gillisbuurt (Buitenhof)	34		
2.7.6 Het Rode Dorp (Buitenhof)	35		
2.7.7 Fledderusbuurt (Buitenhof)	36		
2.8 Huidige ontwikkelingen en beleid in Wij West	37		



Voorwoord

'Samen maken wij West' is de titel van het startdocument waarmee we vanaf 21 maart 2023 werken om Delft-West verder te verbeteren. Dat we Delft-West samen maken staat voorop in de uitvoering, en dus ook in dit gebiedsplan. Als burgemeester zie ik wat de kracht is van Delft-West: de bewoners, ondernemers en betrokken organisaties die zich elke dag inzetten in en voor de wijk.

Ik zie ook dat het beter kan, beter moet. Want bewoners in deze wijken hebben niet dezelfde startpositie en kansen als bewoners in andere wijken in Delft. We weten dat er grote verschillen bestaan tussen krachtige en meer kwetsbare buurten en wijken. Dit merken we in Nederland, en ook in Delft.

Om wijken te versterken en kansen te verbeteren hebben we elkaar nodig, bewoners voorop. De verbinding tussen groepen mensen in de wijken en buurten is namelijk cruciaal voor een gezonde, veerkrachtige samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken.

In de Alliantieraad zien wij dit als een belangrijke rode draad in ons werk. Tegelijkertijd zien we dat de samenleving ontzettend snel verandert, met alle complexe vraagstukken die we met elkaar nu en in de toekomst proberen op te lossen. We moeten daarbij extra alert blijven dat er geen grotere verschillen in snelheid ontstaan in onze stad. Verschillen tussen bewoners die wel mee kunnen komen en bewoners die het niet meer kunnen bijbenen en niet meer voelen dat ze deel zijn van een gemeenschap.

Het programma Wij West, als onderdeel van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Delft-West, is een belangrijke kans om de verbinding te maken, te behouden en te versterken vanuit leefbaarheid en veiligheid. Daarbij realiseren we ons heel goed dat dit een lange adem vraagt, gezien de vraagstukken en de soms hardnekkige problematiek. Duurzame verandering vraagt van ons inspiratie en geloof in de kracht van mensen, én het vraagt tijd, geduld en vasthoudendheid.

Het programma richt zich dan ook op de lange termijn, maar begint wel vandaag. In de uitvoering gaan we leren van eerdere initiatieven en projecten in de wijken. En we houden rekening met de verschillende karakters die wijken en buurten in Delft-West hebben. Wat ons als Alliantieraad betreft zijn dit noodzakelijke ingrediënten om gelijke kansen te bieden aan de huidige bewoners en onze volgende generatie Delftenaren.

Marja van Bijsterveldt

Burgemeester van Delft en voorzitter van de Alliantieraad



1. Inleiding

Aanleiding en urgentie

Delft-West is een bloeiend en bruisend stadsdeel waarin veel verschillende mensen wonen; bewoners met verschillende leeftijden, kansen bij opgroeien, nationaliteiten, inkomensniveaus en werk en dagbesteding. Het programma Wij West¹ bestaat uit drie wijken, namelijk Voorhof, Buitenhof en Tanthof-West. Die wijken bestaan weer uit 26 buurten. Heel Delft-West is groter en bestaat uit vijf wijken. We richten het programma echter op de drie wijken waar de leefbaarheid het meest onder druk staat. In totaal wonen er om en nabij de 35.000 mensen. Veel van deze bewoners zijn trots om hier te wonen en zetten zich in voor hun buurten. Ze organiseren activiteiten, ondersteunen hun burens en bezoeken buurthuizen en ontmoetingsplekken.

In deze wijken zijn er echter ook veel uitdagingen en problemen. De verschillen tussen groepen mensen in het hele land worden steeds groter en dat merken we ook in Delft. Op veel leefgebieden hebben bewoners van Wij West minder kansen (gehad) en zijn er meer problemen dan elders in de stad. De wijken, buurten en gebouwen zijn verouderd. De openbare ruimte ziet er op veel plaatsen rommelig en/of onveilig uit. Bewoners van deze wijken hebben vaker problemen op het gebied van geld, veiligheid, gezondheid en wonen dan bewoners uit andere delen van de stad. Ze hebben bijvoorbeeld vaker schulden of werk met een laag salaris. Dit kan leiden tot dagelijkse stress en andere gezondheidsklachten. Op school presteert de jeugd² gemiddeld minder goed en ze komt vaker in aanraking met criminaliteit. Bewoners zijn door een opeenstapeling van problemen minder in staat om kansen te krijgen en te pakken. Er wonen daarnaast veel ouderen in vergelijking met jongeren. Met de toenemende vergrijzing in de komende jaren verandert daardoor de behoefte

aan welzijn, zorg en ondersteuning. Kortom, niet alle bewoners kunnen meedoen en de leefbaarheid staat onder druk. In hoofdstuk 2 werken we dit verder uit. Uit alle cijfers volgt logischerwijs dat we aan de slag zijn en gaan in Delft-West; aan de slag voor een toekomst waarin alle bewoners mee kunnen doen, waarin alle jongeren een goede start in het leven kunnen hebben en hun talenten kunnen ontwikkelen. De effecten van de aanpak zullen de wijk overstijgen.

Daarnaast zijn er in Delft-West nog andere ontwikkelingen die aandacht behoeven. De drie wijken worden in Delft-West ook gekenmerkt door hun fysieke indeling en vaak verouderde woningen. De wijken zijn voornamelijk ontworpen als aparte gebieden en de verbindingen zijn op het gebruik van de auto gericht. Dat neemt ook veel ruimte in. Door de leeftijd van de wijken (jaren zestig, zeventig en tachtig) is veel renovatie, vernieuwing en verduurzaming noodzakelijk, zowel in de buitenruimte als in de gebouwen. Vandaag de dag zijn er drukke wegen tussen de wijken en kun je zonder auto moeilijk in een andere wijk komen. De woningen zijn veelal niet duurzaam, wat tot hoge energielasten kan leiden. Dit heeft ook gevolgen voor de betaalbaarheid van wonen en zorgt voor (energie) armoede in deze wijken. Het is daarom hard nodig om, naast een betere toekomst voor bewoners, ook in een verbonden en toekomstbestendige wijk te investeren, zodat bewoners gezond oud kunnen worden en het in Wij West goed, duurzaam en veilig wonen is.



“Ik vind dat je de kracht van de culturen ziet zodra er iemand in de wijk hulp nodig heeft. Veel mensen staan dan voor elkaar klaar om elkaar te ondersteunen in een moeilijke tijd.”

Irma Beijk (Directie Parkschool)



Nationaal Programma Wij West

Om Delft-West structureel te kunnen verbeteren gaan we aan de slag met de aanpak ‘Wij West, gelijke kansen in Delft’. Dit lukt alleen als we het samen doen. Voor deze aanpak werken bewoners, gemeente, ondernemers, woningbouwcorporaties, scholen, organisaties voor zorg, welzijn en cultuur, sportverenigingen, politie, ministeries en heel veel andere partners samen in het netwerk Wij West. We slaan de handen ineen, want in deze wijken zit veel energie, kennis en veerkracht. We hebben elkaar nodig om een betere toekomst te maken. Iedereen doet mee, iedereen gaat merken dat we samen Wij West versterken.

In dit programma maken we gebruik van de (financiële) ondersteuning uit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV). Dit landelijke programma kent vier actielijnen:

- 1. Samenhangende aanpak:** we zorgen voor een integrale aanpak met regie en een solide juridische basis.
- 2. Woningen en wijken:** we verbeteren slechte woningen en zorgen voor meer gemengde wijken.
- 3. Meedoen:** we zorgen ervoor dat meer bewoners kunnen meedoen in de samenleving.
- 4. Veiligheid:** we investeren in preventie van jeugdcriminaliteit en weerbaarheid.

Delft-West is als een van de twintig gebieden aangesloten bij deze aanpak. Daarmee wil de Rijksoverheid samen met gemeente, organisaties, bewoners en ondernemers de toekomst van de bewoners verbeteren, en voorkomen dat problemen zich opstapelen op de gebieden onderwijs, armoede, zorg, gezondheid, werk, wonen en veiligheid. Dat zal ook leiden tot noodzakelijke aanpassingen in wet- en regelgeving. Het NPLV

ondersteunt hiervoor benodigde experimenteeruimte. De gezamenlijke aanpak en doelen om Delft-West de komende twintig jaar te verbeteren wordt beschreven in dit gebiedsplan. Wat we concreet gaan doen komt terug in de vierjarige uitvoeringsagenda (hoofdpijnen) met jaarlijks een uitvoeringsplan met concrete inspanningen (inspanningen zijn projecten, activiteiten, interventies, deelprogramma's, alles wat je doet in een programma).

‘We’ in dit gebiedsplan is ‘we, de Alliantieraad Wij West’. In het gebied Wij West is een publiek-private alliantie actief. Die bestaat uit een verzameling van betrokken bewoners, ondernemers en organisaties, en de gemeente. De Alliantieraad Wij West faciliteert de alliantie om de doelen en ambities te bereiken. Dit orgaan bestaat uit vertegenwoordigers uit de kring van de betrokken organisaties. De alliantie is verantwoordelijk voor het behalen van de ambities en doelen. De volledige structuur komt in hoofdstuk 5 aan bod.



Doelen en ambitie

Waar de aanpak van Wij West op is gericht, is vastgelegd in het startdocument 'Samen maken wij West'. In dit basisdocument zijn de doelen op hoofdlijnen opgenomen die we de komende twintig jaar willen gaan bereiken. De afgesproken ambitie is dat we ervoor willen zorgen dat iedereen veilig en gezond kan wonen.

We willen dat alle bewoners mee kunnen doen in de samenleving en bovendien hun talenten kunnen benutten. Ook zijn er vijf doelen opgesteld om die ambitie te kunnen bereiken. Met dit gebiedsplan gaan we aan de slag met die ambitie en doelen. We vertalen hieronder de doelen naar vijf thema's die terug zullen komen in het gebiedsplan. Dat zijn de volgende:

1. Kansrijk opgroeien: de jeugd krijgt de kans om het beste uit zichzelf te halen.
2. Bestaanszekerheid: alle bewoners hebben bestaanszekerheid.
3. Fijn en veilig wonen: iedereen woont veilig in Wij West. Onder dit doel komt ook het thema duurzaamheid terug.
4. Plek voor iedereen³: voor iedereen is er een plek om te wonen, leren en werken.
5. In vertrouwen samenwerken: vanuit vertrouwen trekken we samen op, bouwen we aan een sterke gemeenschap en kijken we naar elkaar om.

Werkwijze

We willen de situatie in Wij West verbeteren. De veranderingen die nodig zijn, zijn niet zomaar doorgevoerd. Veel veranderingen gaan zelfs langzaam. We richten ons met de samenwerking Wij West daarom op een aanpak voor de komende twintig jaar.

We steken de handen uit de mouwen en beginnen direct waar dat kan. Zo zijn op basis van gesprekken voor de totstandkoming van dit plan al meteen acties ingezet, zoals aanbod voor jeugdigen in de zomervakantie om jeugdoverlast te verminderen, een campagne om het zwerfvuil in enkele buurten tegen te gaan, het uitbrengen van wijkkranten en het regelmatig samenkomen van partners in het leefbaarheidsoverleg in alle drie wijken.

De afgelopen jaren is door alliantiepartners al een start gemaakt met het investeren in de wijken. In bijvoorbeeld Buitenhof zijn er leefbaarheidsoverleggen op buurtniveau en is er gestart met renovatie van woningen in de buurt het Rode Dorp. De opgave en ambitie, die we met elkaar geformuleerd hebben in het startdocument, vragen echter om gerichte, langdurig samenhangende investeringen en organisatie. Het is van belang dat alle partners tijd, energie en middelen in Wij West investeren.

We maken in de uitvoeringsagenda expliciet de verbinding tussen fysieke ingrepen en interventies in het sociaal en veiligheidsdomein, zodat deze elkaar versterken.

Bewoners hebben het zelf nooit over 'Delft-West'. Het is een vrij groot gebied en het wordt door bewoners, ondernemers en bezoekers niet als een samenhangend gebied gezien. Ze hebben het wel over hun eigen wijk en buurt. Hoewel deze wijken en buurten overeenkomsten hebben, zijn er ook duidelijke verschillen. Iedere wijk en iedere buurt kent een eigen karakter, problematiek en opgaven. Het is dus belangrijk om dit gebiedsplan af te stemmen op de uitdagingen en wensen per specifiek gebied. Daarom maken we onderscheid tussen een aanpak van brede opgaven en opgaven per wijk of per buurt(en). Daarbij kijken we telkens naar wat er behouden moet/kan blijven, versterking nodig heeft, met elkaar verbonden kan worden en waar extra inzet en structurele verbetering noodzakelijk is.

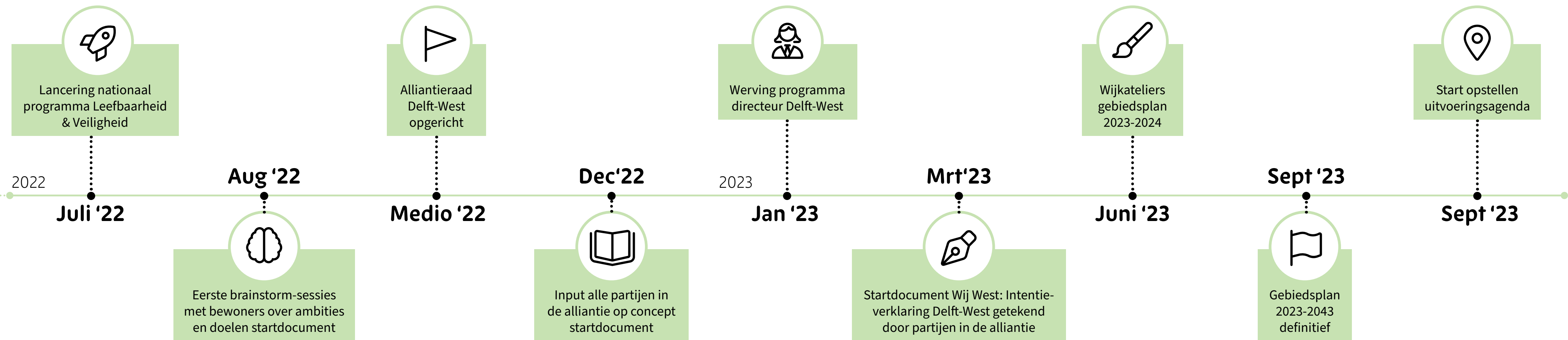
Dit gebiedsplan sluit zo veel mogelijk aan bij en versterkt bestaande beleids- en onderhoudsplannen. Er zijn namelijk al veel initiatieven, activiteiten en dienstverlening in uitvoering,

georganiseerd door bijvoorbeeld bewoners, organisaties, ondernemers en gemeente. Met de nu beschikbare financiële middelen kunnen we bestaande activiteiten beter aan elkaar verbinden, versterken en verbreden, bijvoorbeeld door ze in meer wijken of buurten in te zetten. Naast het versterken van huidige activiteiten gaan we nieuwe inspanningen inzetten die iets toevoegen aan de bestaande aanpak en bijdragen aan de doelen van Wij West.

Om alle doelen over deze lange periode daadwerkelijk te halen, werken we met vijf uitgangspunten die altijd leidend zijn:

- belangrijke rol voor bewoners;
- allemaal verantwoordelijk;
- het vraagt tijd;
- aansluiten bij lopende inspanningen;
- duurzaam en structureel.

In paragraaf 5.1 werken we dit verder uit.



Totstandkoming

Voorafgaand aan het gebiedsplan is een startdocument opgesteld, begin 2023. Hierin zijn de ambitie en doelen op hoofdlijnen bepaald. Dit is geschreven op basis van de inbreng van de bewoners, ondernemers, woningbouwcorporaties, scholen, organisaties voor zorg, welzijn, cultuur en sport, politie, Rijksoverheid en gemeente, kortom: de alliantiepartners. Zij hebben hun inbreng geleverd tijdens de vele bijeenkomsten en gesprekken die vanaf de tweede helft van 2022 zijn gevoerd. Hierboven schetsen we het proces in een tijdlijn.

Dit gebiedsplan is wederom tot stand gekomen door een uitgebreide samenwerking van alle betrokken partners in de alliantie Wij West. Om te bepalen wat we precies moeten doen, zijn meerdere wijk- en thema-ateliers op locaties in de drie wijken georganiseerd, medio 2023. Deze ateliers werden drukbezocht door alliantiepartners. Zij hebben geholpen om de vijf doelen verder aan te scherpen en inspanningen aan te dragen die we in de aanpak op kunnen nemen. In elk atelier stond een wijk of een thema centraal zoals bestaanszekerheid en werken, wonen,

jeugd en meedoen en gezond leven. Voor dit gebiedsplan hebben onderzoekers van de gemeente aanvullend een verdiepende analyse gemaakt van data van gemeente en partners. Op basis van een verscheidenheid aan factoren is onderzocht hoe Delft-West scoort in verhouding tot het Nederlands gemiddelde en tot andere delen van Delft. In die analyse is ook gebruikgemaakt van de informatie die tijdens de ateliers en andere momenten is gedeeld. De Alliantieraad heeft het besluit genomen over het gebiedsplan als kaderstellend document voor Delft-West en het met advies aangeboden aan de partners in de alliantie. Elke organisatie bepaalt haar eigen traject in de besluitvorming in haar organisatie.

Dit gebiedsplan is tevens het kader voor alle toekomstige uitvoeringsagenda's. De opbrengst uit de ateliers krijgt ook haar weerslag in de vierjaarlijkse uitvoeringsagenda. Daarin committeren alle partners zich aan de uitvoering van de uitvoeringsagenda en geven ze aan hoe ze dat vertalen naar hun eigen organisatie en uitvoering, op het gebied van samenwerking en van middelen en capaciteit.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de analyse van Delft-West beschreven. Daarbij wordt eerst een samenvattend beeld geschetst en achtereenvolgens ingegaan op het gebied Delft-West, de drie wijken en vervolgens de verschillende buurten, met tot slot lopend beleid en activiteiten. In hoofdstuk 3 werken we de doelen en ambities verder uit. Vervolgens wordt in het vierde hoofdstuk beschreven hoe we de lerende aanpak willen opzetten en monitoren. In hoofdstuk 5 volgt de governance, netwerkaanpak en financiering van de aanpak.

Analyse

2. Analyse

In het startdocument Wij West is een korte analyse gemaakt van Delft-West. In dit hoofdstuk maken we een uitgebreidere, deels cijfermatige, analyse van Delft-West, de wijken en een aantal buurten. We hebben geluisterd naar verhalen en ervaringen tijdens de wijkateliers, diverse sessies met professionals en naar factoren gekeken die iets over de kenmerken van de wijk en haar bewoners kunnen vertellen.

Het hoofdstuk begint met een verhaal van Delft-West. Dit geeft achtergrond voor het lezen van de rest van het hoofdstuk. Daarna volgt de conclusie over wat er aan de hand is in Delft-West. Er volgt ook een tijdlijn van de wijk, een kwantitatief beeld en een weergave van de activiteiten en (uitvoering van) beleid anno 2023.



2.1 Een verhaal van Delft-West

Hét verhaal van Delft-West bestaat niet; iedere bewoner, professional, ondernemer, bezoeker heeft een eigen verhaal. Iedere wijk, Buitenhof, Voorhof, Tanthof-West, en elk van de buurten, straten en gebouwen kent een eigen verhaal. We proberen in dit hoofdstuk, in dit gebiedsplan, waar mogelijk recht te doen aan al deze verhalen. We zijn ons er als Alliantieraad ook van bewust dat we een deel van de verhalen nog niet kennen, en we zijn graag bereid te luisteren.

Waarom is Delft-West zoals het nu is?

Een verhaal van Delft-West begint bij de behoefte aan woningen na de Tweede Wereldoorlog. In een relatief korte periode zijn er veel woningen gebouwd. De Poptahof-Noord in Voorhof stond er grotendeels in vijf jaar. Eerst is de Voorhof gebouwd. Daarna werden Buitenhof en Tanthof(-West) gebouwd om de bewoners van Delft en omgeving te kunnen huisvesten. In 1974 is ook het ziekenhuis erbij gekomen. Dat zat eerst in de binnenstad. Later zijn er nog buurten bijgebouwd die niet in het oorspronkelijk plan zaten, zoals de rij woningen (Burgemeestersrand en Laan van Europalaan) achter de geluidswal.

De wijken zijn gebouwd en verder ontwikkeld vanuit de (politieke) waarden die er op dat moment waren. Een belangrijke was functiescheiding; wijken zijn ingericht vanuit één functie (monofunctioneel): er was een plek voor wonen, er was een plek voor infrastructuur en een plek voor het centrum. De Tanthof is ingericht vanuit een 'bloemkoolstructuur', met sterk geordende

wegen voor auto's, waarbij het doorgaande verkeer over een ringweg (of een beperkt aantal hoofdwegen) wordt geleid. Deze wijken zijn minder ontworpen voor fiets- of voetgangersverkeer tussen wijken of tussen Delft-West en de rest van Delft.

De Poptahof-Noord is het oudste deel van Voorhof. Het is ooit gebouwd voor de gegoede middenstand. Het is nu een buurt die niet meer voldoet aan de vereisten van deze tijd. In het Masterplan Poptahof (2006) was het plan om de hele Poptahof te verbeteren. Dit is mede door de hoge kosten, financiële problemen bij de gemeente en de wijziging van taken van de woningcorporaties niet volledig gerealiseerd. In 2010 is de ontwikkeling gestopt.

Tanthof(-West) is gebouwd voor gezinnen. Inmiddels zijn de kinderen uit huis en blijven veel ouderen in de gezinswoningen wonen. Daardoor is het totaal aantal bewoners in de wijk afgenomen. De voorzieningen in de wijk staan onder druk. Deze zijn ooit opgezet per buurt, bijvoorbeeld een winkelcentrum voor Tanthof-Oost en Tanthof-West. We weten nu meer over welke voorzieningen om welk niveau (buurt of wijk) vragen. Bij het ontwerp van de wijk waren er andere inzichten. De veranderende demografische samenstelling zorgt ook voor een andere behoefte. Dat er meer ouderen wonen en dat ouderen langer thuis wonen creëert meer behoefte aan voorzieningen gericht op zorg dichtbij.

De wijken hebben ook te maken gehad met bezuinigingen in diverse periodes (bijvoorbeeld in 2011-2014, 2020) door verschillende partijen (zoals overheid en woningcorporaties).



Er is bezuinigd op welzijn, waardoor de smeerolie in de wijken is verdwenen; de smeerolie die zorgt voor verbinding tussen informele en formele netwerken, waar vroeg (preventief) gesignaleerd wordt en waar nog en laagdrempelig ingegrepen kan worden. Het gaat bijvoorbeeld om de jongerenwerkers die alleen nog ambulante konden werken en veel meer reactief dan wenselijk. Het gaat ook om afname van het aantal maatschappelijk werkers. De structurele preventieve kracht is op dit moment minimaal. Ongeveer de helft van de buurtcentra is destijds gesloten of overgedragen aan informele partijen. Vaak zonder of met beperkte subsidie. Dit heeft samenkomen en sociale verbindingen in de wijk geen goed gedaan. Op een ander niveau heeft dit geen goed gedaan in het vertrouwen in de overheid.

Er zijn buurten waar bewoners liever niet (lang) willen wonen. Een aantal buurten kennen een hoge doorstroom; mensen blijven er kort wonen. Er zijn dan weinig kinderen die de hele lagere school op één school doorlopen. De terugtrekkende beweging van de overheid en daarmee ook van de gemeente Delft heeft ertoe geleid dat bewoners zelf meer initiatieven in de wijken ontplooiën. Deze zijn echter vaak onvoldoende (tijdig) financieel ondersteund, waardoor ze ook soms weer verdwijnen of niet de impact hebben die ze met de juiste facilitering zouden kunnen hebben.

Buitenhof is een wijk die sinds 2002 al extra aandacht heeft. Ze was onderdeel van de Vogelaarwijkenaanpak (40+). Destijds stond in de aanvraag een toelichting op de problemen

in de wijk; onder andere lage inkomens, hoge werkloosheid, schulden, psychiatrische problemen, opvoedproblematiek, grote verscheidenheid in leefstijlen, geconcentreerd in een paar buurten met overwegend sociale huur. We zien een groot deel van deze problemen nog steeds in geconcentreerde vorm terugkomen.

We zien vanaf 2013 de ontwikkeling terug in de wijken dat zorg minder in instellingen (afbouw Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)) en meer vanuit huis moest plaatsvinden. Ouderen wonen dus langer thuis, mensen met een verstandelijke beperking of ggz problematiek komen minder snel in een instelling. Het gedwongen afstoten van woningen door woningcorporaties (rond 2013) zorgde voor lager aanbod van sociale huurwoningen⁴ in heel Delft/Nederland. Dit en vooral het toewijzingsbeleid van sociale huurwoningen leidde tot een hogere concentratie van mensen met minder veerkracht in Delft-West. Het aantal registraties bij de politie van overlast, incidenten en meldingen over inwoners met onbegrepen gedrag neemt de laatste jaren toe.

Het economisch beleid van de gemeente was met onderwerpen als toerisme en kenniseconomie, vooral stadsbreed gericht en minder op specifieke wijken. De afgelopen twee jaar is deze focus wel meer gekomen door de stadsverzorgende economie⁵ ook speerpunt te maken. Zo is er voor het eerst onderzoek gedaan naar wat er nodig is aan werkruimte. Er zijn inzichten opgedaan met betrekking tot wat er nodig is, ook in deze wijken.

Qua winkels zie je een ontwikkeling in de jaren 90 van een 'winkelstrip' (rij van winkels) met parkeerruimte ervoor, naar winkelcentra met een gevel en een parkeergarage, zie bijvoorbeeld De Hoven. De afgelopen jaren zie je de naar binnen gekeerde winkelcentra naar buiten treden; bijvoorbeeld horeca met een terras aan de buitenkant (Boulevards Papsouwselaan, Winkelcentrum In den Hoven Voorhof).

Een andere beweging is die van sportverenigingen en gebouwen/velden die van de stad naar de rand verplaatst zijn. Daardoor zijn er relatief veel sportverenigingen geclusterd bij elkaar in de rand van de wijken. Voor cultuur geldt dat de formele instellingen vrijwel allemaal in de binnenstad zitten. De bibliotheek heeft een vestiging in de Buitenhof. Er zijn veel Kunst in de Wijken projecten geweest in Delft-West. Dit zijn steeds tijdelijke laagdrempelige kunstprojecten geweest samen met bewoners. Er zijn wel vaste plekken waar amateurkunstverenigingen oefenen, maar die zijn niet altijd vindbaar en hebben geen wijkfunctie. Hier zijn natuurlijk uitzonderingen op, met onder andere de opstart van de Buurtfabriek.






De fysieke verdere ontwikkeling van de wijk is een lang traject, zo wordt er bijvoorbeeld al 20 jaar stapsgewijs gewerkt aan de transformatie van een autoroute naar een groene fietsroute naar de stad van de Abwoudseweg weg, van oost naar west. We zien verbeteringen.

2.2 Samenvattend beeld

In onderstaande tabel geven wij de hoofdlijnen van de analyse, zoals deze blijkt uit de hiernavolgende paragrafen. We sluiten daarbij aan bij de drie conclusies zoals deze zijn af te leiden uit het NPLV6. Deze conclusies zijn herkenbaar voor Delft-West en vormen daarom hieronder het uitgangspunt:

1. concentratie van sociale problematiek in wijken met een eenzijdige, goedkope woningvoorraad;
2. verminderde (beleids)aandacht en te weinig (fysieke) investeringen;
3. gebrekkige samenwerking tussen sectoren en actoren.

We geven onze samenvatting weer aan de hand van de vijf doelen, zoals deze uit het startdocument komen. Daar bouwen we onze aanpak op verder.

					
Wij West thema's vs. Landelijke lijnen	1. Kansrijk opgroeien	2. Bestaanszekerheid	3. Fijn en veilig wonen	4. Plek voor iedereen	5. In vertrouwen samenwerken
Concentratie van sociale problematiek met een eenzijdige, goedkope woningvoorraad	Relatief veel jongeren hebben geen startkwalificatie in Delft-West	Er is een hoger dan gemiddeld aantal huishoudens dat in armoede leeft	Er is een hoge concentratie van doelgroepen in de wijk	Er is een beperkt aantal mogelijkheden om door te stromen in de wijk	Het vertrouwen in de overheid en instanties is gemiddeld lager
Verminderde (beleids)aandacht en te weinig (fysieke) investeringen, en in Delft is er ook minder geïnvesteerd in het sociale domein	Er is een bovengemiddeld aandeel jeugdcriminaliteit in sommige delen van de wijk	Een groot deel van de bewoners ervaart (financiële en/of fysieke) beperkingen om mee te kunnen doen in de samenleving	De openbare ruimte wordt als rommelig ervaren en bewoners ervaren veel overlast in de wijk (zwerfafval, burenruzies). Veel woningen zijn verouderd en niet duurzaam	Er is een gebrek aan voorzieningen voor jongeren (vooral 12+) en ouderen	Er zijn veel versnipperde formele en informele initiatieven die elkaar niet altijd weten te vinden De wijken zijn divers
Gebrekkige samenwerking tussen sectoren en actoren	Er gebeurt veel in Delft. Een deel is generiek, soms met extra aandacht voor Delft-West. Een kleiner deel is echt gericht op werken aan kansgelijkheid in de wijken. Er is geen structurele samenhangende aanpak of gefocuste aandacht, bijvoorbeeld voor preventie. Iedereen werkt vanuit het eigen domein en professionaliteit. Er is nauwelijks collectief samengewerkt aan de opgaven. Formele en informele partijen en netwerken zijn niet met elkaar verbonden.				

Conclusie

Gelijke kansen in Delft ontstaan niet vanzelf. Er zijn forse investeringen nodig, zowel in de ruimtelijke als de sociale kant van de opgave. De opgave Wij West is een gevolg van onder andere de keuzes bij de bouw van de wijken, de geschiedenis, wetswijzigingen, (beleid s)ontwikkelingen, veranderende behoeften en maatschappelijke ontwikkelingen. Er zijn hierdoor in de drie wijken meerdere opgaven, waaronder de verouderde woningen en openbare ruimte, sociale en veiligheidsproblematiek, en duurzaamheidsvraagstukken. Dit vraagt en biedt kansen voor een aanpak van al deze domeinen samen. We zien dat er veel en hard gewerkt is en wordt in de wijken en buurten om het beter te maken; door bewonersinitiatieven, door de gemeente en diverse organisaties. Deze formele en informele initiatieven zijn niet altijd met elkaar verbonden. We moeten meer inzichtelijk krijgen wat de impact is van wat we al doen en hoe we die kunnen vergroten om echt verschil te maken in de drie wijken. Er is niet eerder een samenhangende aanpak geweest van de opgaven in de wijken van Wij West. De Vogelaarwijkenaanpak, Kansen voor de Buitenhof en Masterplan Poptahof betroffen een deel van de buurten in Wij West. Een van de dingen die beter kan en moet is naast een samenhangende aanpak, het formele en informele goed verbinden en gelijkwaardig samenwerken aan de doelen van Wij West.

Groot onderhoud dat nu noodzakelijk is gezien de leeftijd van de wijken, maakt het noodzakelijk om nu te investeren. Er zijn nu veel mogelijkheden, koppelkansen, om zaken anders aan te pakken, om de fysieke, duurzaamheids- en veiligheids-, en sociale opgaven in verbinding op te pakken.

We moeten anders (samen)werken en dit vraagt om een andere kijk op en benadering van opgaven. We maken de verbinding tussen Delft en Delft-West. Daarmee maken we de buurten onderdeel van de wijk en de wijk onderdeel van de stad, en vergroten we de kansengelijkheid tussen bewoners van Delft.



2.3 Delft-West




In deze paragraaf gaan we in op de tijdlijn van het ontstaan van Delft-West tot de recente grote ontwikkelingen in het gebied. Met een cijfermatig beeld schetsen we de grootste problematiek in Delft-West.

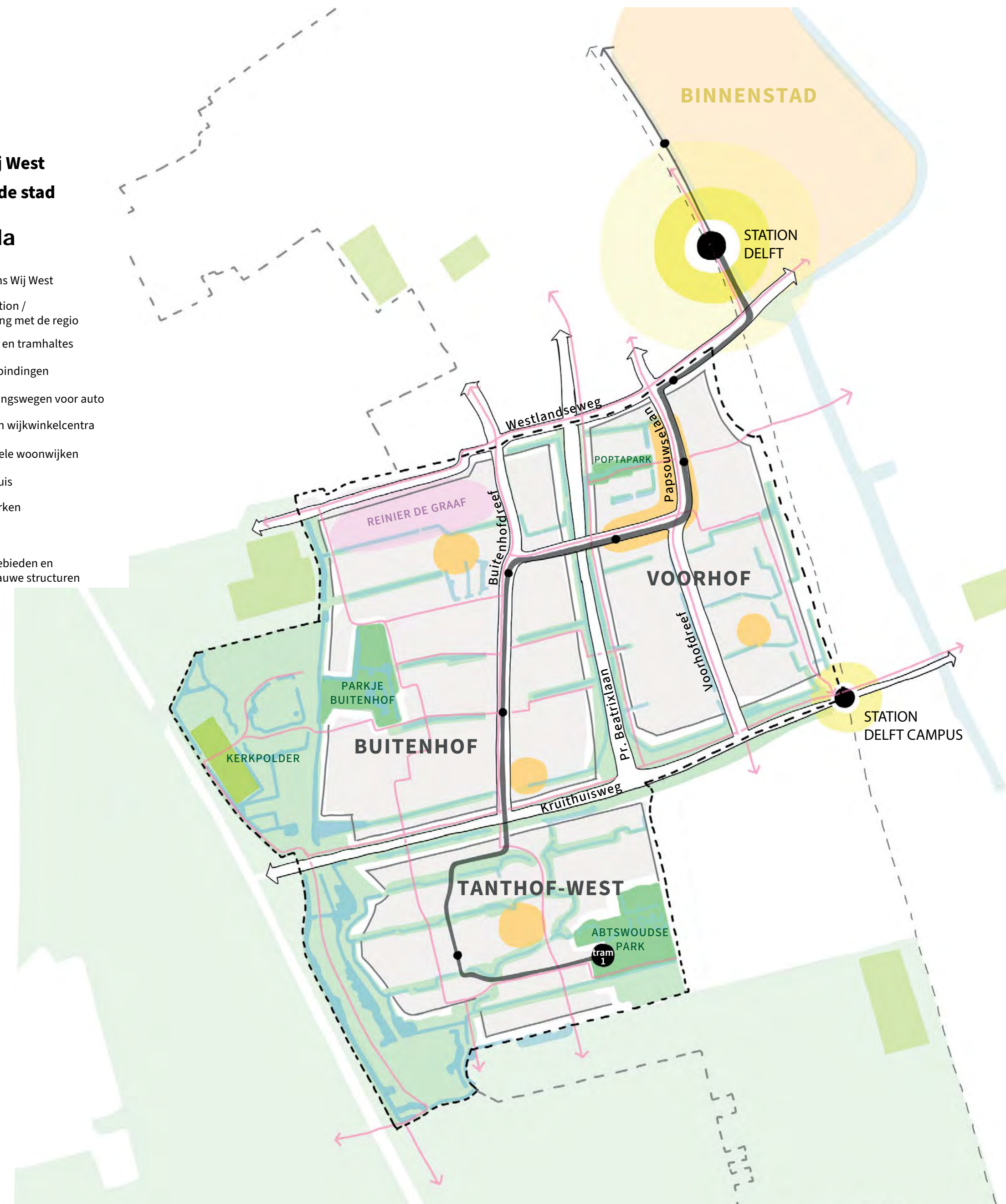
Toelichting kaart

Vanuit Delft-West wordt het stadscentrum als ‘ver weg’ ervaren, al liggen de wijken hemelsbreed relatief dicht bij de binnenstad, TU en de twee treinstations. De drie wijken hebben ieder een eigen identiteit. Ze zijn van elkaar gescheiden door grote wegen met veel groen en tegelijkertijd met elkaar verbonden door tramlijn 1 en enkele voet- en fietspaden.

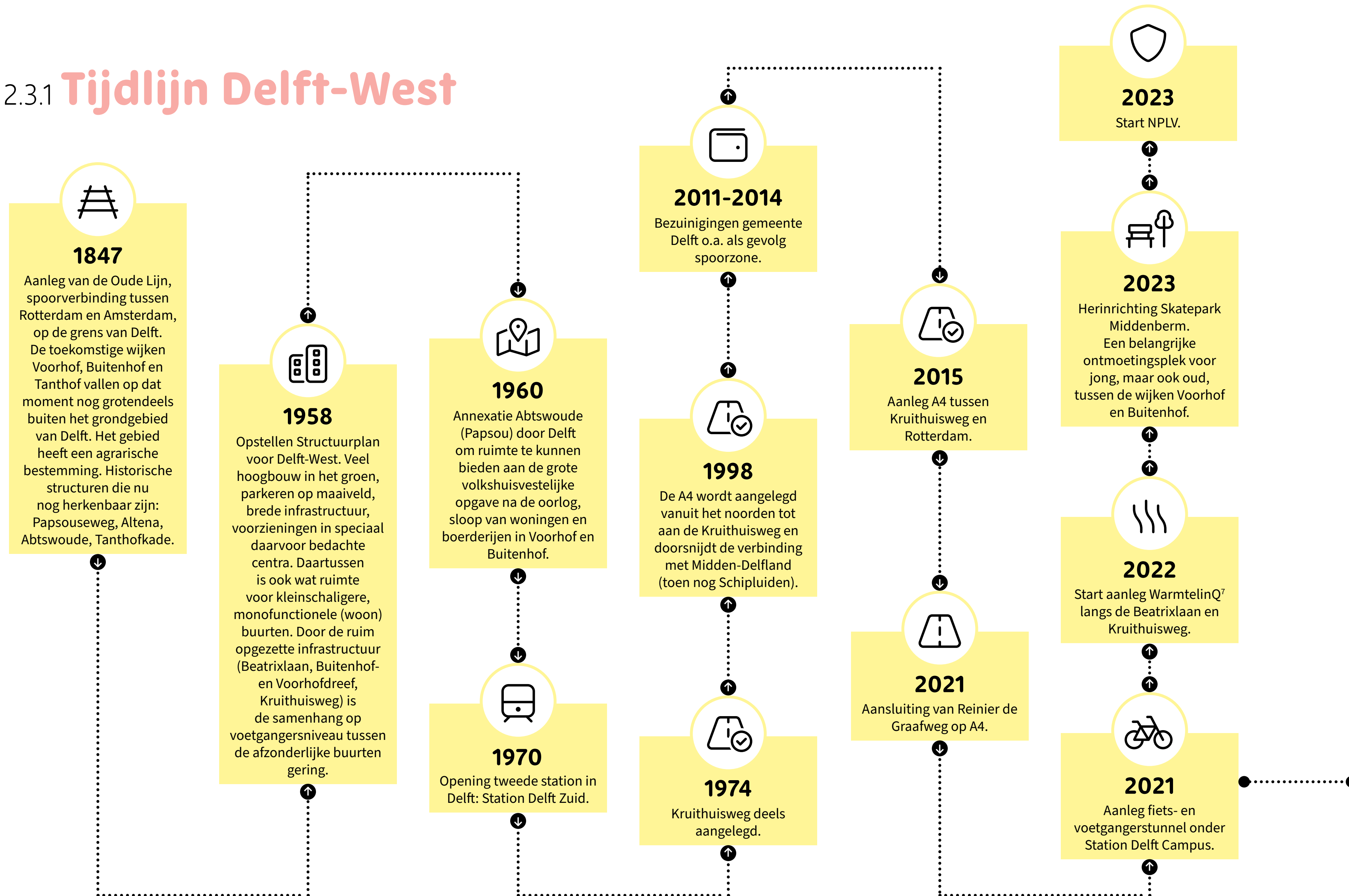
Wijken Wij West Positie in de stad

Legenda

-  Plangrens Wij West
-  Treinstation / verbinding met de regio
-  Tramlijn en tramhaltes
-  Fietsverbindingen
-  Ontsluitingswegen voor auto
-  Buurt- en wijkwinkelcentra
-  Individuele woonwijken
-  Ziekenhuis
-  Sportparken
-  Parken
-  Buitengebieden en groenblauwe structuren



2.3.1 Tijdlijn Delft-West



2.3.2 Kwantitatief beeld Delft-West

Grote diversiteit in bevolking

Delft-West is een bloeiend en bruisend stadsdeel met veel verschillende nationaliteiten. Op papier zijn er in ieder geval minstens 34 nationaliteiten bekend, maar in de praktijk zijn dat er meer⁸. Een deel hiervan bestaat uit vluchtelingen en statushouders. Verschillen in taal en cultuur maken samenwonen soms lastig. In totaal wonen in Delft-West om en nabij de 35.000 mensen⁹ (ongeveer een derde van alle bewoners van Delft) in 18.000 woningen¹⁰. Relatief veel van de huishoudens in Delft-West betreffen eenoudergezinnen met minderjarige kinderen. Ongeveer 28% van de kinderen in Delft-West groeit op in een eenoudergezin, tegenover 16% in heel Nederland¹¹. De wijken Voorhof en Buitenhof kenmerken zich door een hoog aandeel studenten.

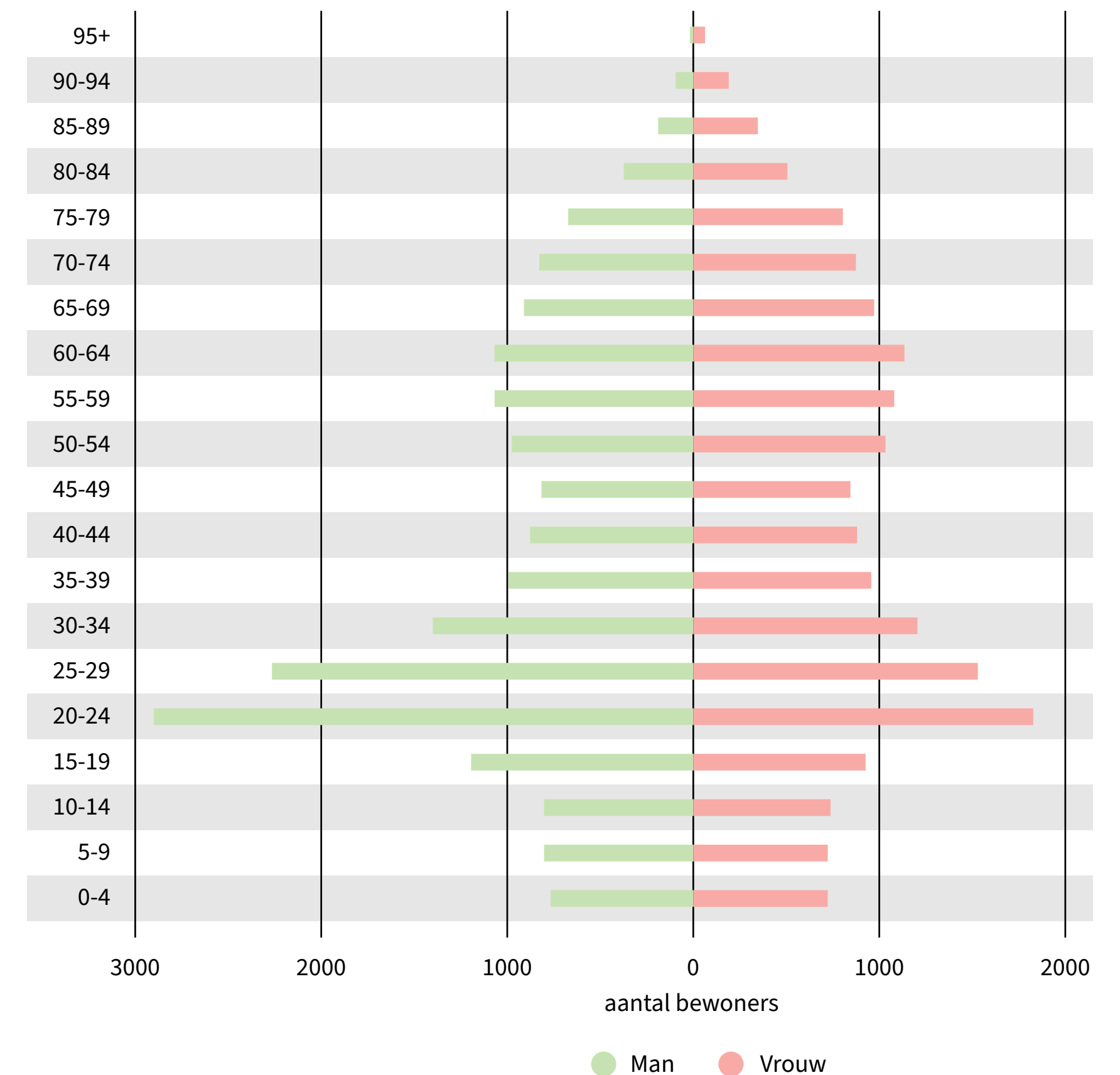
Een op de drie bewoners van Delft-West (ruim 11.000 bewoners) is een jongere in de leeftijd van 8 t/m 27 jaar¹². Dit is vergelijkbaar met het aandeel jongeren in de totale stad. Zie hiernaast de tabel met de huidige leeftijdsopbouw in de wijken.

De jongeren in Delft-West hebben minder kansen dan jongeren in Nederland en in de andere wijken van Delft. Deze jongeren groeien op in een onveilige en minder leefbare omgeving. De jongeren in Delft-West vertonen vaker ongezond gedrag, zijn vaker (jong) werkloos, vallen vaker vervroegd uit van school en groeien vaker op in armoede. De wijken in Delft-West kennen meer problemen met jeugdcriminaliteit, overlast van jeugd, en bewoners voelen zich vaker onveilig in de eigen buurt.

Vergrijzing is in heel Delft-West een belangrijk thema. Het aantal 65+-huishoudens zal naar verwachting in 2050 met 25% zijn toegenomen naar bijna 6.000 huishoudens. Deze opgave heeft niet alleen effect op de woningvoorraad, maar ook op de noodzaak van voorzieningen in de nabijheid en op de mogelijkheid om wat voor elkaar te doen in de buurt of mantelzorg te verlenen.

De drie wijken van Delft-West verschillen van elkaar en ook binnen een wijk bestaan grote verschillen tussen buurten in de bevolking en inrichting van de omgeving. Qua thema's en risicofactoren komen ze echter voldoende overeen voor een samenhangende aanpak.

Leeftijdsopbouw per geslacht bewoners Delft-West 2023





Armoede en onveiligheid

Delft-West kent relatief veel armoede en onveiligheid.

Ongeveer een op de acht huishoudens in Delft-West leeft onder of rond het sociaal minimum inkomen, tegenover ongeveer een op de veertien huishoudens in Nederland¹⁴. Meer huishoudens in de wijken Buitenhof en Voorhof hebben moeite met rondkomen. Een op de vijf kinderen in Delft-West groeit op in armoede en in de Voorhof is dat zelfs een op de vier kinderen. In Nederland is dat ongeveer een op de veertien kinderen¹⁵. Bijna de helft (47,6%) van alle schuldhelpverleningstrajecten in Delft betreft een huishouden uit Delft-West. In totaal gaat dat om 371 huishoudens uit Delft-West¹⁶.

Daarnaast ervaren bewoners vaker de eigen buurt als minder fijn om in te wonen¹⁷, bijvoorbeeld door afval op straat. De problematiek van de wijk Tanthof-West concentreert zich in een aantal buurten rondom de Bikolaan. Dit gebied heeft te maken met (overlast door) drugscriminaliteit en die verspreidt zich ook naar de rest van de wijk. Bewoners van deze buurten ervaren relatief veel overlast van (hang)jongeren¹⁸ en er zijn problemen doordat bewoners elkaar niet verstaan en elkaars gedrag niet begrijpen. Volgens de Leefbaarometer 3.0 scoren grote delen van de wijken Buitenhof en Voorhof de laagste kwalificaties van het instrument, namelijk zeer onvoldoende tot onvoldoende op het thema Leefbaarheid. Dat staat tegenover de gemiddelde kwalificatie van 'goed' in Nederland¹⁹. Volgens de politie spelen ook capaciteitstekorten een rol op veiligheidsgebied. Er zijn minder jongerenwerkers actief in Delft dan in andere gebieden en een deel van de jongeren weet dat er weinig (wijk)agenten aanwezig zijn.

Afstand tot de arbeidsmarkt

In vergelijking met de andere wijken van Delft hebben de huishoudens van Delft-West vaker kenmerken die passen bij een hoger risico op afstand tot de arbeidsmarkt en/of een laag inkomen. Ondanks de vele studenten die ook in dit gebied wonen, zijn de bewoners van Delft-West vaker lageropgeleid^{20,21}, en bijna de helft van de bewoners van Delft met een LVB-indicatie²² woont in Delft-West. Leerlingen met een LVB hebben aan het eind van hun schooltijd minder vaak een startkwalificatie dan andere leerlingen en vallen vaker voortijdig uit. Er is dus vaker sprake van een grote afstand tot de arbeidsmarkt²³. Relatief veel jongeren van 18-30 jaar in Delft-West (13%) hebben geen startkwalificatie (9% in Delft). In Buitenhof is dat bijna het dubbele percentage van het percentage in heel Delft²⁴. De arbeidsparticipatie ligt in Buitenhof (54%) en Voorhof (56%) lager, maar in Tanthof-West juist hoger (67%) dan in Delft (61%). Het aantal werkzoekende jongeren ligt in Wij West (2%) iets hoger dan in Delft (1%), waarbij Tanthof-West slechter scoort met 3%²⁵.

Kansenongelijkheid

Bewoners ervaren hun gezondheid als minder goed²⁶, hebben vaker te maken met (fysieke) beperkingen en maken meer gebruik van voorzieningen in het sociaal domein (Wmo²⁷, Participatiewet en Jeugdwet)²⁸. Bijna een op de vier minderjarigen in de wijken Buitenhof en Voorhof heeft ooit een voorziening in het kader van jeugdzorg ontvangen, terwijl dat in Nederland ongeveer een op de tien kinderen is²⁹. Per 1.000 bewoners ontvangen 90 bewoners uit Delft-West een Wmo-voorziening. In Nederland is dat ongeveer 69 per 1.000 bewoners. Meer dan de helft van de gezinnen met ondersteuning bij complexe problematiek woont in Delft-West³⁰.

In Delft-West heeft een op de drie kinderen een verhoogd risico op onderwijsachterstand, ten opzichte van een op de vijf in heel Delft en een op de zeven in Nederland³¹. Bijna 60% van de VVE-peuters³² woont in Delft-West³³. In Delft-West geeft een op de drie ouders van minderjarige kinderen aan dat hun kinderen niet alle kansen krijgen³⁴. Bewoners van Delft-West hebben vaker een lage score voor zelfredzaamheid in vergelijking met de andere wijken van Delft³⁵. Bovendien stroomt een deel van de mensen die wel kansen heeft de wijk uit.

Grote verschillen tussen buurten voor woonbeleving en samenleven

Bewoners identificeren zich niet zozeer met 'Delft-West', maar wel met hun eigen wijk en buurt, waar je de weg en mensen kent. De meeste buurten van de wijken Buitenhof en Voorhof scoren zeer onvoldoende tot zwak op de Leefbaarometer³⁶.

In Tanthof-West gaat dit met name om de Afrikabuurt-Oost. Delft als geheel scoort een ruime voldoende en gemiddeld in Nederland een score goed tot zeer goed. Bijna de helft van de

volwassen bewoners van Delft-West voelt zich (matig tot ernstig) eenzaam, terwijl in Delft als geheel 40% van de bewoners zich eenzaam voelt³⁷. Ruim 43% van de woningen in Delft-West betreft sociale huurwoningen (excl. sociale huurwoningen voor studenten)³⁸. Veel buurten in Delft-West zijn niet goed onderhouden. Straten, paden en groen worden door bewoners vaak als rommelig ervaren³⁹.

Verouderde wijken

Een groot deel van de woningen en voorzieningen in Wij West is toe aan vernieuwing. Deze zijn nu ruim vijftig jaar oud en voldoen niet meer aan de huidige eisen. Ook de stedenbouwkundige structuur en opzet van de wijken functioneren deels niet meer zoals ze ooit zijn bedacht. Te noemen zijn:

- Het eenzijdig aanbod aan woningen en de clustering hiervan zorgen voor problemen.
- In Wij West is er een tekort aan maatschappelijke en commerciële voorzieningen. Door de groei van het aantal woningen zal deze vraag nog groter worden.
- Sommige (delen van) de fiets- en looproutes zijn nu onaantrekkelijk, onderbroken door grote infrastructuur en worden als onveilig ervaren.
- De buitenruimte is op sommige plekken groot en anoniem ontworpen. Hierdoor zijn er verschillende ongebruikte grasvelden en plantsoenen. Veel plinten van de hoogbouw en middelhoogbouw zijn voorzien van bergingen en dragen niet bij aan leefbaarheid en het gevoel van sociale veiligheid.

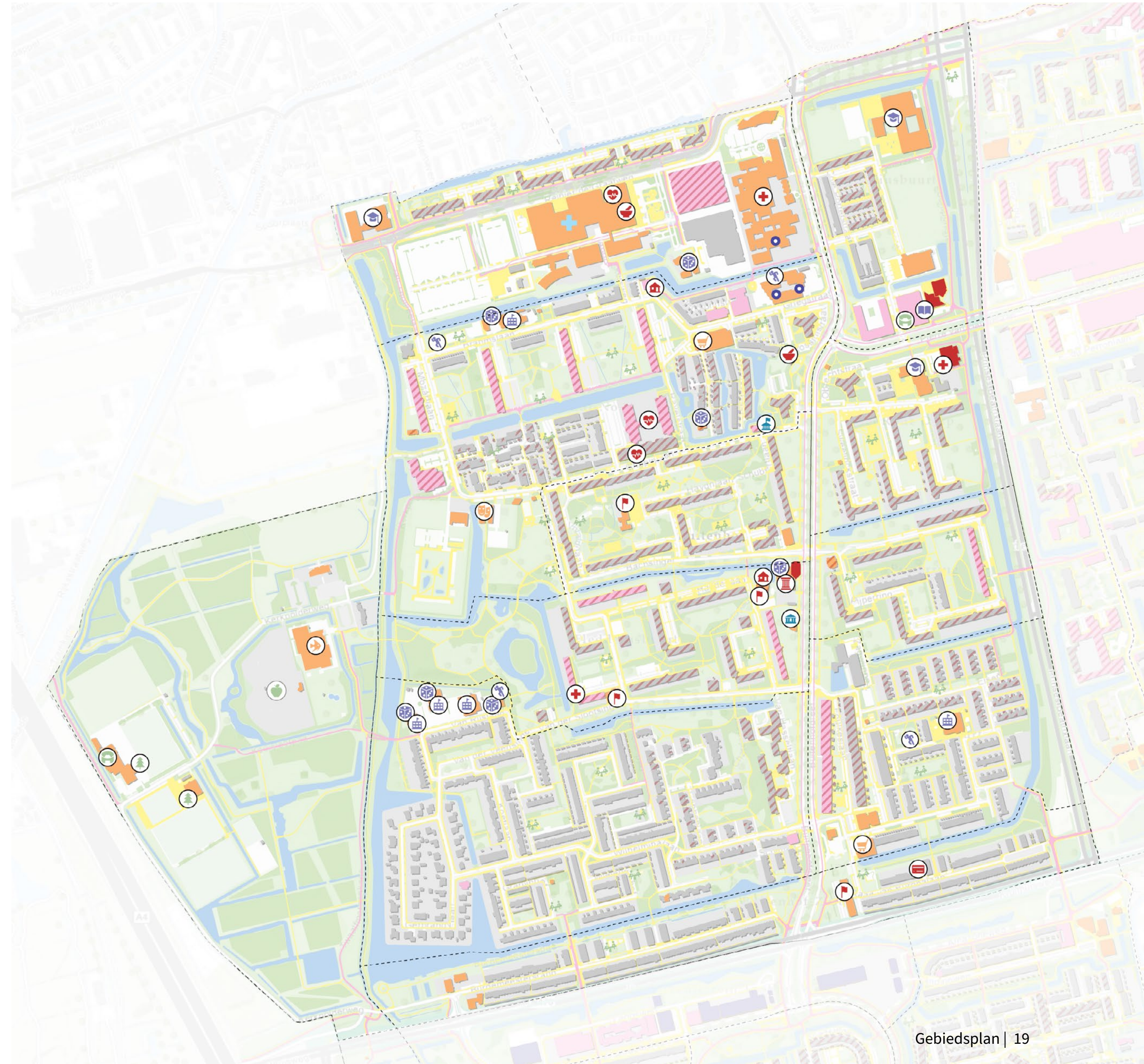


2.4 Buitenhof

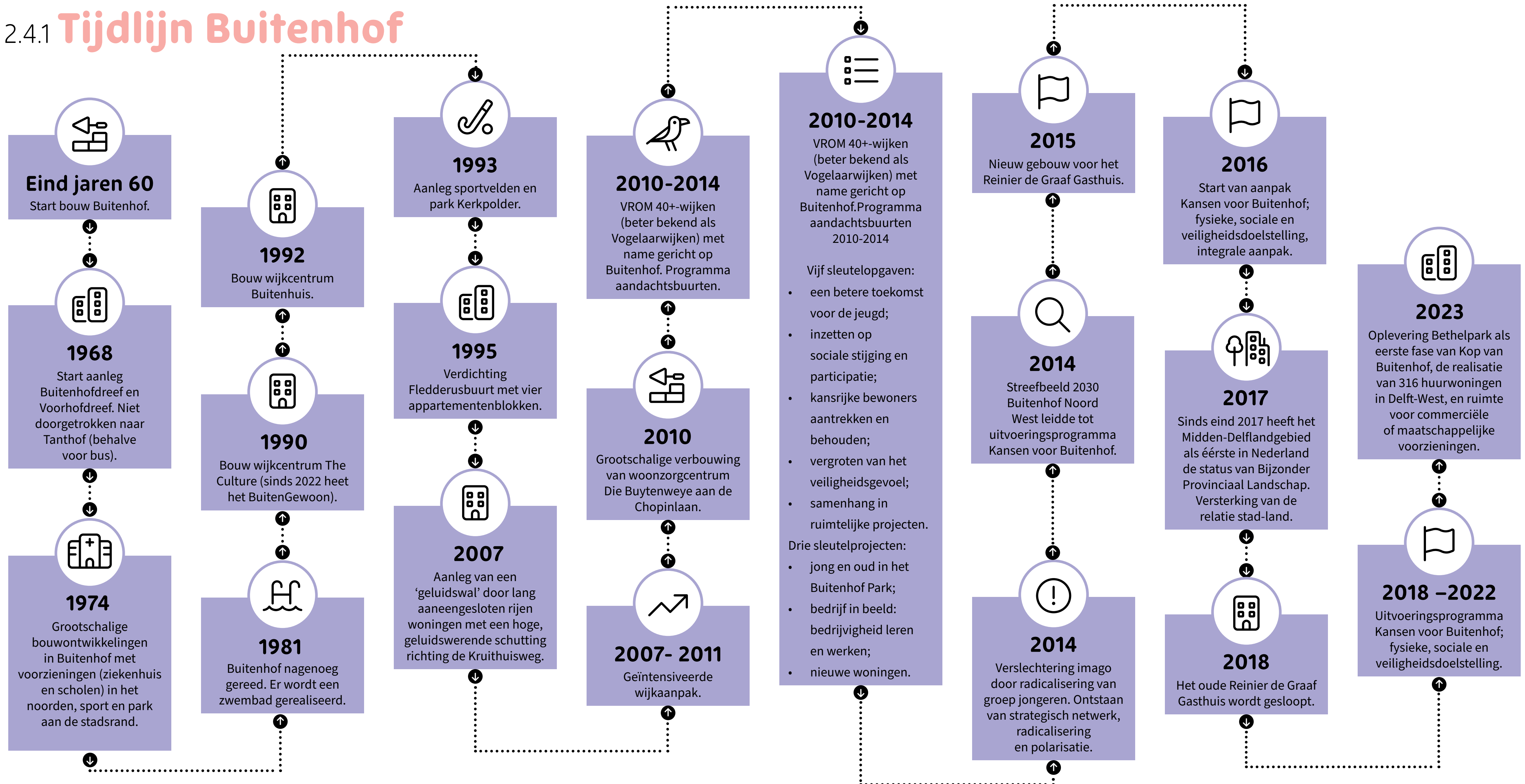
De wijken hebben de afgelopen jaren ook elk een eigen ontwikkeling doorgemaakt en hebben elk een eigen verhaal. Daarom verdiepen we de analyse door bijvoorbeeld in de tijdlijn naar de ontstaansgeschiedenis per wijk te kijken. We hebben het kwantitatieve beeld gevat in een factsheet per wijk. In bijlage 3 is de uitgebreidere beschrijving van het kwantitatieve beeld opgenomen voor Buitenhof.

Legenda

 Buurten Nationaal Programma	 Fysio	 Centrum voor de kunsten
 Bebouwing met gemengde functie	 Gehandicaptenzorg	 Cultuurhuizen
 Bebouwing met niet woonfunctie	 Gezondheidscentra	 Jongeren centrum
 Wonen	 Huisarts	 Zwembad
 Bedrijven	 Jeugdgezondheidszorg	 Bibliotheek
 Woning corporaties	 Ouderenzorg	 Gymzalen
 Religie	 Tandarts	 Primair onderwijs
 Speelplek	 Verloskunde	 Voortgezet onderwijs
 Buitensportaccomodatie	 Ziekenhuis	 Kinderopvang
 Sporthal	 Participatie	 Speciaal onderwijs
 Volkstuin	 Wijk- en buurtcentra	
 Apotheek	 Winkels	



2.4.1 Tijdlijn Buitenhof



2.4.2 Factsheet Buitenhof

september 2023

Een cijfermatige schets van Buitenhof wordt in bijlage 3 weergegeven.

Bronnen: Gemeente Delft – BRP, CBS (2021), Leefbaarometer (2020), NPLV dashboard, CBS 2020, waarstaatjegemeente.nl, CBS Jeugdhulp, RVO(2021), Omnibus enquête 2021, CBS (2020), StatLine - Kerncijfers wijken en buurten 2021 (cbs.nl).

Samenstelling huishoudens

Met kinderen
1825 - 25%

Zonder kinderen
1460 - 20%

Eenpersoons
3885 - 54%

3. Fijn en veilig wonen



Leefbaarheid op gebied van Overlast en Onveiligheid

Nederland
4,15
zeer goed

Delft
4,03
ruim voldoende

Buitenhof
3,73
onvoldoende

Aantal geregisteerde geweldsmisdrijven per 10.000 inwoners

Nederland
39,7

Delft
36,3

Buitenhof
42,5

1. Kansrijk opgroeien



% Gebruik jeugdhulp en ondersteuning 0- 17 jaar

Nederland
13%

Delft
19%

Buitenhof
25%

% Kinderen met een verhoogd risico op een onderwijsachterstand

Nederland
15%

Delft
18%

Buitenhof
32%

2. Bestaanszekerheid



Gebruik Wmo-voorzieningen per 1000 inwoners

Nederland
70

Delft
70

Buitenhof
117

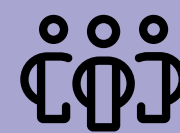
% Huishoudens met een laag inkomen

Nederland
10,2%

Delft
12,5%

Buitenhof
20,7%

4. Plek voor iedereen



%(Sociale) huurwoningen

Nederland
34%

Delft
69%

Buitenhof
73%

5. In vertrouwen samenwerken



% Eenzaamheid

Nederland
47%

Delft
47%

Buitenhof
57%

% Bewoners dat zich verbonden voelt met de wijk

Delft
44%

Buitenhof
38%



2.5 Voorhof

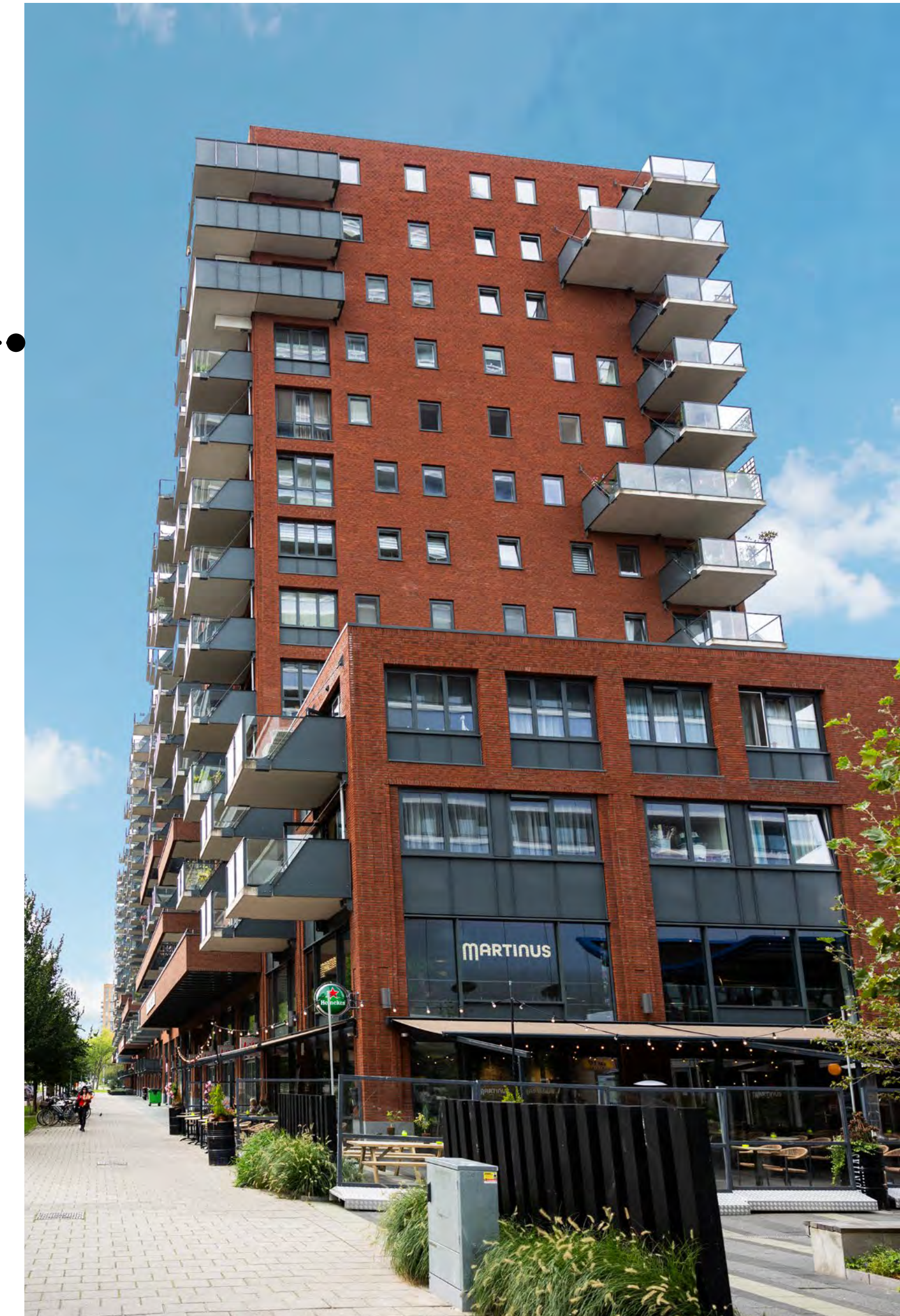
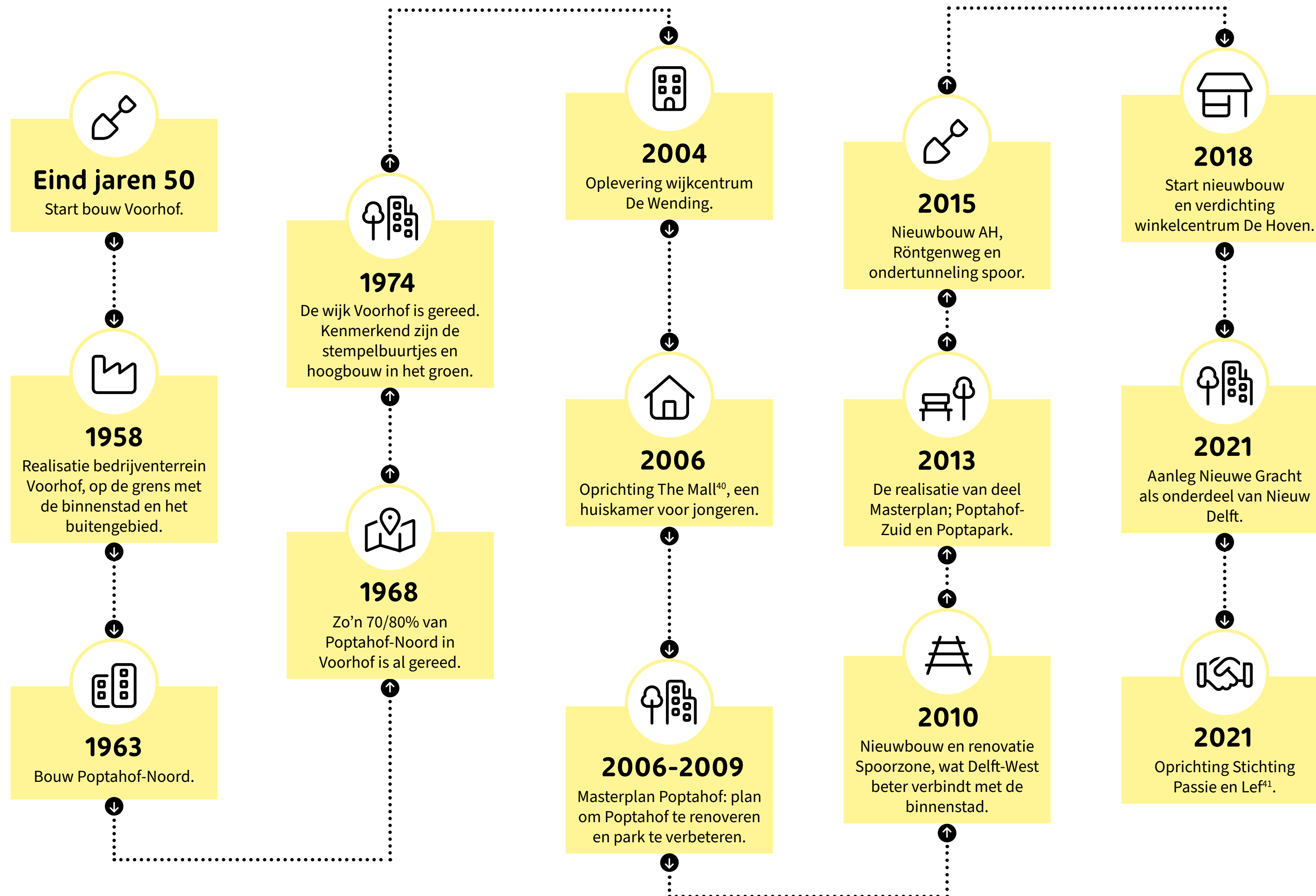
De wijken hebben de afgelopen jaren ook elk een eigen ontwikkeling doorgemaakt en hebben elk een eigen verhaal. Daarom verdiepen we de analyse door bijvoorbeeld in de tijdlijn naar de ontstaansgeschiedenis per wijk te kijken. We hebben het kwantitatieve beeld gevat in een factsheet per wijk. In bijlage 4 is de uitgebreidere beschrijving van het kwantitatieve beeld opgenomen voor Voorhof.

Legenda

Buurten Nationaal Programma	Fysio	Centrum voor de kunsten
Bebouwing met gemengde functie	Gehandicaptenzorg	Cultuurhuizen
Bebouwing met niet woonfunctie	Gezondheidscentra	Jongeren centrum
Wonen	Huisarts	Zwembad
Bedrijven	Jeugdgezondheidszorg	Bibliotheek
Woning corporaties	Ouderenzorg	Gymzalen
Religie	Tandarts	Primair onderwijs
Speelplek	Verloskunde	Voortgezet onderwijs
Buitensportaccomodatie	Ziekenhuis	Kinderopvang
Sporthal	Participatie	Speciaal onderwijs
Volkstuin	Wijk- en buurtcentra	
Apotheek	Winkels	



2.5.1 Tijdlijn Voorhof



2.5.2 Factsheet Voorhof

september 2023



Samenstelling huishoudens

Met kinderen
1380 - 17%

Eenpersoons
5085 - 62%

Zonder kinderen
1730 - 21%

Een cijfermatige schets van Voorhof wordt in bijlage 4 weergegeven.

Bronnen: Gemeente Delft – BRP, CBS (2021), Leefbaarometer (2020), NPLV dashboard, CBS 2020, waarstaatjegemeente.nl, CBS Jeugdhulp, RVO(2021), Omnibus enquête 2021, CBS (2020), StatLine - Kerncijfers wijken en buurten 2021 (cbs.nl).

1. Kansrijk opgroeien



% Kinderen (0-17 jaar) in een huishouden met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum

Nederland
7,9%

Delft
11,5%

Voorhof
24,8%

% Kinderen met een verhoogd risico op een onderwijsachterstand

Nederland
15%

Delft
18%

Voorhof
38%

% Gebruik jeugdhulp en ondersteuning 0- 17 jaar

Nederland
13%

Delft
19%

Voorhof
24%

2. Bestaanszekerheid



Gebruik Wmo-voorzieningen per 1000 inwoners

Nederland
70

Delft
70

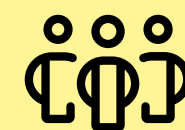
Voorhof
83

% Inwoners dat aangeeft zich arm te voelen

Delft
7%

Voorhof
11%

4. Plek voor iedereen



% (Sociale) huurwoningen

Nederland
34%

Delft
69%

Voorhof
74%

5. In vertrouwen samenwerken



% Eenzaamheid

Nederland
47%

Delft
47%

Voorhof
58%

% Bewoners dat zich verbonden voelt met de wijk

Delft
44%

Voorhof
30%

3. Fijn en veilig wonen



Leefbaarometer Wonen score

Nederland
4,15
zeer goed

Delft
4,03
ruim voldoende

Voorhof
3,79
onvoldoende

Energie label E t/m G

Nederland
16%

Delft
21%

Voorhof
38%



2.5.3 Volkshuisvestingsfonds

Particuliere woningvoorraad Voorhof en Volkshuisvestingsfonds

Er is een urgentie in Delft-West om met name de particuliere woningvoorraad te verduurzamen. De urgentie komt voort uit de lage energielabels in combinatie met een vaak laag inkomen. Dit leidt tot energiearmoede en belemmert bewoners om mee te doen in de maatschappij door een gebrek aan financiële middelen. Het leidt ook tot zorgen en stress en daarmee zelfs gezondheidsproblemen bij bewoners. De woningen zelf zijn tochtig, koud en er kan sprake zijn van schimmelvorming. Dit maakt de woningen ongezond.

We willen de komende jaren bewoners helpen om hun woningen te verbeteren door verduurzaming. We vragen hiervoor subsidie aan bij het Volkshuisvestingsfonds (VHF). We starten in het zuidelijk deel van Voorhof met de hoogbouw in particulier eigendom. Later volgen ook mogelijk het zogenaamde gespikkelde bezit⁴² en eengezinswoningen.

De besturen van Verenigingen van Eigenaars (VvE's) zien de noodzaak van verduurzamen, maar de kennis hiervoor ontbreekt en het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voorziet alleen in het reguliere onderhoud voor de instandhouding van het complex. Voor verduurzaming moeten de leden extra bijdragen en is een lening nodig bij het Warmtefonds. Het daarvoor benodigde twee derde meerderheidsbesluit in de ALV is moeilijk haalbaar, aangezien een deel van de bewoners niet in staat is extra bij te dragen en anderen het niet belangrijk vinden om diverse redenen.

We zien dat VvE's kiezen voor geen of kleine maatregelen. Voor gespikkeld bezit geldt dat woningcorporaties willen en moeten verduurzamen, maar dat de particuliere eigenaren vaak niet mee kunnen betalen, waardoor die woningen dan niet meegenomen worden. Het is vervolgens moeilijker om nog iets te doen.

Een hogere isolatiegraad is ook noodzakelijk om op termijn over te kunnen gaan op een ander verwarmingssysteem dan gas. De gemeente werkt met partners in de wijken Voorhof en Buitenhof aan het aanleggen van een warmtenet. In de eerste fase worden circa 5.000 woningen van woningcorporaties aangesloten. Hierna volgt naar verwachting een tweede fase, waarin particulieren en VvE's in dit gebied kunnen aansluiten.

Gezien bovenstaande en de mogelijkheden die het VHF biedt is de urgentie hoog om nu aan de slag te gaan met de verduurzaming in Delft-West, te beginnen in het zuidelijk deel van Voorhof. Om de impasse bij de VvE's te doorbreken, helpen we ze met het maken van keuzes, door hen te koppelen aan deskundige adviseurs en/of te verwijzen naar bureaus die een warmteadviesplan voor ze kunnen opstellen. We geven prioriteit aan de complexen met een laag energielabel in combinatie met bewoners die een ondergemiddeld of laag inkomen hebben. Juist voor deze bewoners maakt een subsidie het verschil. We doen alles in nauwe samenspraak met de VvE-besturen en de eigenaren van eengezinswoningen.



2.6 Tanthof-West

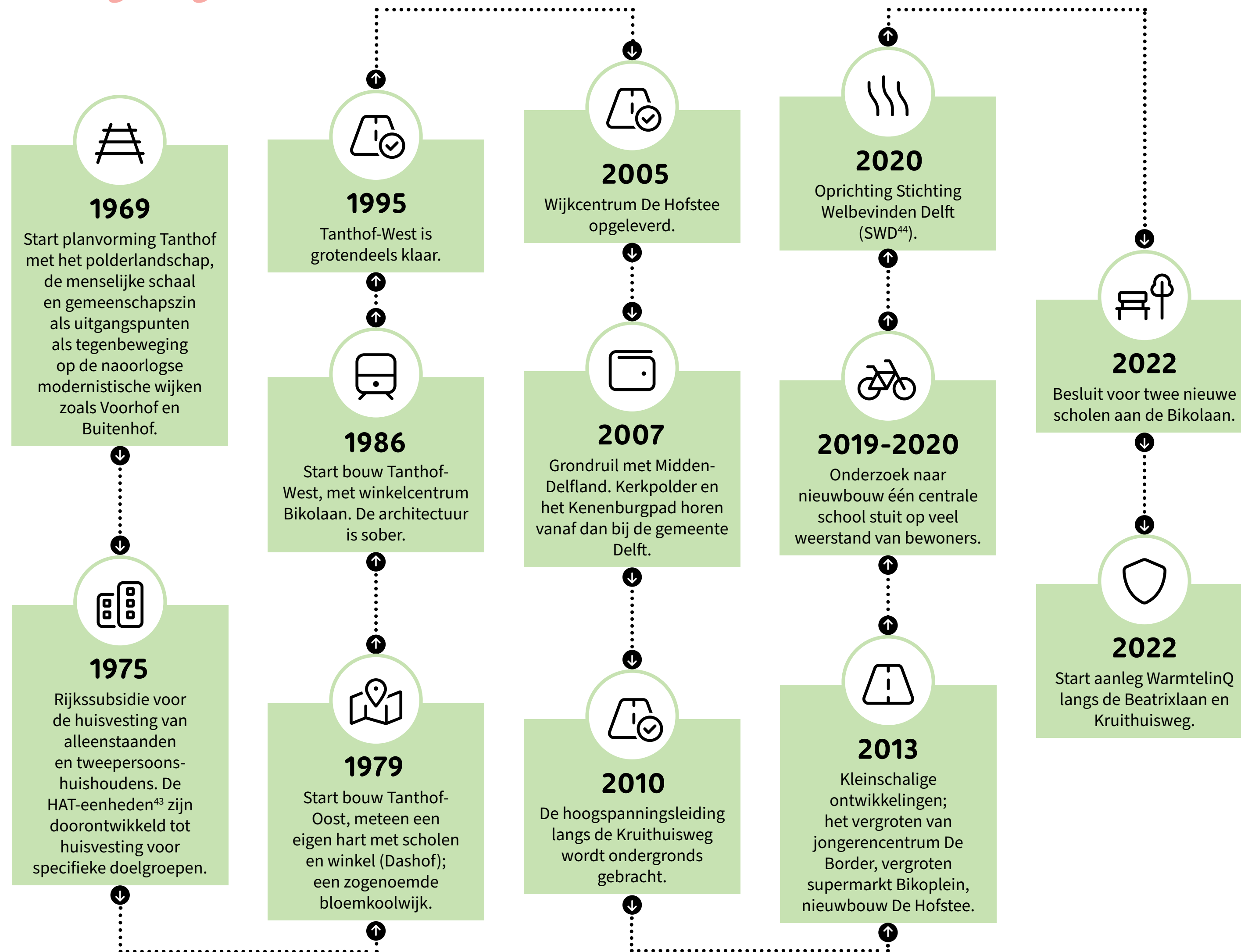
De wijken hebben de afgelopen jaren ook elk een eigen ontwikkeling doorgemaakt en hebben elk een eigen verhaal. Daarom verdiepen we de analyse door bijvoorbeeld in de tijdlijn naar de ontstaansgeschiedenis per wijk te kijken. We hebben het kwantitatieve beeld gevat in een factsheet per wijk. In bijlage 5 is de uitgebreidere beschrijving van het kwantitatieve beeld opgenomen voor Tanthof-West.

Legenda

Buurten Nationaal Programma	Fysio	Centrum voor de kunsten
Bebouwing met gemengde functie	Gehandicaptenzorg	Cultuurhuizen
Bebouwing met niet woonfunctie	Gezondheidscentra	Jongeren centrum
Wonen	Huisarts	Zwembad
Bedrijven	Jeugdgezondheidszorg	Bibliotheek
Woning corporaties	Ouderenzorg	Gymzalen
Religie	Tandarts	Primair onderwijs
Speelplek	Verloskunde	Voortgezet onderwijs
Buitensportaccomodatie	Ziekenhuis	Kinderopvang
Sporthal	Participatie	Speciaal onderwijs
Volkstuin	Wijk- en buurtcentra	
Apotheek	Winkels	

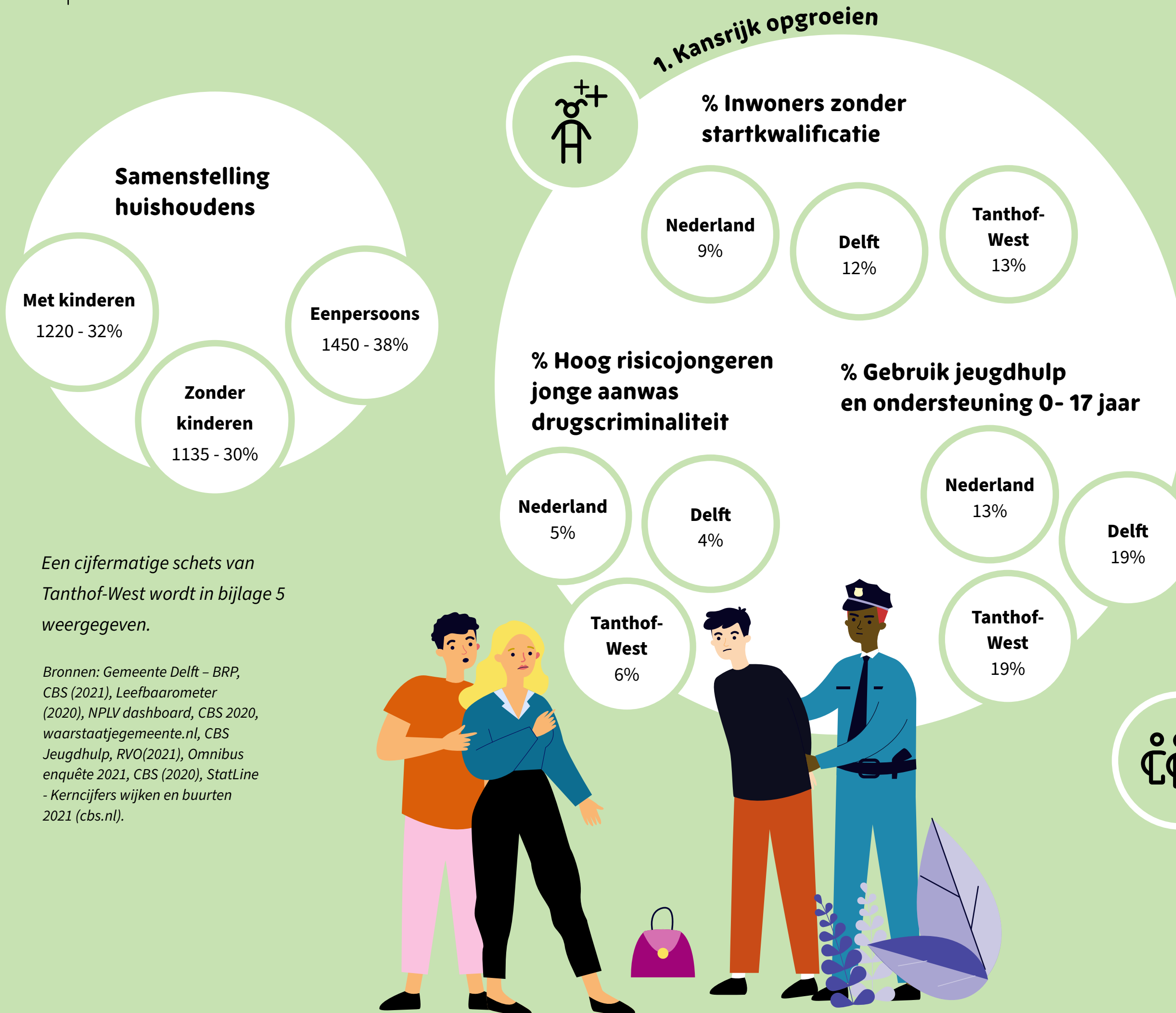


2.6.1 Tijdlijn Tanthof-West



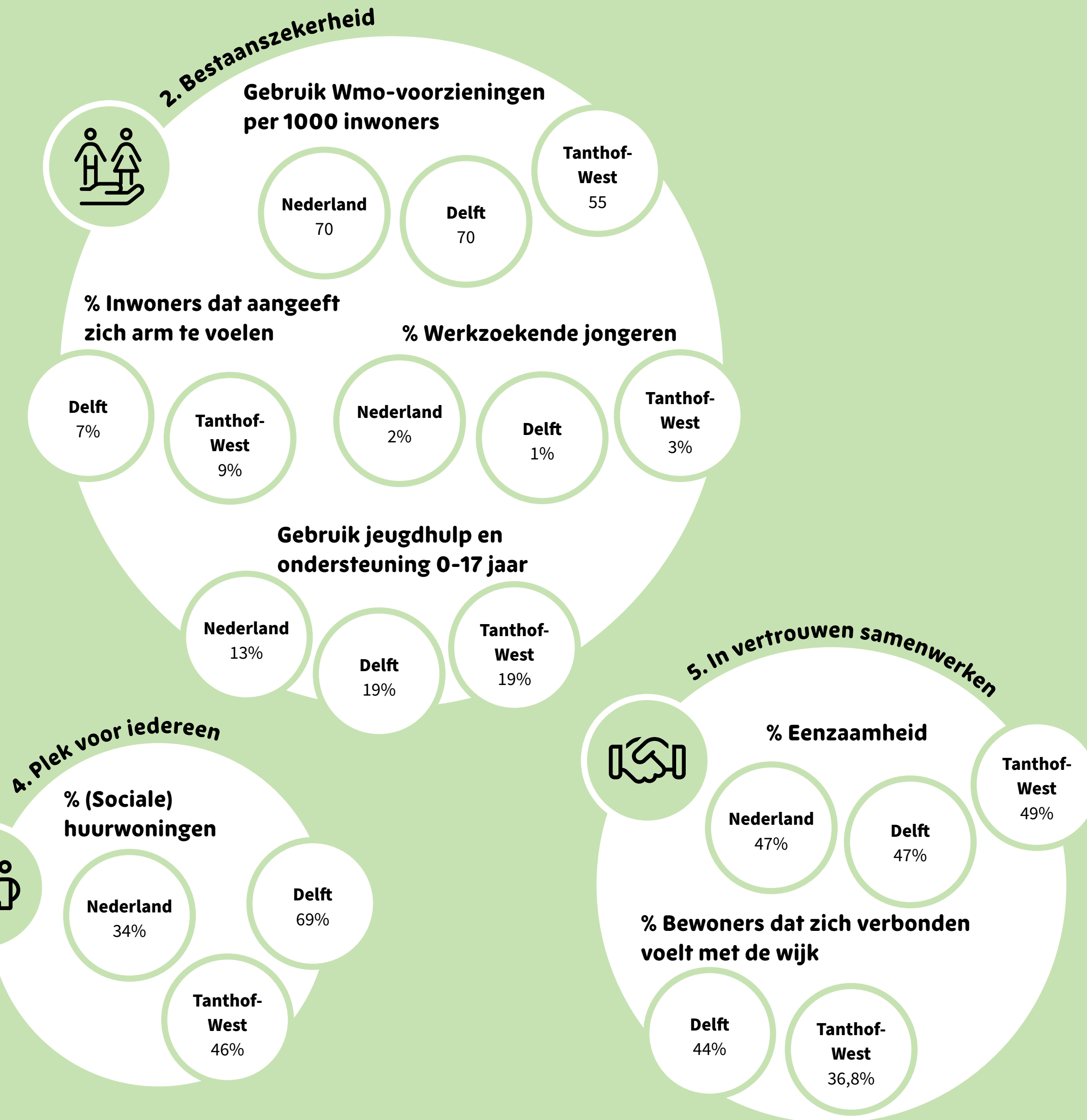
2.6.2 Factsheet Tanthof-West

september 2023



Een cijfermatige schets van Tanthof-West wordt in bijlage 5 weergegeven.

Bronnen: Gemeente Delft – BRP, CBS (2021), Leefbaarometer (2020), NPLV dashboard, CBS 2020, waarstaatjegemeente.nl, CBS Jeugdhulp, RVO(2021), Omnibus enquête 2021, CBS (2020), StatLine - Kerncijfers wijken en buurten 2021 (cbs.nl).

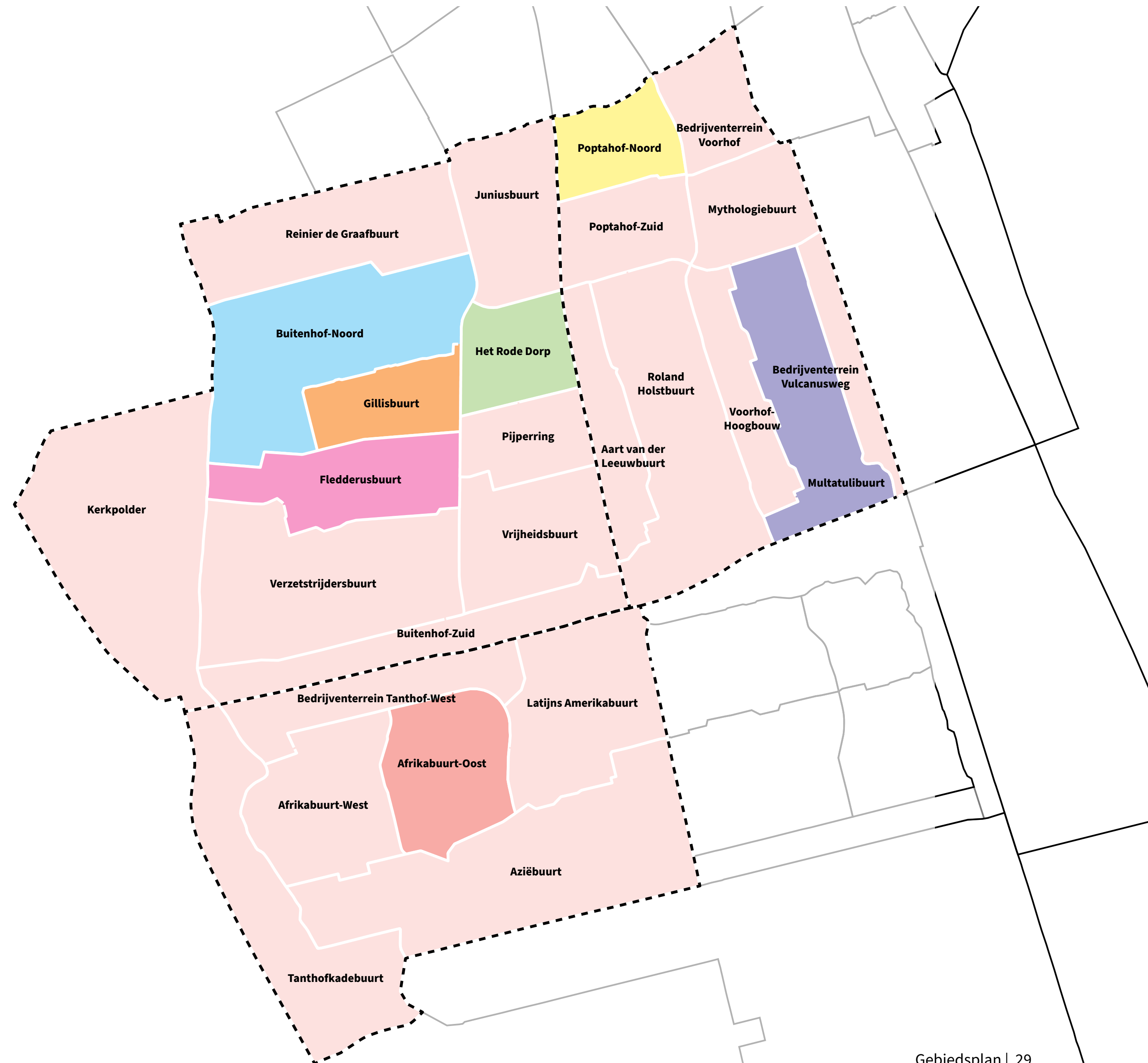


2.7 Focusbuurten

Tijdens de wijkateliërs is door diverse aanwezigen ook gewezen op de verschillen tussen de buurten in de wijk. Er zijn 26 buurten in Wij West. Zeven daarvan komen op basis van analyse van de cijfers naar voren als buurten die extra aandacht nodig hebben in de aanpak Wij West. In deze buurten zijn extra kwetsbare plekken. Daar komen meerdere problemen (bijvoorbeeld gezondheidsproblemen) en risicofactoren (bijvoorbeeld voor criminaliteit) samen, die vragen om een (nog meer) integrale aanpak. De focus op deze buurten betekent niet dat we geen aandacht hebben voor of geen inspanningen doen in de andere buurten waar dat nodig is. Wel betekent het dat in deze buurten extra aandacht nodig is in de aanpak Wij West. Wat dit vraagt werken we uit in de uitvoeringsagenda.

Buurten

1. Afrikabuurt-Oost (Tanhof-West)
2. Poptahof-Noord (Voorhof)
3. Multatulibuurt (Voorhof)
4. Buitenhof-Noord (Buitenhof)
5. Gillisbuurt (Buitenhof)
6. Het Rode Dorp (Buitenhof)
7. Fledderusbuurt (Buitenhof)



2.7.1 Afrikabuurt-Oost (Tanthof-West)

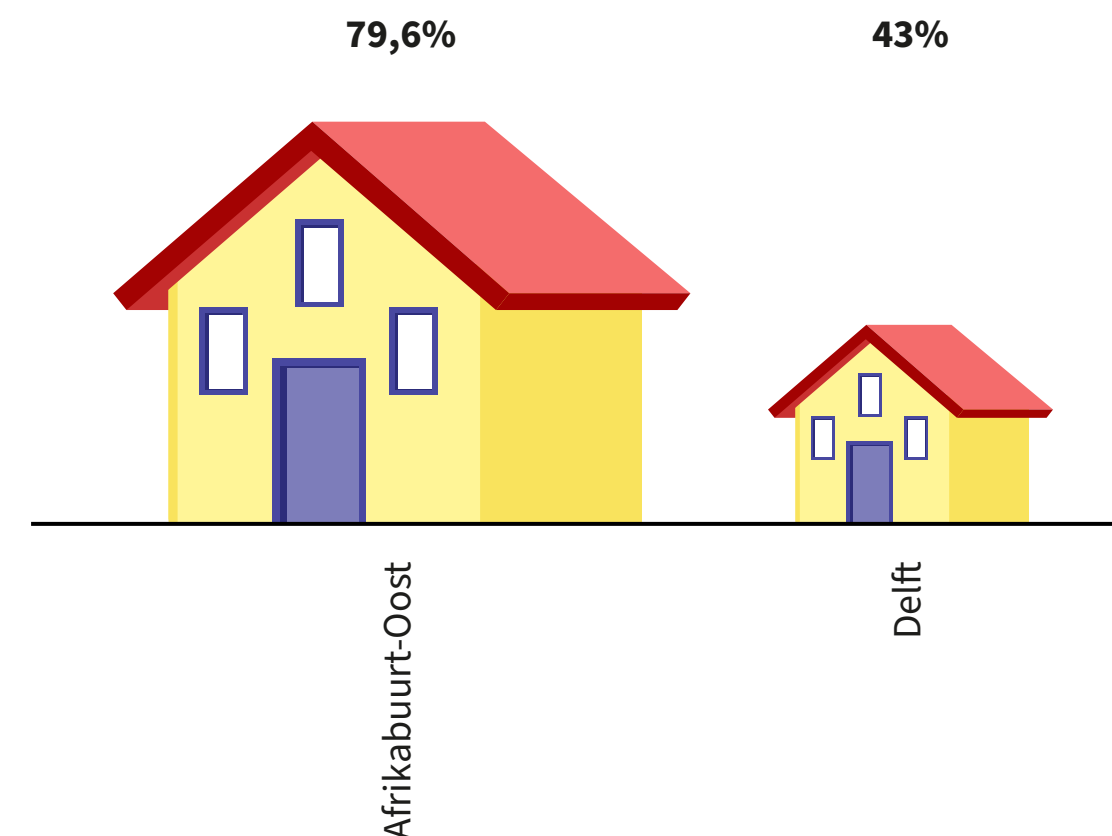
In de Afrikabuurt-Oost wonen 1.716 mensen en gezamenlijk vormen zij 960 huishoudens. In het midden van de wijk is een winkelcentrum. Hier komen behalve bewoners uit de buurt ook bewoners uit de buurten eromheen. Wat daar gebeurt, heeft uitstraling naar de hele wijk. De (zelfbenoemde) oude garde met een groot collectief geheugen, die voornamelijk woonachtig is aan de Bikolaan, ziet zichzelf nog als een echte volksbuurt, ons kent ons. Van alle bewoners komt 59,8% uit Nederland. Bij deze bewoners schuurt het dat de nieuwe aanwas aan bewoners meer op zichzelf is en vaak ook de Nederlandse taal niet machtig is. Sommige bewoners ervaren dit als een tweedeling die ontstaat in de wijk. Het aandeel bewoners met een niet-westerse achtergrond is in deze buurt eveneens groter, namelijk 30,3%. In Delft is dat 22,5%.

De oude garde is bang dat met de huidige plaatsing van bewoners het 'wijk-gevoel' in de wijk helemaal zal verdwijnen en het los zand wordt. Er is een mix van achtergronden/ethniciteit, waardoor men elkaar niet altijd begrijpt. Er is een groot verschil qua samenstelling van huishoudens. Soms zitten de senioren bewoners nog in een eengezinswoning, omdat er geen doorstroom mogelijk is naar een seniorenwoning. Er is geen actieve winkeliersvereniging. Er is weinig diversiteit in soorten winkels. Onderling is er weinig tot geen contact. In het verleden is wel geprobeerd contact te intensiveren.

In de wijk zijn veel mensen met ggz- en verslavingsproblematieken die voor overlast en onrust zorgen. Door armoede in het gezin zien we dat veel jeugd zich uit verveling op straat gaat ophouden en daardoor de nodige overlast/baldadigheid veroorzaakt. Ook zijn er geen (binnen- of buiten)voorzieningen voor de wat oudere jeugd. Er zijn wel genoeg, goed onderhouden speeltuinen voor de jongere jeugd, zoals De Krajicek Playground en de speeltuin in het park. De scholen en gymzaal aan de Bikolaan worden gesloopt en opnieuw gebouwd.

Opvallende cijfers Afrikabuurt-Oost:

Meer woningen zijn corporatiewoning



Er is een slechtere score op overlast en veiligheid in de buurt volgens de Leefbaarometer



Meer kinderen groeien op in armoede



Meer huishoudens hebben een inkomen tot 110% van het sociaal minimum



Meer jongeren maken gebruik van jeugdzorg



Er is een lagere SES-WOA-score



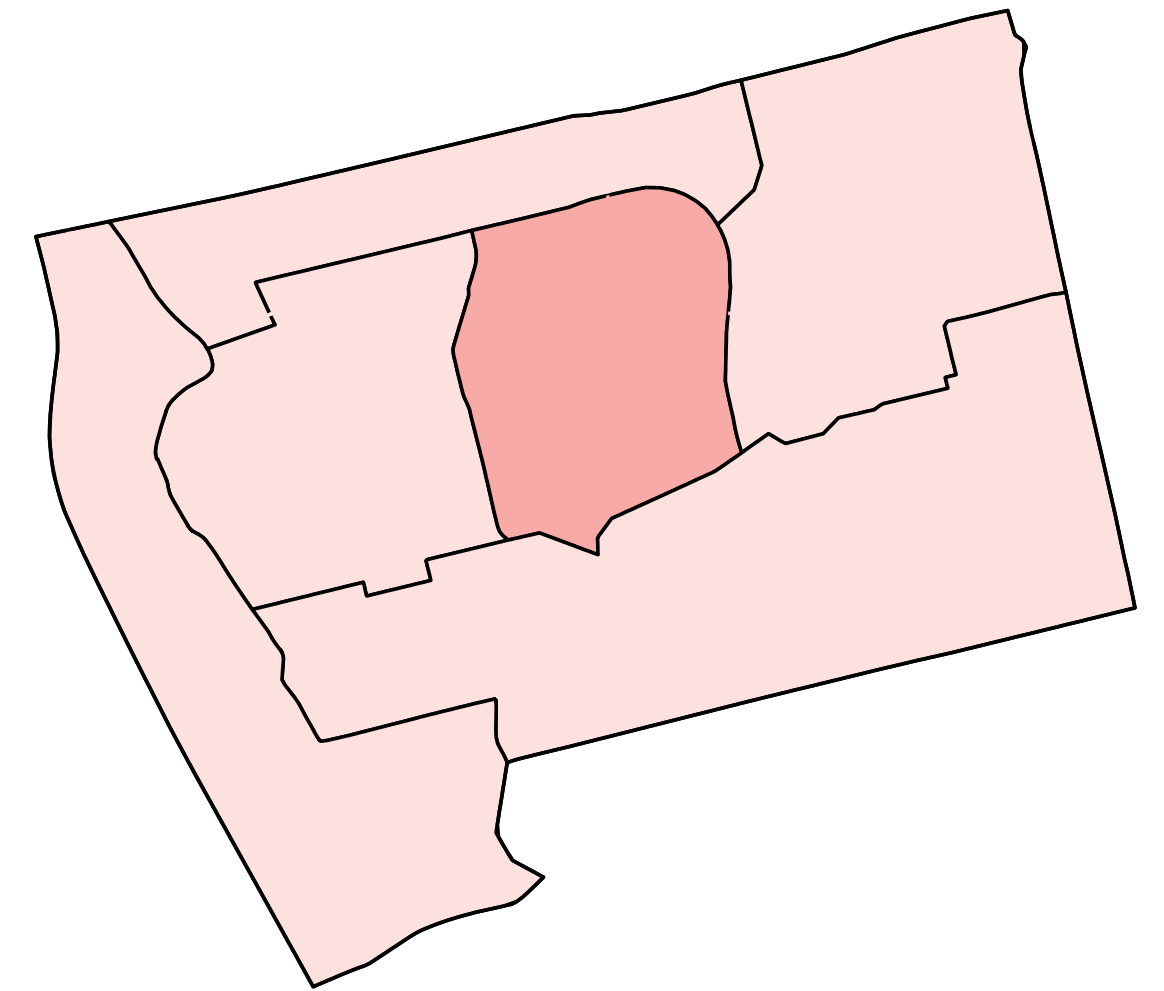
Meer jongeren lopen risico om jonge aanwas voor drugscriminaliteit te worden



De buurt krijgt een lager rapportcijfer voor sociale cohesie



Er is meer Wmo-gebruik per 1.000 bewoners



2.7.2 Poptahof-Noord (Voorhof)

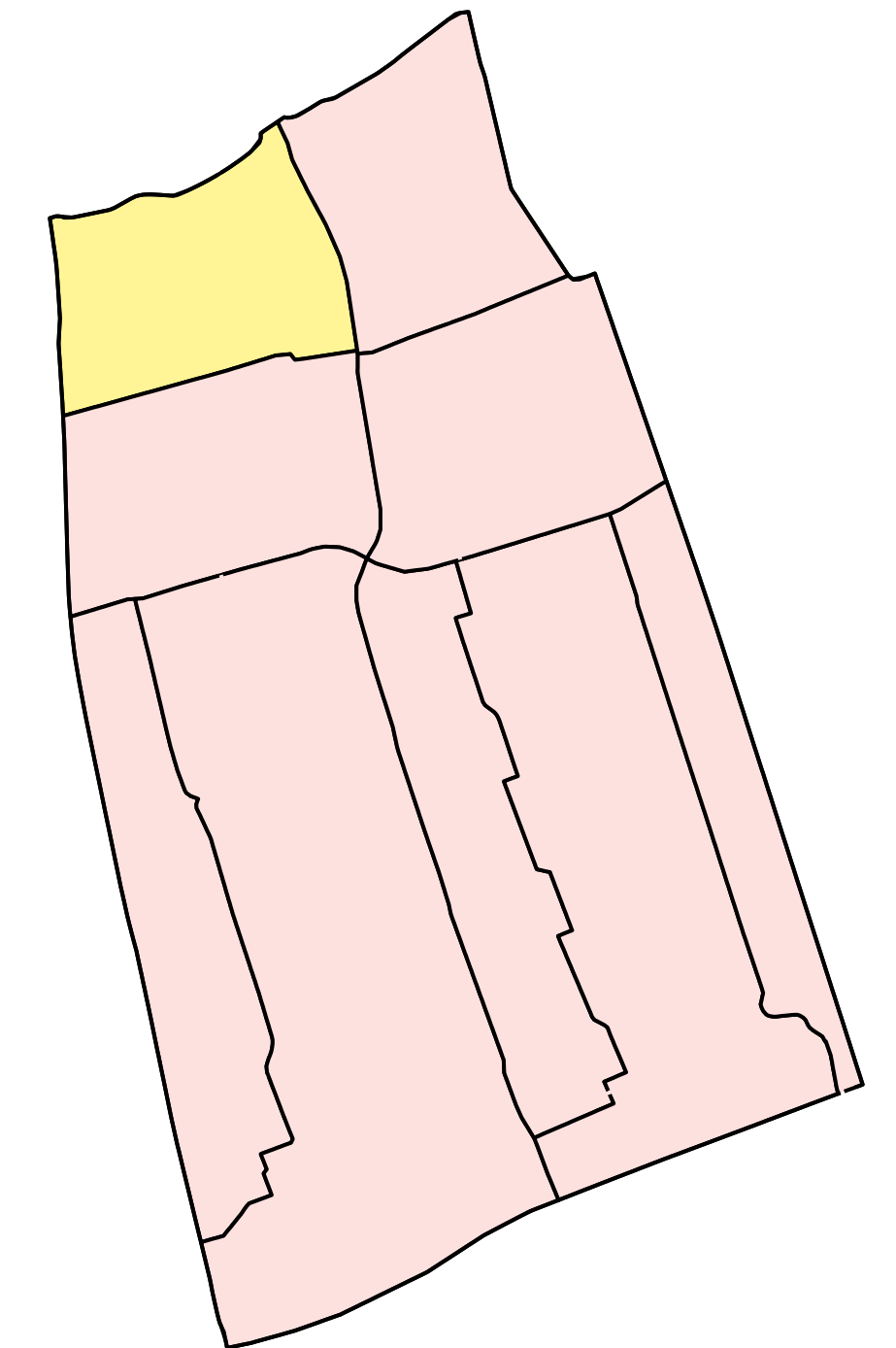
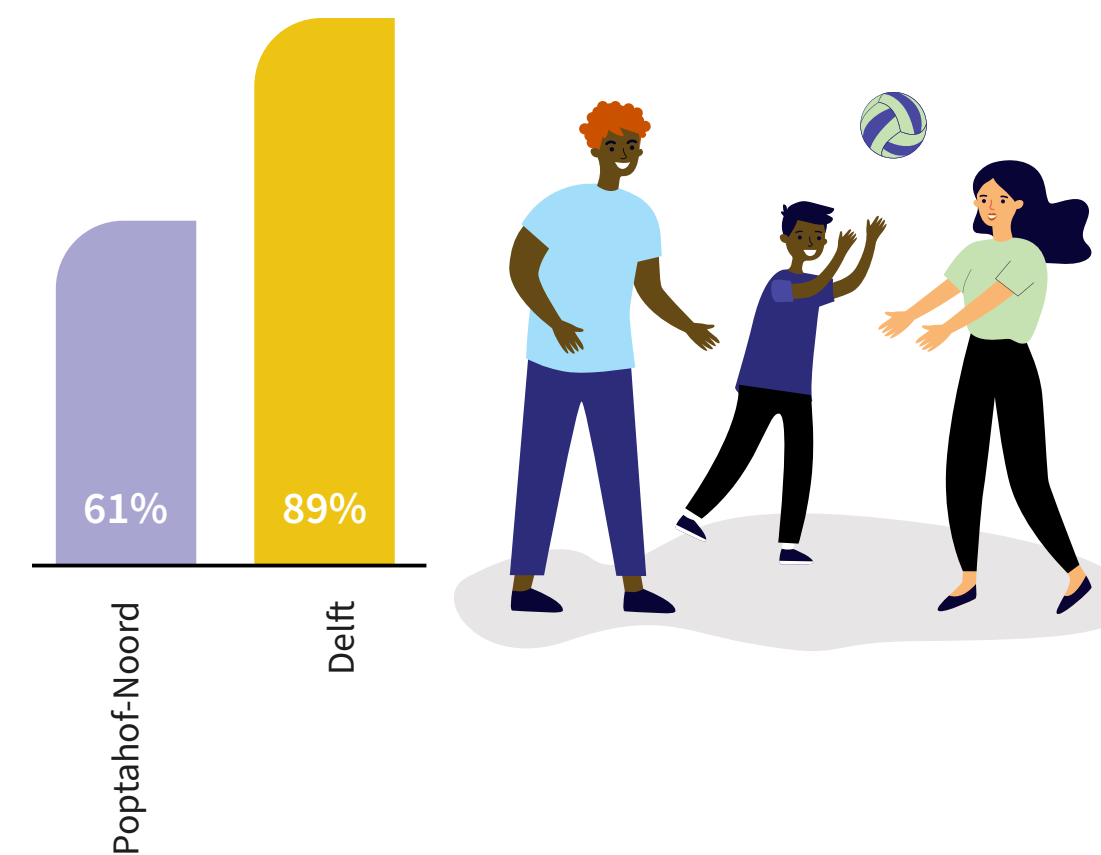
De Poptahof-Noord bestaat uit 1.135 bewoners die gezamenlijk 550 huishoudens vormen. De Poptahof-Noord wordt gekenmerkt door hoogbouw (flats) met daartussen een paar laagbouwoningen en een woonzorgcentrum. De samenstelling van bewoners is gemêleerd, want er zijn in de wijk veel verschillende nationaliteiten. De woningen in deze wijk zijn verouderd en voldoen niet meer aan de wensen van de huidige tijd. Daarbij speelt mee dat er veel sociale huurwoningen zijn. Voor de jongeren tussen de 13 en 18 jaar is in de Poptahof-Noord niet veel te doen, waardoor jongeren zich er al snel vervelen. Specifiek op de Papsouwselaan is er sprake van ernstige jeugdoverlast in combinatie met een recente explosie in het winkelcentrum. Ook komen taalachterstanden veel voor en bestaat er minder binding met de eigen wijk.

De Poptahof is met het Masterplan Poptahof (2006) deels vernieuwd. Zo is er onder andere een nieuw park gekomen voor de buurt en zijn een groot aantal woningen in de Poptahof-Zuid vervangen door nieuwe woningen. De uitvoering van het Masterplan is vroegtijdig gestopt. Inmiddels is door Woonbron en de gemeente nu weer een start gemaakt met Poptahof-Noord. Het woongebouw De Reiger wordt samen met het voorliggende parkeerterrein herontwikkeld, waarbij nieuwe woningen worden toegevoegd. In sociaal opzicht is er ook nog genoeg te doen in de Poptahof. Corona heeft sporen achtergelaten op het gebied van gezondheid, en door bezuinigingen is er onvoldoende inzet op sociaal werkers en welzijn.

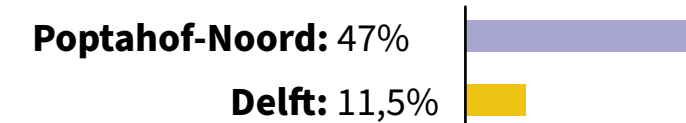
Er is een groot winkelcentrum (De Hoven) in de buurt, een groot park, basisscholen en wijk-/buurtcentra. De huiskamer voor kinderen en jongeren, The Mall, ligt vlakbij het winkelcentrum. Hier worden diverse activiteiten georganiseerd zoals een meidenmall en voetbal & chillen. Er zijn veel slechte woningen met bijvoorbeeld schimmel en er is een concentratie van mensen die weinig kansen hebben gehad/veel problemen kennen. Er is een probleem met het dumpen van grofvuil. De wijk kent een hoge doorstroom en er wonen veel vluchtelingen. Er wordt veel door bewoners zelf georganiseerd, omdat daar behoefte aan is. Een mooi initiatief dat door bewoners zelf is opgezet, is bijvoorbeeld het Financiële Café in het wijkcentrum. Er zijn veel mensen met taalachterstanden die hierdoor niet altijd gezien worden. Er zijn wel (gesubsidieerde) partijen aan het werk in de buurt, maar vaak niet in verbinding met sleutelpersonen en informele netwerken. De verbinding met bewoners en sleutelpersonen in de buurt zal, na een tijd van projecten opstarten en dan weer stoppen, tijd vragen.

Opvallende cijfers Poptahof-Noord:

Minder bewoners voelen zich veilig in de buurt



Meer kinderen groeien op in armoede



Minder bewoners ervaren een goede gezondheid



Het rapportcijfer voor sociale cohesie ligt lager



Meer bewoners ervaren discriminatie



Meer bewoners hebben moeite met rondkomen



2.7.3 Multatulibuurt (Voorhof)

De Multatulibuurt bestaat uit 1.723 bewoners die gezamenlijk 810 huishoudens vormen. In de Multatulibuurt is een goede mix tussen hoog- en laagbouw. De bestrating en groenvoorziening kunnen verbeterd worden. Dit wordt het komend jaar dan ook gedaan. Dit is een kinderrijke buurt, waarin verschillende sport- en voetbalveldjes zijn gesitueerd. Deze zorgen voor de nodige overlast (geluid).

De Multatulibuurt heeft 659 woningen, die een mix vormen van eigen woningbezit (ca. 19%), een kleine VvE (ca. 1%) en sociale huur (ca. 80%). De sociale huur wordt in deze buurt verzorgd door vijf verschillende woningcorporaties. Hun bezit betreft zowel laagbouw als hoogbouw. Van de particuliere woningen wordt een deel commercieel verhuurd. Tot slot staan er in de buurt één supermarkt en twee scholen. De diversiteit in deze buurt is dus enorm, niet alleen bij de stakeholders, maar ook bij de bewoners.

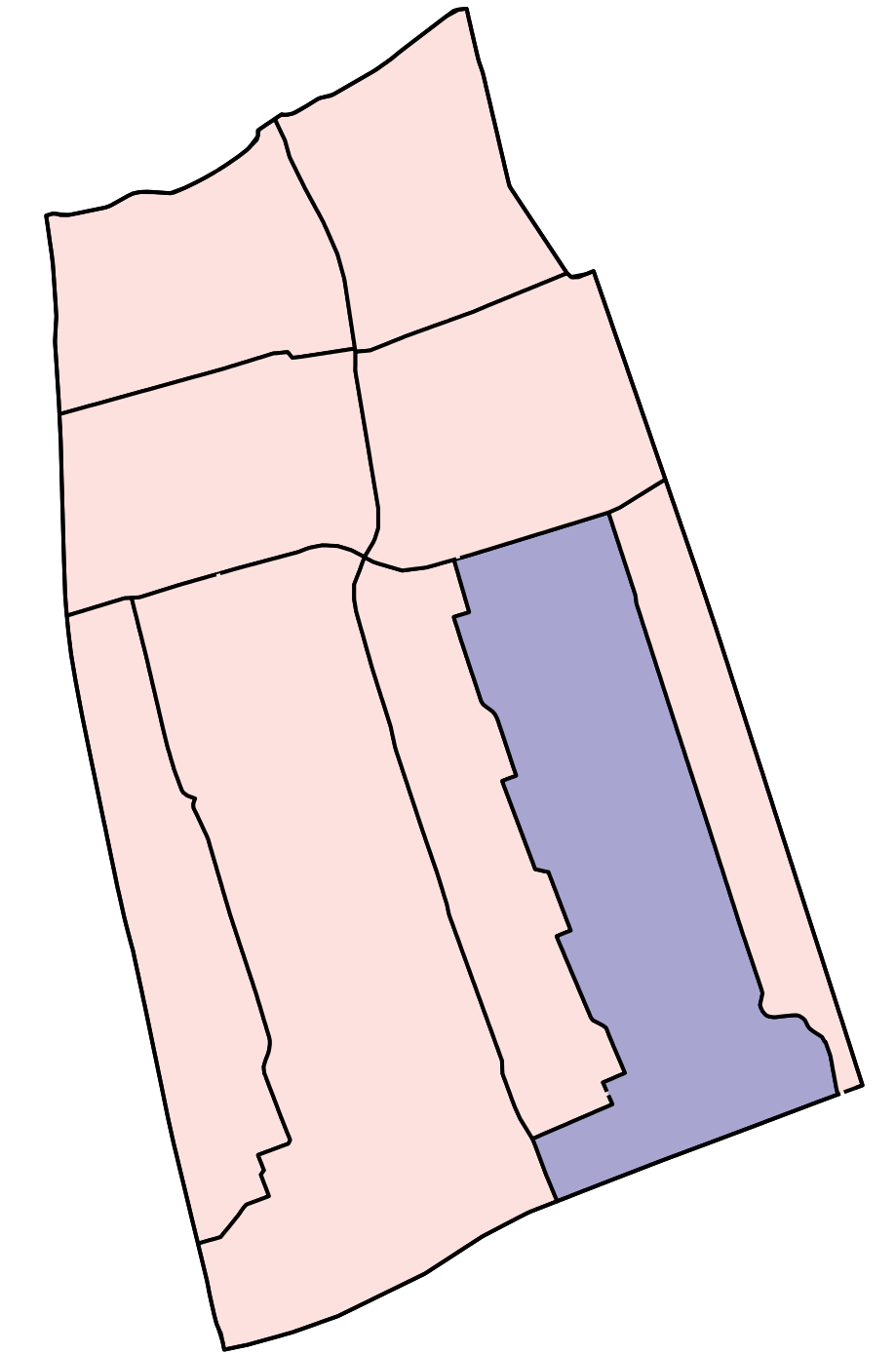
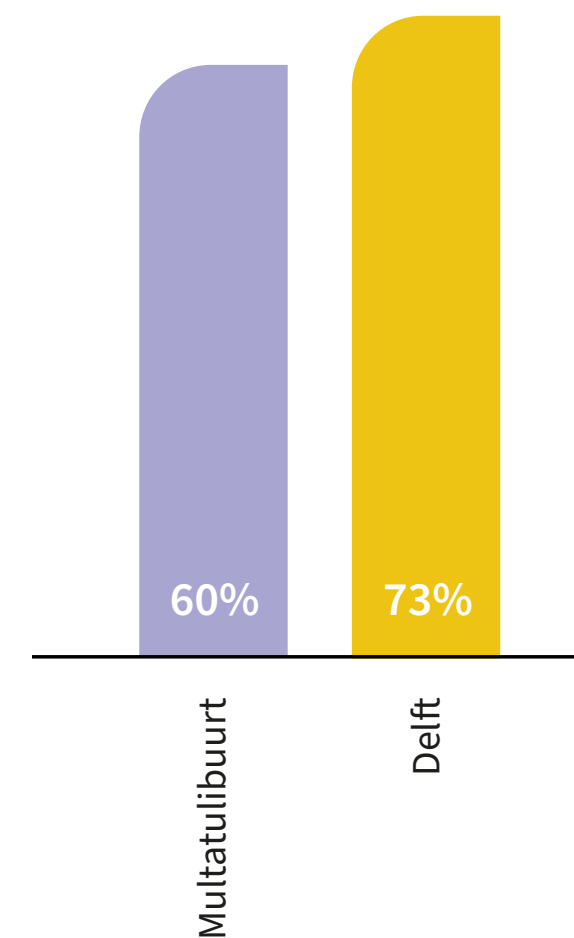
De Multatulibuurt heeft een lopend project voor de energietransitie (warmte-uitvoeringsplan) en het project Vervangen riolering en aanpakken buitenruimte. Vanuit de twee projecten zijn er veel kansen. Er is vanuit deze projecten opdracht gegeven aan onderzoeksbureau Muzus om een belevingsonderzoek, het Buurtpaspoort, in de buurt uit te voeren (najaar 2022). Daarin is er met circa 185 bewoners contact geweest. Er ligt een buurthuis aan de rand van de buurt, dat beheerd wordt door bewoners sinds de bezuinigingen van de gemeente. Het is een complexe buurt waar verschillende sociale problematieken aan de orde zijn. Uit het Buurtpaspoort blijkt dat de sociale cohesie in de buurt achteruit is gegaan; burens hebben nauwelijks meer contact met elkaar.

De buurt wordt op verschillende plekken anders ervaren; op sommige delen als groen en rustig, op andere plekken als onveilig. Er is overlast van jongeren en eenzaamheid is een terugkerend thema. Ook worden enkele inbraken genoemd. Als we spreken over de energietransitie is de rode draad de zorg over de huidige en toekomstige energiekosten en vragen over de bekostiging van de verduurzaming van de woningen. Bewoners zijn afwachtend en er is wantrouwen tegen de overheid of grote bedrijven.

De noodzaak om in deze buurt integraal te werken wordt hiermee benadrukt. Aan alle genoemde ervaringen en zorgen moet aandacht besteed worden om de buurt toekomstbestendig te maken. Het besef 'we hebben elkaar hard nodig' is hoog in de buurt. De buurt kan de eerste trots/parel worden van Delft-West. We zijn gestart en bouwen graag verder voort op de al geïnvesteerde energie!

Opvallende cijfers Multatulibuurt:

Minder kinderen krijgen alle kansen



Meer kinderen groeien in armoede op



Er is een slechtere totaalscore op de Leefbaarometer



Het rapportcijfer voor sociale cohesie ligt lager



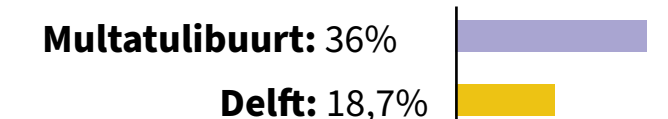
Meer mensen hebben moeite met rondkomen



Meer woningen zijn corporatiewoning



Een laag opleidingsniveau komt vaker voor



Buitenhof

De focusbuurten in Buitenhof grenzen aan elkaar. Dit is het middengedeelte van Buitenhof. Hier vind je de meeste flats en de meeste mensen. Buiten deze buurten vind je meer laagbouw. Veel mensen in Buitenhof zijn actief in de buurt; ze doen wat terug voor hun eigen buurt. In deze buurten speelt er veel en gaat er zowel in de fysieke omgeving als vanuit het sociale domein de komende jaren veel gebeuren. Er is de afgelopen jaren al geïnvesteerd in Buitenhof met verschillende programma's. Ondanks deze inzet zien we op basis van de cijfers dat we nog steeds in deze buurten moeten investeren.

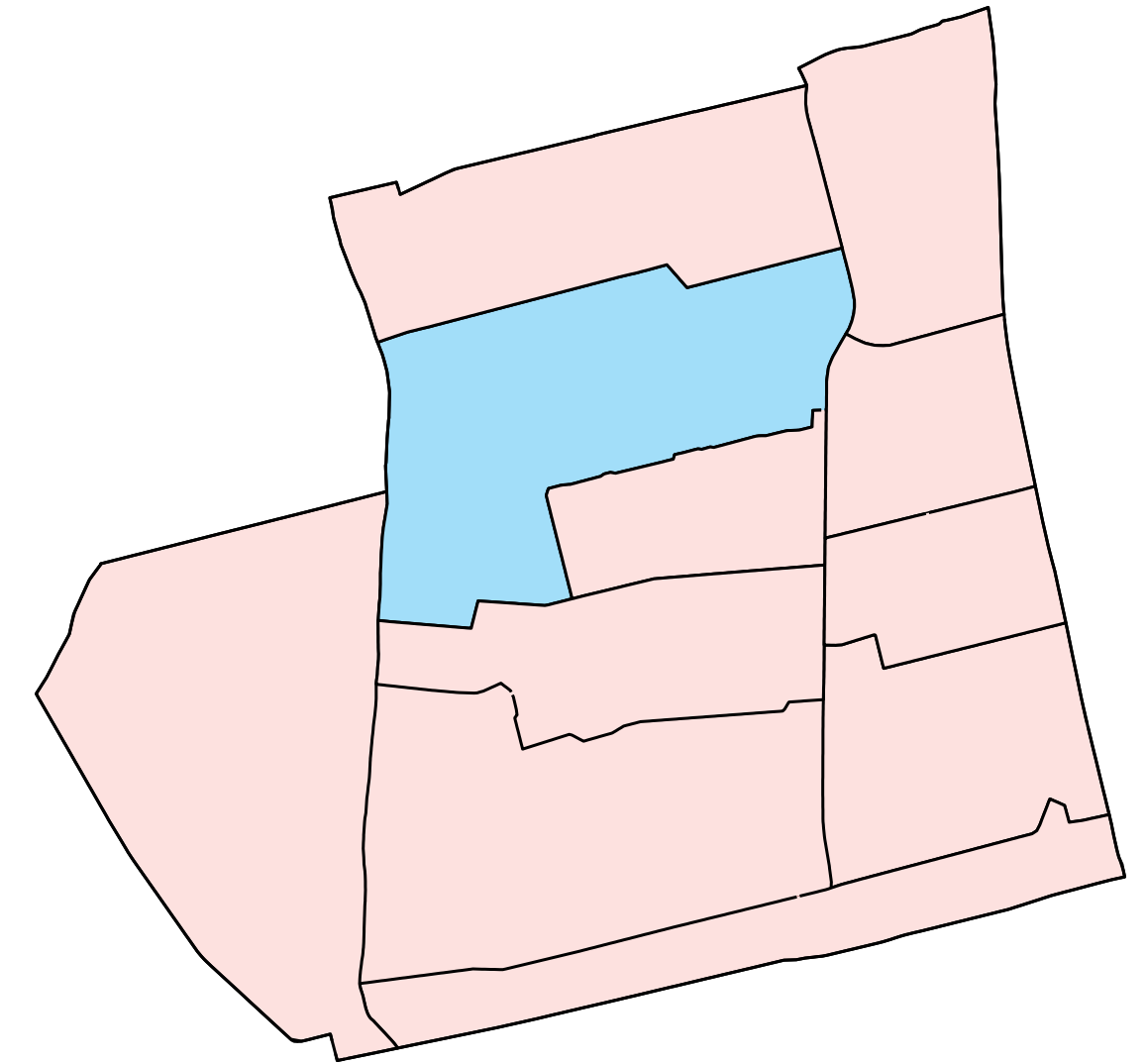
2.7.4 Buitenhof-Noord (Buitenhof)

Buitenhof-Noord is met 3.851 bewoners een wat grotere buurt dan de andere. In totaal zijn er in dit gebied 2.115 huishoudens. De buurt kent relatief meer oudere bewoners (29%) dan gemiddeld in de stad (16%). Van de bewoners heeft 52,8% een migratieachtergrond (Delft: 39,8%).

Bij de Griegstraat, de 'ingang' van de buurt, is er een klein 'winkelcentrum': een grote Lidl, een fietsenmaker en een Chinees restaurant. De bewonerscommissie zit daar ook. Deze commissie is een actieve commissie. Er is veel overlast geweest in de buurt. Dat is nu grotendeels onder controle. Het is een gebied waar veel mensen komen; er zitten drie scholen, waarvan één een speciaal-onderwijschool is. Achter de winkels staan een paar, de naoorlogse woningbouw kenmerkende, grote flatgebouwen waar veel mensen samenwonen. Kortom, het is een van de dichtstbevolkte stukjes Buitenhof. Twee van de flats zijn recent overgenomen van woningcorporatie DUWO (voor studenten) door Vidomes. De buurt is voor een groot deel in bezit van woningcorporaties. Aan de Chopinlaan ligt woonzorgcentrum Die Buytenweye met ruimte voor ontmoeting.

Op het oude Delfia-Terrein zijn er in 2023 flexwoningen gerealiseerd met huisvesting voor Oekraïners. Aangrenzend aan de flexwoningen staat het jongeren centrum BuitenGewoon. Dat is ook waar de kickstart van de Buurtfabriek komt. De Buurtfabriek is bedacht door verschillende partijen uit de wijk en moet een ontmoetingscentrum worden⁴⁵. Deze partijen hebben een goede reputatie in de wijk en veel bewoners kennen hen ook. Bewoners hebben wel vragen over wat het gaat betekenen op het gebied van overlast en herrie.

Er is een Krajicek Playground (sportveld) waar meer mee zou kunnen qua vermaak voor jongeren; het ligt mooi tussen de flats in. Er zijn weinig voorzieningen voor jongeren. Vooral als het weer slechter wordt hangen ze in portieken, want dan is er weinig alternatief vermaak. De buurtmoestuin is belangrijk voor ontmoeting en wordt goed onderhouden.



Opvallende cijfers Buitenhof-Noord:

Er is een lagere SES-WOA-score



Meer bewoners voelen zich lichamelijk beperkt



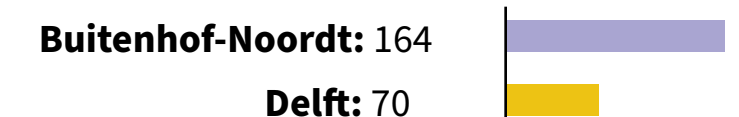
Er is minder arbeidsparticipatie



Er is een lager rapportcijfer voor de buurt



Er is meer Wmo-gebruik per 1.000 bewoners



Minder vaak krijgen kinderen alle kans



Een laag opleidingsniveau komt vaker voor



Meer kinderen groeien op in armoede



2.7.5 Gillisbuurt (Buitenhof)

De Gillisbuurt wordt gevormd door 1.538 bewoners en 655 huishoudens. Vergeleken met de rest van de stad leven er relatief meer mensen met een leeftijd tussen de 0 en 17 jaar (G: 21%; Delft: 15%) en relatief veel minder mensen met een leeftijd tussen de 18 tot 26 jaar (G: 8%; Delft: 23%). Ook wonen er meer mensen met een migratieachtergrond 58,3% dan het stedelijk gemiddelde (39,8%).

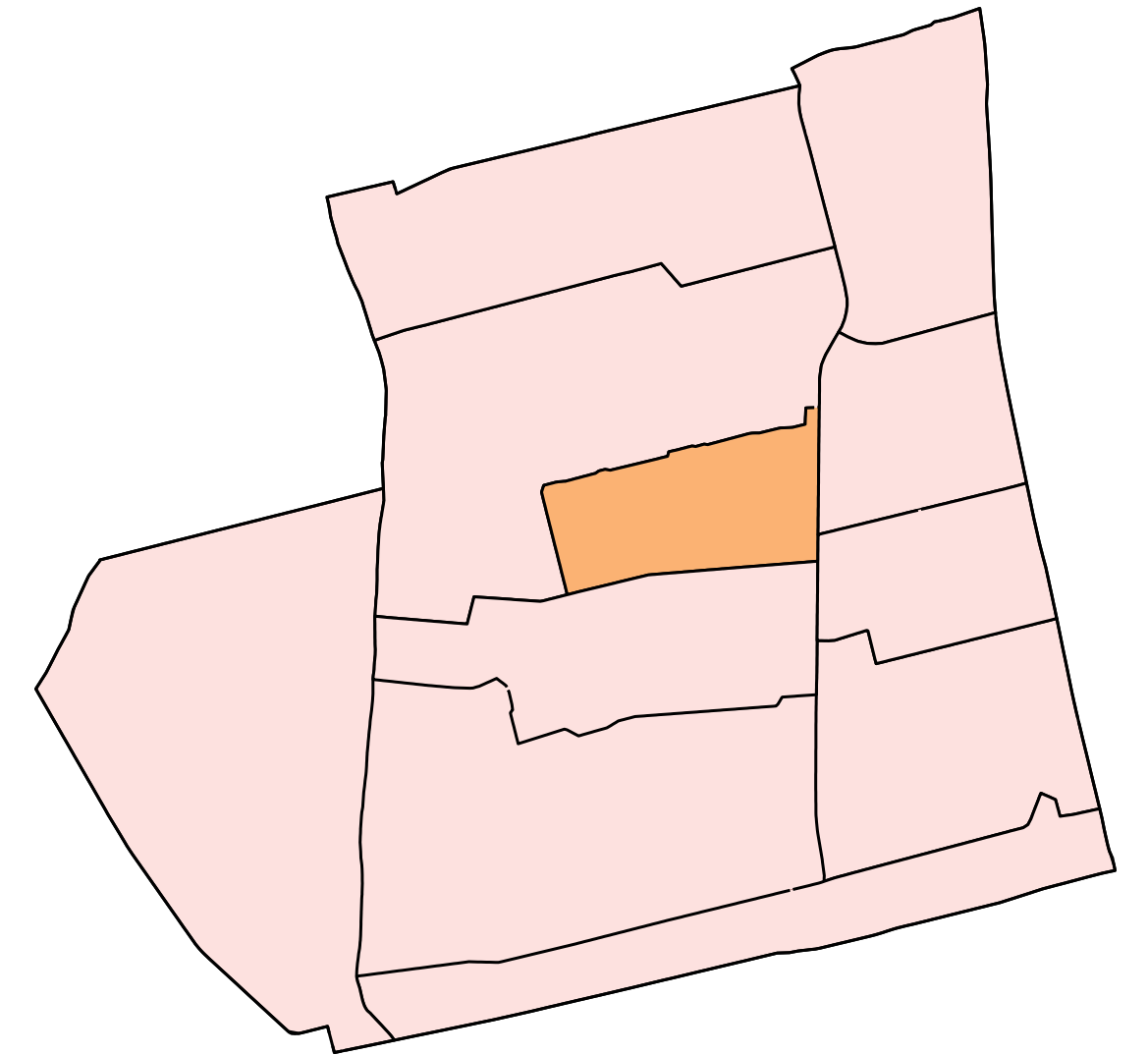
De dichtbebouwde buurt heeft een diverse samenstelling qua leeftijden en culturen. Afval, het dumpen van (grof)vuil, is een groot probleem in de buurt. De taalbarrière (niet iedereen beheerst het Nederlands) speelt daarin ook een rol. Er is veel groen, zelfs wildgroei. Er zijn veel speeltuintjes; de ene is mooi, de andere is toe aan onderhoud of vervanging. Ouderen in de wijk willen liever bankjes dan speeltuinen. Er is weinig te doen voor jongeren in de buurt. Het is door de diversiteit van wensen lastig om in alle behoeften te voorzien.

Veel van de huurwoningen zijn verouderd of hebben achterstallig onderhoud. Bovendien moet de riolering worden vervangen en moet de buurt over op schone warmte.

Woonbron en gemeente Delft werken sinds een aantal jaren samen aan de wijkversterkingsopgave Gillis-Delfia. Daarbij gaat het onder andere over ruimte voor ontmoeting, sociale veiligheid, renovatie, verduurzaming van bestaande wooncomplexen en het verbeteren van de openbare ruimte.

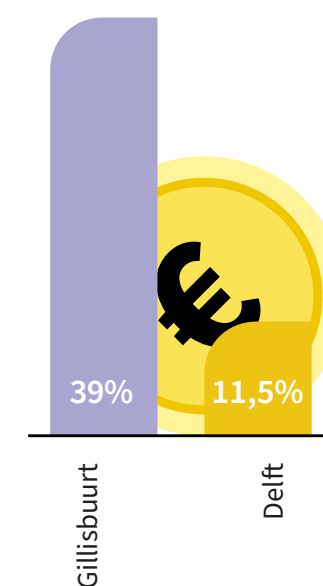
Bewoners participeren in het traject voor de Gillisbuurt. Het gaat veel vragen van bewoners dat alles op de schop gaat, en dit biedt ook mooie kansen voor het verbeteren van de openbare ruimte.

Hierover kunnen ze meedenken en ontwerpen. Kopie Koffie, opgezet door een lokale ondernemer, zit in deze buurt. Deze zaak speelt een belangrijke rol in ontmoeten; er is bijvoorbeeld een schaakclub. Ook is er een buurthuiskamer opgezet door een bewoner van de wijk. Daar kun je een ruimte huren voor een vergadering en soms ook soep eten.

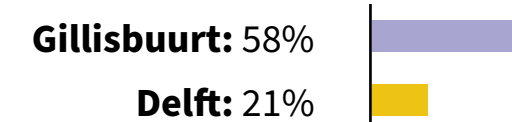


Opvallende cijfers Gillisbuurt:

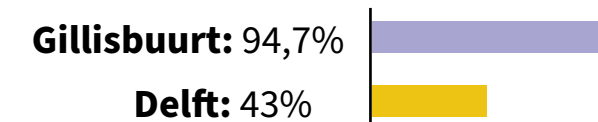
Meer kinderen groeien op in armoede



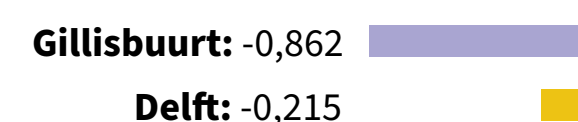
Meer woningen hebben een energielabel van de categorie E tot en met G



Meer woningen zijn corporatiewoning



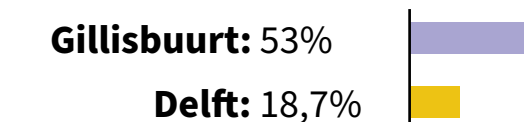
Er is een lagere SES-WOA-score



Meer huishoudens hebben een inkomen tot 110% van het sociaal minimum



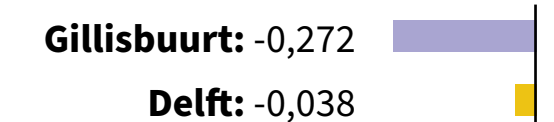
Een laag opleidingsniveau komt vaker voor



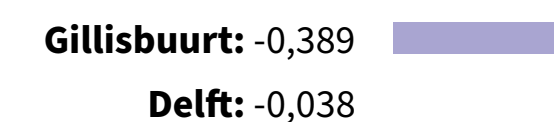
Meer mensen hebben moeite met rondkomen



Er is een slechtere score op overlast en veiligheid in de buurt volgens de Leefbaarometer



Er is een lagere totaalscore op de Leefbaarometer



2.7.6 Het Rode Dorp (Buitenhof)

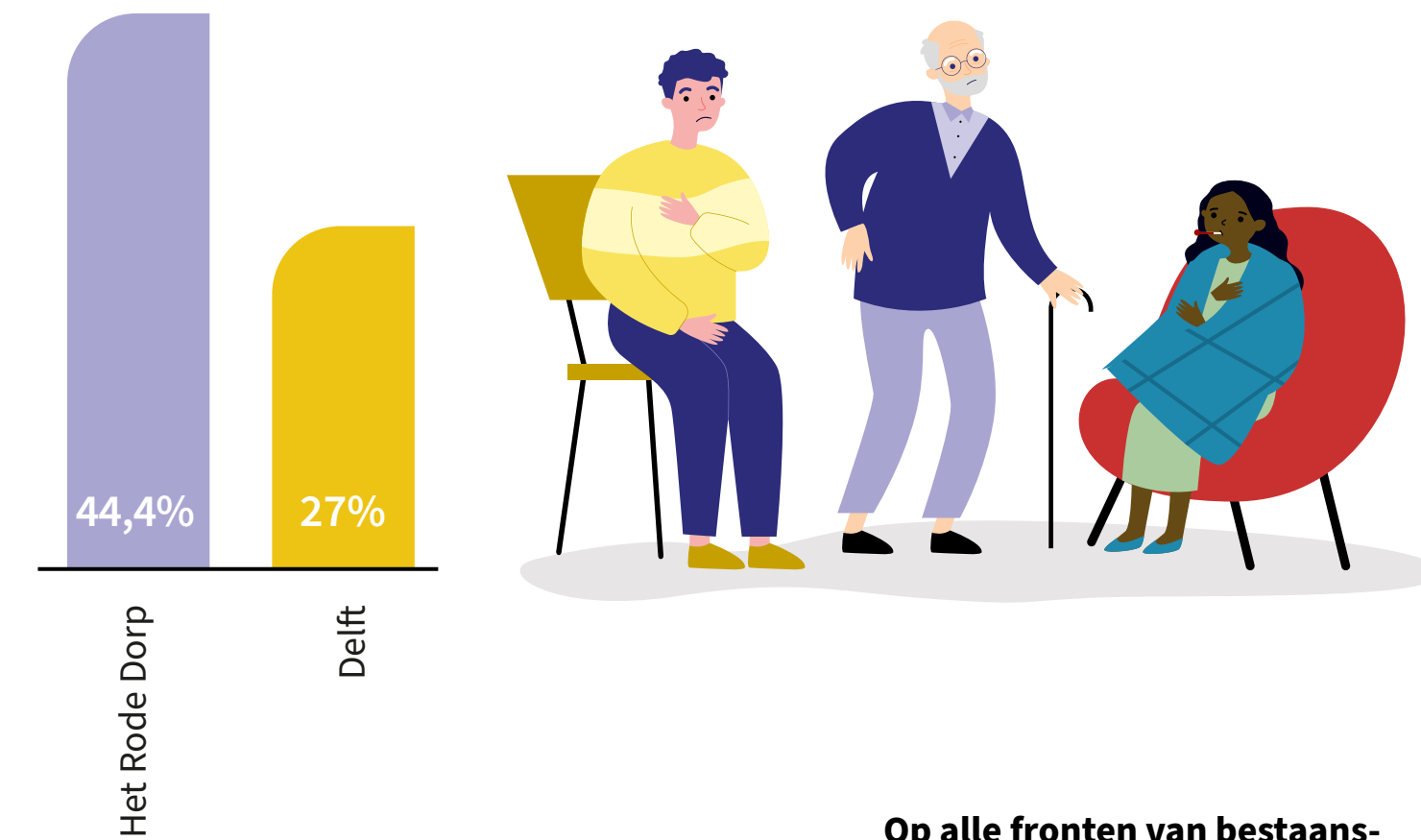
In het Rode Dorp wonen 857 bewoners en 480 huishoudens. In deze buurt wonen ten opzichte van de stad meer mensen met een niet-westerse migratieachtergrond, namelijk 50,2% van de bewoners in het Rode Dorp en 23,3% van de bewoners in Delft.

Het Rode Dorp is door de ligging bijna een op zichzelf staande buurt. Aan de ene kant is er de Buitenhofdreef, aan de andere kant de Beatrixweg en dan de school en de kerk. De kerk huisvest de voedselbank en wil nog meer aan de slag in de wijk. Er is een moestuin op de grond van de school en een voedseltuin die een nieuwe impuls nodig heeft. De buurt is relatief dicht bebouwd met ook veel hoogbouw.

Er is behoefte aan meer dingen in de buurt om te doen. Nu moet je altijd de buurt uit. Stedelink is actief aan het kijken of er meer kan worden gedaan met de aanwezige Krajicek Playground. De buitenruimte is rond 2021 opnieuw aangelegd en de woningen zijn door Stedelink gerenoveerd en verduurzaamd. Desondanks is het gevoel bij bewoners dat er nog niet veel veranderd is, dus het is goed om hier extra aandacht aan te besteden.

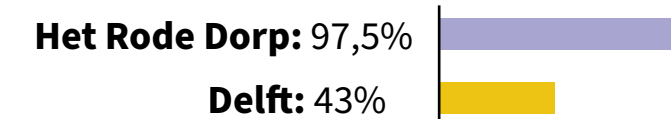
Opvallende cijfers Het Rode Dorp:

Meer bewoners voelen zich lichamelijk beperkt



Op alle fronten van bestaanszekerheid scoort de buurt slechter dan Delft.

Meer woningen zijn corporatiewoning



Meer jongeren maken gebruik van jeugdzorg



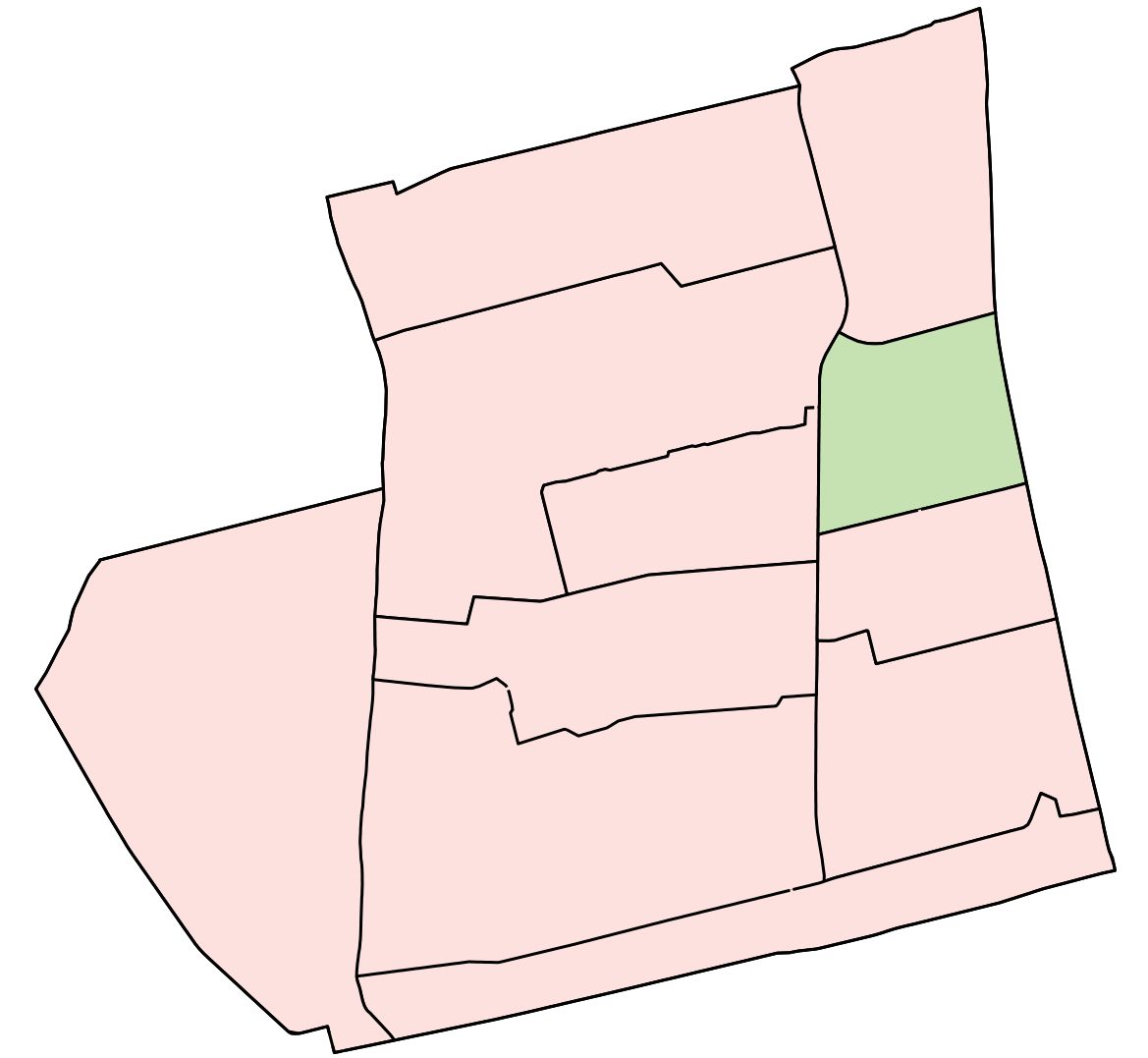
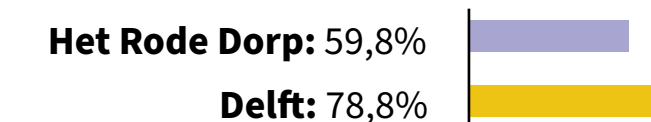
Meer kinderen groeien op in armoede



Een laag opleidingsniveau komt vaker voor



Minder bewoners ervaren een goede gezondheid



Meer mensen hebben moeite met rondkomen



Meer bewoners voelen zich ernstig eenzaam



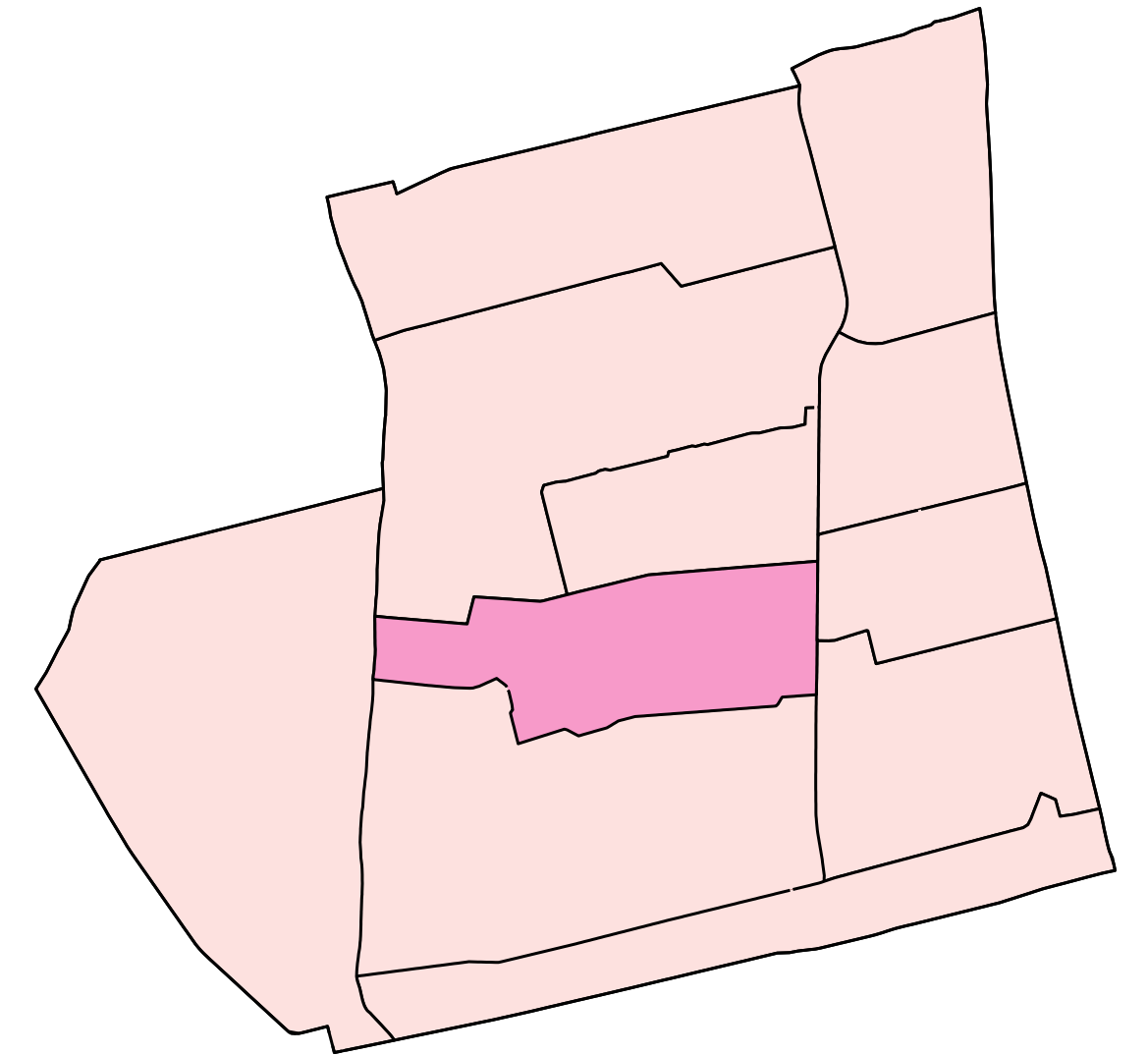
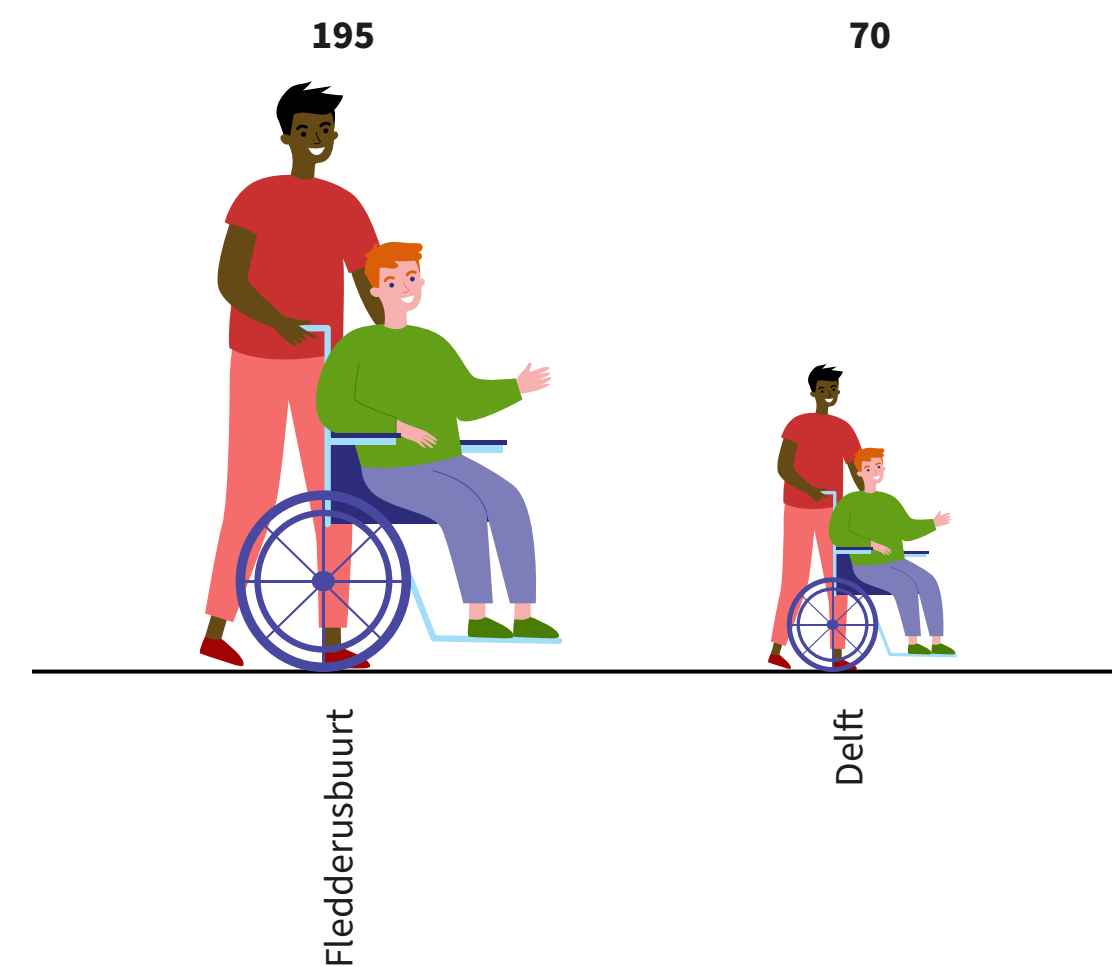
2.7.7 Fledderusbuurt (Buitenhof)

In de Fledderusbuurt wonen 944 bewoners en 515 huishoudens.

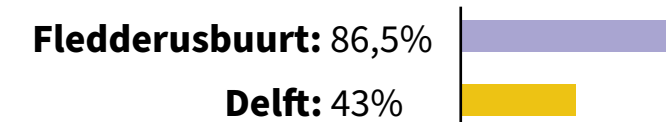
De Fledderusbuurt is een buurt met veel middelhoogbouw en bebouwing met gemengde functies (bijvoorbeeld wonen en ondernemen). Het dumpen van grofvuil is in deze buurt ook een probleem. Dat is nu wel aangepakt door onder andere flyers te verspreiden, maar er moet meer samengewerkt worden met bewoners. Er is een buurtpreventiegroep met betrokken bewoners. Er zijn mooie ideeën om de buurt mooier te maken dan ze nu is. Er is een moestuin in de buurt die er prima bij staat. Ook zijn er veel voetbalveldjes. Er is veel groen; niet altijd goed onderhouden. Er is een buurtcentrum waarin meerdere partijen zitten, waaronder de ggz en kinderopvang. Dit centrum is niet altijd open voor bijvoorbeeld koffie en daarom niet laagdrempelig. Bezuinigingen bij de gemeente hebben de situatie niet verbeterd. Er zijn een aantal betrokken ondernemers in de buurt, waaronder die van AnyTime Fitness. Het programmabureau Wij West is op dit moment gevestigd in de huiskamer aan de Händellaan. In de westzijde van de buurt ligt het Park Buitenhof, een belangrijke groene plek voor de hele wijk. Ook in de Fledderusbuurt zal de riolering worden vervangen.

Opvallende cijfers Fledderusbuurt:

Wmo-gebruik per 1.000 bewoners



Meer woningen zijn corporatiewoning



Er is een lagere SES-WOA-score



Meer jongeren maken gebruik van jeugdzorg



Meer kinderen groeien op in armoede



Er is een lagere totaalscore op de Leefbaarometer



Een laag opleidingsniveau komt vaker voor



Meer bewoners hebben moeite met rondkomen



Meer bewoners voelen zich ernstig eenzaam



2.8 Huidige ontwikkelingen en beleid in Wij West

Hieronder beschrijven we in willekeurige volgorde aan de hand van een aantal thema's de huidige ontwikkelingen en (uitvoering van) beleid in Wij West door alliantiepartners. Het is geen limitatieve opsomming; we hebben ruim 160 activiteiten, taken, projecten, programma's en werkzaamheden van verschillende ordes van grootte geïnventariseerd. Deze lijst is nog niet compleet. Hier gaan we wel aan werken in de uitvoeringsagenda, zodat duidelijker wordt wat er in de wijken gebeurt, zodat de partners en bewoners in de wijk elkaar beter kunnen vinden en er meer in samenhang georganiseerd kan worden.

Welzijn en werk

In Delft-West zetten veel bewoners en professionals zich in voor de gemeenschap. Wijkverbinders zorgen bijvoorbeeld voor sociaal opbouwwerk. Bewonersinitiatieven worden ondersteund en sociale activering wordt gestimuleerd. Speciaal voor de jongere bewoners organiseren (een door bezuinigingen beperkt aantal) jongerenwerkers (4,5 fte in Delft-West) tal van activiteiten, zowel vanuit wijkcentrum BuitenGewoon als op straat. Verder is er in Buitenhof en Voorhof aandacht voor positieve gezondheid. Zo wordt er ten behoeve van bewustwording van een gezonde leefstijl jaarlijks een gezondheidsfestival georganiseerd.

Daarnaast is Delft voor Elkaar op wijkcontactpunten in Voorhof en Buitenhof aanwezig voor het ondersteunen van bewoners op diverse gebieden. Zij kunnen tijdens inloopsprekuren met hun vragen terecht over financiën, opvoeding, werken en wonen. Tijdens de spreekuren kan er contact worden gezocht met maatschappelijk werk en cliëntondersteuning (5 fte).

In Buitenhof en Tanthof wordt ook nog ouderenwerk verzorgd. Ouderenwerkers (1,5 fte) hebben aandacht voor het tegengaan van eenzaamheid en ondersteunen op het gebied van zorg en welzijn. In diezelfde wijken bestaat er ook praktische en emotionele ondersteuning van (jonge) mantelzorgers. In Voorhof kunnen bewoners terecht bij het Informatiepunt Digitale Overheid. Bewoners worden daar geholpen met hun digitale administratie en overheidsregelingen. Bovendien kunnen Delftenaren die de Nederlandse taal willen leren bij het Taalhuis terecht. In 2022 hebben 126 van hen een taalmaatjestrage gevolgd en hebben 240 bewoners om advies gevraagd. Verder zijn er nog algemene faciliteiten die voor heel Delft zijn, maar waarbij gebruikers voornamelijk uit Delft-West komen. Een voorbeeld daarvan zijn financiële spreekuren voor hulp bij schulden.

Op het gebied van werk en inkomen zet Werkse! vanuit haar dependance aan de Vulcanusweg in op outreachende activiteiten. Samen met het werk van het consortium Lekker Bezig Upcycle Campus Stunt worden Delftenaren met een afstand tot de arbeidsmarkt zo naar passend werk begeleid.





Kunst en cultuur

Voor het ontdekken en benutten van talenten op het gebied van kunst en cultuur wordt door DOK, stichting DelftsPeil en CANIDREAM in 2023 en 2024 een Meemaakpodium gecreëerd. Een Meemaakpodium is een podium voor en door bewoners, waarbij ze op alle onderdelen worden betrokken in de organisatie, zoals programmering, regie en uitvoering.

In 2023 worden daarnaast alle creatieve broedplaatsen in beeld gebracht om het culturele klimaat beter te faciliteren. De combinatiefunctie Cultuur (2 fte) stimuleert deelname aan cultuur voor alle jeugd in Voorhof en Buitenhof. Dat gebeurt door vragen van bewoners te verbinden met het aanbod van de culturele instellingen, kunstenaars en andere bewoners.

Sinds 2013 bestaat het traject Cultuurhelden, dat zich richt op kwaliteitsonderwijs en het verminderen van ongelijkheid. In 2023 zijn zes basisscholen in Delft-West onderdeel van dit traject. Bovendien volgen leerlingen via tijdelijke NPO-middelen⁴⁶, naast techniek- en sport-, ook muziekonderwijs. Ook wordt er in Buitenhof en Tanthof buitenschoolse cultuureducatie georganiseerd, met speciale activiteiten voor ouderen in Tanthof. Kinderen en ouderen krijgen zo gelijke kansen om zich cultureel en creatief te ontwikkelen. Verder wordt in de wijken Voorhof en Buitenhof via het project Cultuurhelden onderzocht hoe naschoolse cultuureducatie kan worden ontwikkeld, zodat cultuur voor meer kinderen bereikbaar kan worden gemaakt. In Delft-West wordt onderzocht hoe bij een nieuw te bouwen basisschool in Tanthof-Oost een culturele functie kan worden ontwikkeld.

Er zijn in Wij West twee cultuurhuizen. Vanuit het Cultuurhuis Delft, locatie BuitenGewoon, worden midden in de wijk activiteiten georganiseerd die in het teken staan van kunst, cultuur en ontmoeting. Ze trekken circa 2.500 bezoekers per jaar. Er wordt vraaggericht en laagdrempelig gewerkt, zodat met name de bewoners die niet of nauwelijks met kunst en cultuur in aanraking komen mee kunnen doen. Er wordt ook extra geïnvesteerd in cultuuronderwijs. In het cultuurhuis op de locatie Abtswoude worden voor en door bewoners diverse activiteiten op het gebied van kunst en cultuur ondernomen. Jaarlijks trekt dit circa 3.000 bezoekers.

Sporten en bewegen

Buurtsportcoaches stimuleren Delftenaren in West op sport- en beweeggebied door in alle wijken diverse activiteiten te organiseren. Wekelijks vinden er voor de drie wijken gezamenlijk 48 uur aan activiteiten plaats. Bewoners maken daardoor kennis met verschillende vormen van sporten en bewegen en het is tegelijkertijd een manier om buurtbewoners te ontmoeten. Daarbij is aandacht voor verschillende doelgroepen, zoals bewoners met een handicap. Het aanbod is wijkgericht, gebaseerd op de vraag. Zo worden in Tanthof meer activiteiten voor ouderen aangeboden en zijn er in Buitenhof meerdere activiteiten op vrouwen gericht. Sportclubs in heel Delft-West kunnen bovendien gebruikmaken van verenigingsondersteuning en een sportpedagoog om optimaal te kunnen functioneren. Dat draagt bij aan een gevarieerd en samenhangend sportaanbod voor alle bewoners.



Landelijke akkoorden GALA en IZA

Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) wordt ingezet op een gezonde generatie in 2040 en het beschikbaar houden van de zorg. Er wordt stevig ingezet op regionale en lokale samenwerking en afspraken zijn gemaakt over het investeren in gezond leven, preventie en een sociale basis. Hiermee hebben gemeenten een nieuwe opdracht gekregen om een verbinding te maken tussen het (medische)zorg- en sociaal domein. Voor de periode 2024 – 2026 is een plan van aanpak GALA gemaakt, waarbij sprake is van een samenhangende, integrale blik op het bevorderen van (positieve) gezondheid van bewoners. De doelen en ambities uit het GALA zijn groot en de stip op de horizon naar 2040 vraagt een investering. Daarbij is niet alles mogelijk en er worden daarom op onderdelen accenten aangebracht. GALA vraagt om een stadsbrede investering, er wordt versterkt ingezet op die wijken om gezondheidsverschillen te verkleinen. In deze wijken wonen meer mensen die een kwetsbaarheid ervaren en zijn relatief meer gezondheidsachterstanden zichtbaar. Positieve Gezondheidsbeleid wordt nu al uitgevoerd in Voorhof en Buitenhof.

Een tegen eenzaamheid

De afgelopen vijf jaar is er in Delft een aanpak tegen eenzaamheid geweest. Deze is voornamelijk gericht geweest op senioren. Sinds 2023 is de gemeente, in navolging van het landelijk programma en de financiering, gericht op de bredere doelgroep. Naast ouderen zijn dit onder andere jongeren, mensen met een migratieachtergrond en mensen met een ggz-achtergrond. Uit de Delftse Omnibusenquête 2021 blijkt dat jongeren en bewoners met een migratieachtergrond (uit Voorhof en Buitenhof) zich matig tot ernstig eenzaam voelen. Deze groepen krijgen nu extra aandacht. De oorzaken van eenzaamheid verschillen per persoon en levensfase, en daarom moet de interventie ook verschillend zijn voor verschillende leeftijdsgroepen en achtergronden. De gemeente Delft onderzoekt wat er speelt onder deze groepen en waar ze behoefte aan hebben. De aanpak gaat uit van interventies die een duurzaam karakter hebben en die aansluiten bij de behoefte van de inwoners. Daarnaast wordt er gekeken naar interventies die in andere gemeenten goed werken.

Het resultaat tot nu toe is dat de betrokken organisaties in het netwerk steeds diverser zijn. Op deze manier is de bewustwording rond het thema eenzaamheid in de stad steeds groter geworden. Het is een lerend proces waar er met nieuwe inzichten en informatie gezorgd wordt voor een beter aansluitend programma.

Onderwijs en ontwikkeling

Voor het verbeteren van de kansen in onderwijs en ontwikkeling wordt via vindplaatsen leesbevordering gedurende de hele schoolperiode gestimuleerd. Basisscholen krijgen daarvoor een talige huiskamer die meer is dan een schoolbibliotheek. In dat kader bevindt zich in dit gebied van Delft ook een Community School, waarin het welzijn van leerlingen in brede zin centraal staat en ouders sterker worden betrokken. Daarbij is aandacht voor de brede leeromgeving, opvoed- en leerondersteuning, gezonde leefstijl, wegwijs maken en veiligheid. Voor leerlingen die vastlopen zijn er op basisschool De Horizon drie groepen, waarin passend onderwijs wordt geboden, met extra aandacht op het gebied van leren en gedrag. Op verschillende basisscholen zijn er taalgroepen voor kinderen die korter dan één jaar in Nederland zijn en de Nederlandse taal nog niet spreken.

Om de ontwikkeling van spelen en taal bij jonge kinderen met een verhoogd risico op een taalachterstand te stimuleren is Spel aan Huis opgezet. Ouders worden daarbij actief betrokken, bijvoorbeeld via opvoedondersteuning en toeleiding naar voorzieningen in de wijk.

In de Voorhof zijn zowel basisscholen als middelbare scholen te vinden. Aan het Poptapark vinden basisscholen De Horizon en de Parkschool elkaar in één gebouw. Ook de Mgr. Bekkersschool en IKC de Eglantier Voorhof hebben hun plek in de Voorhof. Aan de Vulcanusweg staat het nieuwe gebouw van de Praktijkschool Grotius en aan de J.J. Slauerhofflaan staat het Pleysier College. Binnenkort bevinden ook de Internationale Schakelklas (ISK) en nieuwe basisschool De Nieuwe Maan zich in de Voorhof.



De wijk Buitenhof huisvest verschillende basisscholen, waaronder de locatie van De Horizon op de Brahmslaan, De Daltonschool Eglantier Buiten en de Titus Brandsmaschool, die samen een groot schoolplein delen. Niet ver daarvandaan staat de Rembrandtschool. Er zijn daarnaast ook middelbare scholen te vinden, zoals het Grotiuscollege aan de Juniusstraat, het Stanislas Dalton Delft en het CLD Hof van Delft. De school voor speciaal basisonderwijs Laurentius en de school voor speciaal (voortgezet) onderwijs Maurice Maeterlinck bevinden zich tevens in Buitenhof, en wel bij elkaar om de hoek. Deze laatste school vervult tevens een regiofunctie. Een aantal schoolgebouwen zijn verouderd en ze voldoen niet allemaal meer aan de huidige wensen van onderwijs, waardoor het lastiger is om goed onderwijs te bieden, wat kansen biedt voor de wijk. Daarom worden alle scholen in Buitenhof de komende decennia vernieuwd.

Tanthof-West is een aantal basisscholen rijk; de Waterhof, De Bonte Pael en de Regenboog zijn hier te vinden. In Tanthof-West worden de komende jaren twee nieuwe scholen gebouwd op de locatie waar nu drie scholen gevestigd zijn. De derde school komt terug in Tanthof-Oost. Voor de scholen in Tanthof-West wordt gekeken naar een gebouw met multifunctioneel gebruik. Denk bijvoorbeeld aan de ruimte voor bewegingsonderwijs die ingezet kan worden voor verschillende doelgroepen. Hiervoor wordt gekeken naar faciliteiten die de wijk nu niet heeft en waar wel behoefte aan is. Het gebouw wordt duurzaam, met een groene uitstraling.

Alle basisscholen die hierboven genoemd worden zijn onderwijsachterstandscholen (OAB), met uitzondering van de Bonte Pael, de Regenboog en de Nieuwe Maan. OAB-scholen worden vanuit de gemeente extra gefaciliteerd om bijvoorbeeld een onderwijsassistent aan te nemen.

Overlast en criminaliteit

In heel Delft worden tal van acties ondernomen om overlast en criminaliteit tegen te gaan. Een deel daarvan heeft een focus op Delft-West. Dat geldt bijvoorbeeld voor de aanpak van woninginbraken, en de inzet van toezicht en handhaving en jeugdboa's. Vanuit de aanpak van de gemeente op ondermijning is er ook aandacht voor Delft-West. Met het programma Dealbreakers worden bijvoorbeeld scholieren uit Delft-West ontmoedigd om te kiezen voor het snelle drugsgeld. Daarnaast heeft de gemeente meerdere controles uitgevoerd in Delft-West en worden er signalen uit Delft-West besproken bij het lokaal en gemeentelijk signalenoverleg ondermijning. De gemeente onderzoekt woonfraude naar aanleiding van vermoedens die via de gemeentelijke website of Meld Misdaad Anoniem gemeld worden. Ook worden er, samen met onze partners uit het veiligheidsdomein, preventie-avonden voor senioren georganiseerd om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van gedigitaliseerde criminaliteit. Daarnaast heeft de Zorg- en Veiligheidskamer ook nog een 0-100 aanpak, waarin ze zich richt op complexe casuïstiek waarvoor inzet nodig is uit meer dan één keten. Momenteel zijn 26 casussen onderdeel van deze aanpak. Daarvan hebben er zes betrekking op gezinnen, waardoor er in die casussen dus meerdere personen binnen de aanpak vallen.

Jongeren in deze drie wijken zijn door verschillende factoren kwetsbaarder voor criminaliteit. Delft-West heeft de laatste jaren steeds vaker te maken met drugscriminaliteit en rivaliserende jeugdgroepen. Acties gericht op het voorkomen, signaleren en aanpakken van criminaliteit heeft een brede aanpak nodig. Delft-West is een van de gemeenten die aangesloten is bij Preventie met Gezag; ook onderdeel van het NPLV wordt structureel langjarig gewerkt aan het wegnemen van de voedingsbodemp van jeugdcriminaliteit. Wanneer groepen jongeren in Delft-West zorgen voor overlast in de openbare ruimte worden er, indien nodig, aanvullende maatregelen genomen door gemeente en partners. Deze maatregelen kunnen zich zowel op het preventieve als repressieve vlak bevinden.

Wonen

De komende tien jaar worden in Buitenhof en Voorhof gezamenlijk circa 3.000 goede woningen toegevoegd, waarbij aandacht is voor diverse doelgroepen en voor doorstroming uit de wijk. Daarvan is minstens twee derde betaalbaar⁴⁷. De nieuwbouw draagt bij aan de leefbaarheid, doordat de wijk daarmee voldoende aantrekkelijk blijft voor ondernemers en algemene voorzieningen. Verder komen vanwege de grote sociale voorraad relatief veel kwetsbare doelgroepen in Delft-West terecht. Met de corporaties bestaan daarom afspraken over de zorgvuldige plaatsing van personen. Om mensen in staat te stellen om prettiger en langer thuis te wonen worden drie buurten ingericht volgens het Gezond-en-wel-principe. Dat bestaat uit werken met een preferente zorgaanbieder, een caring community⁴⁸ voor mensen met psychische problemen en het faciliteren van een uitdagende leefomgeving.

In het gebied de Kop van Buitenhof wordt er ingezet op nieuwbouw voor een levendige buurt, met ruimte voor onder meer seniorenwoningen, werkruimten en voorzieningen. Woonbron knapt drie flats in Buitenhof op, waarbij aandacht is voor de langerthuisdoelgroep. Door de vergrijzing zal de bevolkingssamenstelling in de Voorhof de komende jaren veranderen. Met verschillende activiteiten wordt daarom ingespeeld op veranderende behoeften van bewoners. Een voorbeeld van hoe daarop wordt ingespeeld is de pilot Dementievriendelijke wijk, waarin wordt onderzocht hoe de wijk goed op bewoners met dementie kan worden aangepast. Een ander voorbeeld is het voormalig verzorgingstehuis Abtswoude Bloeit⁴⁹, waar diverse doelgroepen samen wonen, zoals studenten, mensen uit Oekraïne, cliënten van Perspektief, zorgmedewerkers en ouderen.

Ruimtelijke vernieuwing

De ruimtelijke vernieuwing van de buurten gaat over meer dan het bouwen van woningen. Een fijne leefomgeving gaat juist ook over een goede mix van wonen met voldoende voorzieningen, zoals scholen, ontmoetingsplekken, een fijne openbare ruimte, winkels en andere ruimten om te werken, bijvoorbeeld voor loodgieters en schilders (ook wel stadsverzorgende economie). De ontwikkelingen waar nu aan gewerkt wordt (zie paragrafen over de wijken) dragen daar elk op hun eigen manier aan bij. Zo gaan we van eenzijdige, geïsoleerde buurten, naar buurten met meer levendigheid en die beter verbonden zijn met de stad. De bestaande kwaliteiten van de buurten zijn hierbij erg belangrijk.

De levensduur van de riolering in Voorhof, Buitenhof en Tanthof-West loopt ten einde en de komende jaren wordt er nieuwe riolering aangelegd. Van deze grootschalige ingreep maken we meteen gebruik om de buitenruimte toekomstbestendig te maken. Er worden bijvoorbeeld acties ondernomen om de wijken op het veranderende klimaat aan te passen, zoals het zorgen voor meer groen, biodiversiteit en waterberging. Verder zijn er ontwikkelingen op het gebied van verkeer. Zo worden bij de hierboven beschreven werkzaamheden in de openbare ruimte meteen de loop- en fietsroutes verbeterd, en wordt de verkeersveiligheid verbeterd door bijvoorbeeld een maximumsnelheid van 30 kilometer per uur in te stellen

Na fysieke ingrepen is Delft-West nog niet klaar. De komende decennia liggen er ook nog andere grote opgaven, zoals het vernieuwen van de woningvoorraad, verdere verduurzaming van naoorlogse sociale huurwoningen, de verduurzaming van grote particuliere hoogbouwflats, het aardgasvrij maken van de verschillende buurten, de aanleg van het warmtenet en de herinrichting van de openbare ruimte, het toevoegen van voorzieningen als gevolg van de verdere verdichting, het versterken van verbindingen met de omliggende wijken en het buitengebied, en de verbetering van het Buitengebied Kerkpolder (sport, recreatie en natuur).

Duurzaamheid

De gemeente Delft heeft de ambitie dat in 2050 alle bewoners alleen energie van hernieuwbare bronnen gebruiken. De overgang van aardgas naar duurzame warmte verloopt via warmte-uitvoeringsplannen, waarin per buurt gezamenlijk met de bewoners wordt bepaald voor welk duurzaam alternatief wordt gekozen. Het Warmteplan 2021 laat zien dat in een groot deel van Wij West een warmtenet de meest betaalbare en haalbare manier is om buurten duurzaam te verwarmen. De komende jaren zullen 15.000 woningen in Voorhof en Buitenhof kunnen worden aangesloten. Via het Isolatieplan worden bewoners geholpen met het isoleren van hun woningen. Voor 2030 zijn 10.000 woningen in heel Delft geïsoleerd naar label A-C. In Wij West zijn er 9.000 slecht geïsoleerde woningen⁵⁰. De helft van alle 18.000 woningen in Delft-West is dus slecht geïsoleerd. Het isoleren in dit gebied is een prioriteit. Bovendien wordt energiearmoede tegengegaan door de inzet van energiehulp, bestaande uit de mogelijkheid tot het inruilen van energieslurpend witgoed, gratis energiebesparende maatregelen en advies. Deze aanpak is eveneens voor heel Delft, maar er gaat extra aandacht naar Delft-West. Specifiek in Voorhof kunnen VvE's via het Volkshuisvestingsfonds worden verduurzaamd.

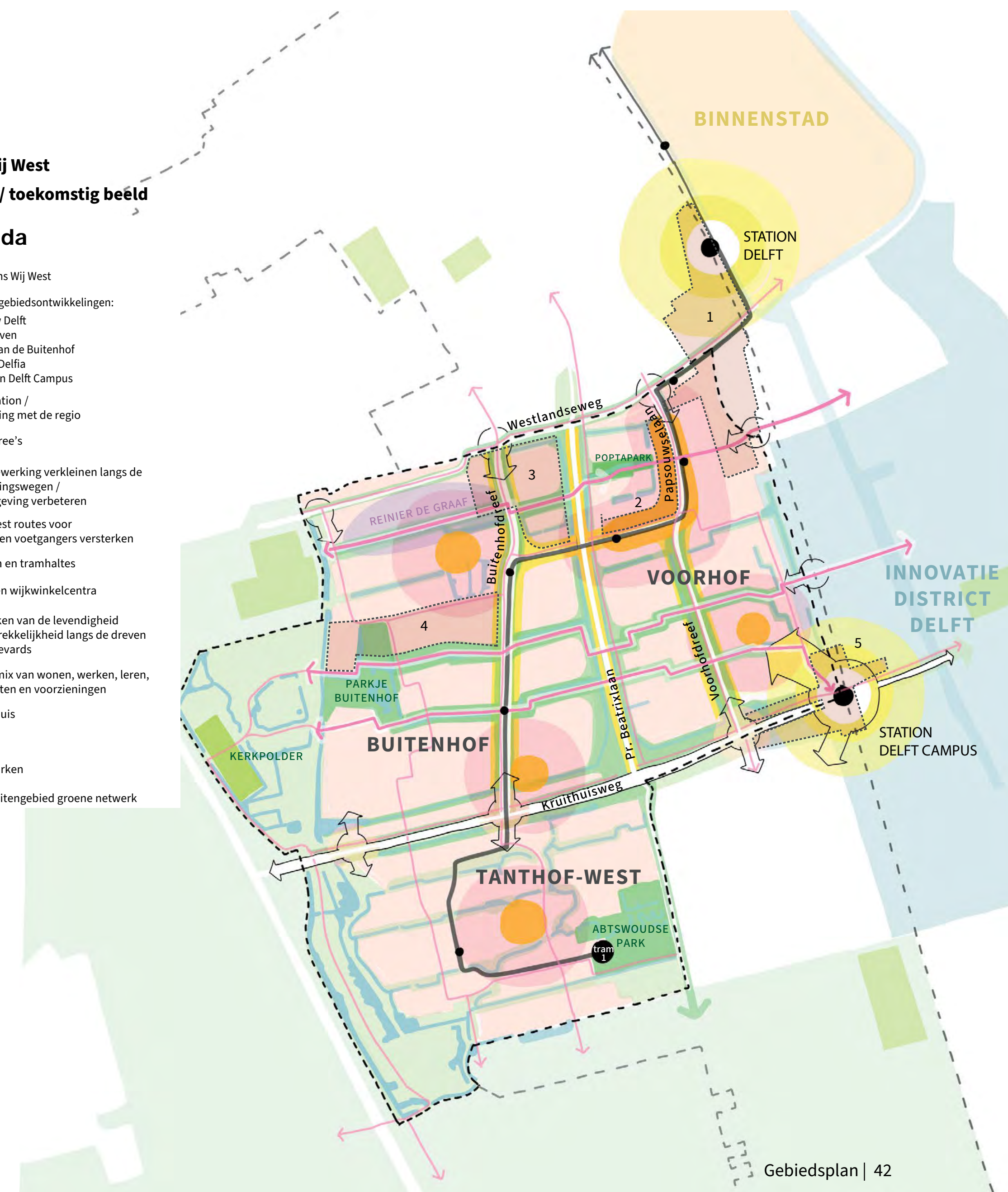
Doorkijk toekomstig beeld

Onderstaande kaart geeft de kansen weer voor een ruimtelijke samenhang tussen de drie wijken in de context van de stad. Daardoor ontstaan verbonden wijken en goede oost-westverbindingen voor voetgangers en fietsers. De auto krijgt een minder prominente plek. Dit leidt tot een goede mix van functies om de levendigheid en leefbaarheid te vergroten, zoals verschillende woningtypen, sociale en commerciële voorzieningen en onderwijs.

Wijken Wij West Opgaven / toekomstig beeld

Legenda

-  Plangrens Wij West
-  Actuele gebiedsontwikkelingen:
 1. Nieuw Delft
 2. De Hoven
 3. Kop van de Buitenhof
 4. Gillis-Delfia
 5. Station Delft Campus
-  Treinstation / verbinding met de regio
-  Wijkentree's
-  Barrièrewerking verkleinen langs de ontsluitingswegen / leefomgeving verbeteren
-  Oost-west routes voor fietsers en voetgangers versterken
-  Tramlijn en tramhaltes
-  Buurt- en wijkwinkencentra
-  Versterken van de levendigheid en aantrekkelijkheid langs de dreven en boulevards
-  Goede mix van wonen, werken, leren, ontmoeten en voorzieningen
-  Ziekenhuis
-  Parken
-  Sportparken
-  Stad-buitengebied groene netwerk



A photograph of a classroom where several students are raising their hands, indicating they want to speak or ask a question. The students are diverse in appearance. The background shows orange window blinds and a chalkboard.

Doelen en ambitie

3. Doelen en ambitie

In het startdocument zijn de (sub)doelen uitgewerkt voor Wij West. Naar aanleiding van de werkateliers zijn deze subdoelen aangescherpt en aangevuld met een doel op armoede- en schuldenpreventie, oftewel het hebben van financiële reserves (zie thema 2) duurzaamheid (zie thema 3) en samenwerken in de wijk (thema 5). Dit kwam nog onvoldoende naar voren in de bestaande (sub)doelen. Er is in de zomer 2023 gewerkt aan een verdere concretisering en verfijning van de doelen, zodat deze ook goed te monitoren zijn. Verdere uitwerking van de doelen, bijvoorbeeld tot op buurtniveau, gebeurt in de uitvoeringsagenda.

De doelen uit het startdocument hebben we voor het gebiedsplan naar vijf thema's vertaald. De thema's staan niet los van elkaar, maar zijn communicerende vaten. Ontwikkelingen in het ene thema zijn van invloed op het andere. Wat we op deze vijf thema's willen bereiken wordt in de volgende tabellen toegelicht. De thema's hebben alle dezelfde opbouw. Per thema schetsen we eerst onze ambitie. De ambitie beschrijft de gewenste situatie over twintig jaar. Vervolgens wordt elke ambitie vertaald naar een hoofddoel. Elk hoofddoel bestaat vervolgens weer uit één of meerdere ER-doelen⁵¹. Die ER-doelen geven de verandering aan die nodig is om het bijbehorende hoofddoel te bereiken. Voor een succesvolle aanpak moeten we bij de uitvoering van het gebiedsplan vanuit een aantal vertrekpunten werken. Het zijn de randvoorwaarden. Tot slot zijn er per thema de subdoelen opgenomen uit het startdocument. Deze dragen bij aan het hoofddoel. Het overzicht met alle doelen en de onderlinge samenhang is terug te vinden in bijlage 6.

“Ik koester de wens om onze wijk weer als een hechte gemeenschap te zien, zonder verdeeldheid op basis van welvaart.”

Luigino Sille (Trainer voetbalvereniging uit de Poptahof Noord)





Thema 1
**Kansrijk
opgroeien**

Kansrijk opgroeien

Onze ambitie

Kinderen en jongeren hebben een goede start in het leven. Ze worden geboren en groeien op in een veilige omgeving. Van -9 maanden tot en met 27 jaar krijgen kinderen, jongeren en jongvolwassenen de kans om het beste uit zichzelf te halen, zodat ze later zelfstandig en goed mee kunnen doen in de maatschappij. Ze kunnen hun talenten, interesses en passie ontplooiën en benutten. Hierin werken onderwijs, ouders/verzorgers en andere (formele en informele) organisaties zoals de bibliotheek, sport- en cultuurorganisaties en (jeugd) gezondheidszorg mee, en ze werken samen met jongeren. Wat echt nodig is, bepalen de jongeren natuurlijk zelf. We benutten de eigen kracht en sporen deze aan. Doordat jongeren en ouders weerbaar zijn, wordt voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden. Dat komt onder meer door de investering in preventie. Als het toch dreigt te gebeuren, signaleren we dat in een vroeg stadium en komen we meteen in actie. Wanneer het, ondanks de eerdere acties, nodig is, treffen we extra repressieve maatregelen en voorkomen we recidive.

Om dit voor elkaar te krijgen is ons hoofddoel:

De jeugd krijgt de kans om het beste uit zichzelf te halen.

Kansrijker opgroeien

We willen dat jongeren in Delft-West dezelfde kansen krijgen als elders in Delft en Nederland, kortom: we willen kansengelijkheid. Onder kansengelijkheid verstaan we dat alle jongeren hun talenten en passie ten volle moeten kunnen ontplooiën en benutten, ongeacht de thuissituatie of omgeving waarin ze opgroeien.

Om bij te dragen aan het bevorderen van kansengelijkheid gaan we onder andere de verrijkte schooldag (verder) ontwikkelen waarbij we onder andere inzetten op buitenschoolsaanbod. Er zijn een aantal belangrijke onderwerpen⁵² geïdentificeerd die van belang zijn voor kansengelijkheid. Voor Wij West gaan we aan de slag met meer investeren in de jeugd die de school het hardste nodig hebben naast wat thuis geboden kan worden. We maken van het beroepsonderwijs een positieve keuze. We wegen kansengelijkheid mee in alle beleid en vooral onderwijsbeleid.

Onze subdoelen dragen daaraan bij

- Elke jongere haalt een startkwalificatie.
- Elke jongere voelt zich onderdeel van de samenleving/gemeenschap, bijvoorbeeld door lidmaatschap van een vereniging (sport, cultuur) of andere communities.
- Elke jongere krijgt de kans om op zoek te gaan naar het eigen talent, in een veilige omgeving (leren en spelen).
- We voorkomen dat jongeren crimineel gedrag vertonen en/of zich aansluiten bij criminele organisaties.

Vertrekpunt voor uitvoering

- We horen de behoeften en problemen van kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Dat horen we via gesprekken met hen, intermediairs of ambassadeurs (zoals scholen en jongerenwerk).
- Er zijn rolmodellen, zoals andere jongeren en buurtvaders in de wijk.
- We moeten ons niet alleen richten op kinderen, jongeren en jongvolwassenen zelf, maar ook op hun directe omgeving, (gezins)systeem.
- Het is belangrijk er vroeg bij te zijn en oog te hebben voor de ontwikkeling van het jonge kind. Zo hebben we aandacht voor jonge kinderen (2,5-4 jaar), om die een goede start in het (lerende en spelende) leven te geven.

“Wat je van jezelf vindt, is veel belangrijker dan wat andere mensen van je denken.”

Beniam Ehdego (jongerenwerker Participe Delft – onderdeel van Delft voor Elkaar)





Thema 2

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid

Onze ambitie

Bewoners beschikken over bestaanszekerheid, wat een belangrijke voorwaarde voor een gelukkig en gezond leven is. Iedereen heeft recht op een aantal zekerheden. Dat bewoners zich bijvoorbeeld niet (overmatig) zorgen hoeven te maken over dingen die ze echt nodig hebben om te leven. Denk aan eten, kleding, een dak boven het hoofd, gezondheid en zorg als iemand ziek wordt. Bewoners kunnen zich pas echt richten op hun ontwikkeling, gezondheid en het opbouwen van een netwerk, als ze uitzicht hebben op een oplossing voor hun grootste problemen. Extra ondersteuning vanuit de alliantie is daarvoor nodig.

Bovendien heeft iedereen zekerheid over een inkomen, zowel nu als in de toekomst. We maken armoede bespreekbaar, doorbreken deze en lossen schulden op. We erkennen dat bewoners die met bestaansonzekerheid te maken hebben genoeg aan hun hoofd hebben, veel stress ervaren en vooral op de korte termijn leven. Daarom doen we als partners een stap naar voren in de dienstverlening aan deze bewoners, zodat we hun de ruimte bieden om aan hun toekomst te kunnen werken.

We helpen bewoners om financieel zelfredzaam te worden. Bewoners zijn zelfredzaam wanneer ze weloverwogen keuzes maken, zodat de financiën in balans zijn op zowel korte als lange termijn. Dat betekent dat bewoners zelf al hun geldzaken kunnen regelen, maar ook weten wanneer ze hulp moeten inroepen. Daarvoor halen we alles uit de kast. Het is belangrijk om problemen op te lossen, maar nog belangrijker om ze te voorkomen.

Om dit voor elkaar te krijgen is ons hoofddoel:

Alle bewoners hebben bestaanszekerheid.

Meer kansen op betaald werk voor bewoners

We gaan aan de slag met het begeleiden van bewoners naar werk met een vast contract en voldoende perspectief. We sluiten aan bij het gewenste toekomstperspectief van de bewoner. Aansluiten bij de talenten en wensen van bewoners is daarbij de doelstelling, ongeacht of bewoners wel of geen gebruik maken van de sociale zekerheid. Ondernemers faciliteren we en sporen we aan om geschikte werkplekken te bieden, speciaal voor mensen die nu moeilijker aan de slag kunnen.

Meer bewoners zijn financieel zelfredzaam

We helpen bewoners om financieel zelfredzaam te worden. We zetten in op het versterken van de financiële kennis en vaardigheden, het beperken van financiële risico's, het vergroten van participatie en inclusie en het versterken van professionals en lokale samenwerking. Hierin gaan we preventief te werk met het doel de verdere gevolgen van schulden en problemen met rondkomen te beperken. We hebben hierbij extra aandacht voor 1) het bereiken van doelgroepen die we nu moeilijker bereiken, zoals bewoners met een migratieachtergrond, laaggeletterden en jongeren, en 2) het verbinden van de informele met de formele netwerken.

Meer meedoen in de wijk

Niets mag bewoners tegenhouden om mee te doen. We ondersteunen bewoners die te weinig salaris of uitkering krijgen om bijvoorbeeld te sporten of een voorstelling te bezoeken, en geven informatie over regelingen op een laagdrempelige manier in de wijk. We hebben extra aandacht voor bewoners die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en/of op computers werken. We houden rekening met bewoners met een handicap of chronische aandoening. Meedoen kan ook je hond uitlaten zijn, of boodschappen doen voor de burens.

Meer gezondere bewoners

Gezondheid is een voorwaarde voor meedoen, kunnen werken of vrijwilligerswerk doen. We weten dat mensen die in armoede leven meer lichamelijke en psychische klachten hebben. Een totaalaanpak van armoede, schulden en gezondheid is nodig. Bewoners zijn zelf in regie als het gaat om op welke manier ze aan hun gezondheid willen werken en welke ondersteuning ze vragen. Een deel van de bewoners is wellicht niet in staat hier zelf regie op te nemen. We gaan hen op een laagdrempelige manier ondersteunen.

Onze subdoelen dragen daaraan bij

- Bewoners hebben een (vaste) betaalde baan die kansen biedt.
- Bewoners die niet werken, ontdekken en ontwikkelen talenten en vaardigheden.
- Elke bewoner krijgt de kans om onbelemmerd mee te doen in de samenleving.
- Bewoners voelen zich gezond.

Vertrekpunt voor uitvoering

- We houden rekening met stress. We benaderen bestaanszekerheid vanuit het perspectief van de bewoner.
- We zetten in op digitale weerbaarheid.
- (Sociale) inclusie; we sluiten niemand uit en gaan achterstelling tegen.
- We nemen in overweging of en hoe we bewoners die vrijwilligerswerk doen in de wijken daarvoor op een bepaalde manier kunnen stimuleren en belonen.
- We stimuleren organisaties die mensen uit de eenzaamheid halen.
- We stimuleren ontmoeting tussen verschillende individuen en gemeenschappen.
- Bewoners zijn weerbaar en veerkrachtig om om te kunnen gaan met de druk van huidige maatschappelijke ontwikkelingen, zoals ongewenste polarisatie, racisme en discriminatie, radicalisering en extremisme, en maatschappelijke onrust.
- Bij voorkeur komen er banen bij reguliere werkgevers, zo mogelijk in kraptesectoren⁵³. Denk aan loodgieters, elektriciens en zorgend personeel. Als regulier werk (nog) niet haalbaar is, kijken we naar de mogelijkheden voor beschut werk.
- We werken aan een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- We versoepelen regels rondom gemeentelijke financiële regelingen.



Thema 3

Fijn en veilig wonen

Fijn en veilig wonen

Onze ambitie

In buurten waar mensen dicht op elkaar wonen (voornamelijk in buurten met veel huurwoningen en appartementen) is sprake van een goede mix van mensen die zichzelf goed kunnen redden en mensen die meer aandacht nodig hebben. Bewoners die problemen veroorzaken, niet aan het werk kunnen en mensen met psychische problemen krijgen goede begeleiding. Daarbij hebben we oog voor preventie, vooral bij jongeren. Ook zorgen we voor een afwisselend aanbod van woningen, waardoor bewoners gedurende de verschillende fasen in hun leven in Delft-West kunnen blijven wonen. Hierover gaan woningcorporaties en gemeente in gesprek. De buurt is leefbaar, doordat er voldoende ruimte is voor ontmoeting, en verloedering wordt beperkt. De straten zijn schoon, het groen is verzorgd en de fysieke omgeving geeft bewoners een veilig gevoel.

Er zijn voldoende voorzieningen in de wijk. Waar veel mensen wonen moeten er voldoende huisartsen en winkels zijn en ook bedrijven zoals loodgieters, automonteurs en schilders. Ook dit zijn voorzieningen die noodzakelijk zijn in een wijk.

In het gebied van Wij West hebben kwetsbare bewoners recht op een passende woning, en is er geen sprake van een hoge concentratie van kwetsbare bewoners. Dat komt doordat we bij bewoners die op de wachtlijst voor urgentie staan goed kijken of dit gebied de juiste plek is om te wonen, of dat andere wijken of gemeenten logischer zijn. Er is sprake van een gebalanceerde samenstelling in de wijken en deze beschikken over voldoende draagkracht, waarbij sprake is van voldoende leefbaarheid en veiligheid.

Om dit voor elkaar te krijgen is ons hoofddoel:

In Delft-West is het fijn en veilig wonen.

Duurzamer wonen

In het kader van de energietransitie/klimaatadaptatie zullen de nodige aanpassingen moeten worden gedaan. De wijk en woningen moeten duurzamer, groener en dit moet ook betaalbaar blijven.

Minder overlast

De omgeving wordt ingericht tot een veilige, gezonde en aantrekkelijke plek voor bewoners. Dat betreft ook verkeersveiligheid en overlast van burens, (waaronder ook door studenten of personen met rugzak in de wijken richting burens).

Veiliger wonen

Door overlast kunnen mensen zich onveilig voelen op straat. Die (ervaren) overlast bestaat bijvoorbeeld zowel uit zwerfafval als uit rondhangende jongeren. Het betreft ook overlast door ondermijnende criminaliteit. Daarnaast kan een concentratie van bewoners met problemen in een dichtbevolkt gebied tot spanningen, overlast en onveiligheid leiden.

Onze subdoelen dragen daaraan bij

- De buitenruimte is verbeterd.
- Er is minder overlast in Delft-West.
- De wijk is veerkrachtig.
- Voor iedereen is er een duurzame woning.

Vertrekpunt voor uitvoering

- We richten op een domeinoverstijgende (veiligheid, openbare ruimte, sociaal) aanpak, daar waar dit nodig is.
- Bewoners en partners van de alliantie werken aan een leefbare wijk.

“Mijn droom voor de wijk is dat iedereen zich hier veilig en gezien voelt. Dat we met elkaar naar elkaar omzien en het goede in elkaar naar boven halen.”

Anke van der Breggen (Teamleider bij jongerencentrum The Mall)





Thema 4

Plek voor iedereen

Plek voor iedereen

Onze ambitie

De woningen, straten, riolering, pleinen, winkelcentra en parken in Delft-West zijn vernieuwd. Door deze vernieuwing is het gebied ook verbeterd. Het is er levendig en veilig. Het is prettig om in de wijk te wonen vanwege de nieuwe woningen, plekken om te werken, goede verbindingen en voorzieningen zoals huisartsen, winkels en scholen.

Voor de huidige bewoners van Wij West is er een passende woning. Doordat er nieuwe woningen zijn gebouwd zijn er voldoende voorzieningen in de wijk die passen bij het aantal bewoners. Dat betekent dat bijvoorbeeld gezinnen voldoende ruimte hebben voor kinderen en jongeren om te wonen en jongeren niet de straat op gaan omdat het huis te klein is. Ook voor de ouderen die kleiner willen wonen is er plek in de eigen wijk, evenals voor de bewoners die een stap maken en door willen stromen naar middenhuur of een koopwoning. Er is op dit moment een tekort aan woningen in Nederland; ook in Delft(-West). Dit gaan we niet op korte termijn oplossen.

Onder andere door het bouwen van nieuwe woningen is er een passende woning voor iedereen. Dat betekent dat er voor bewoners in een sociale huurwoning altijd passende huisvesting in de wijk is en ook blijft op het moment dat er sprake is van het herontwikkelen van gebieden. We bekijken het domein wonen door de ogen van de huidige bewoners. Als de bewoner goed kan wonen, gaat het goed met de wijk. Er is een groei aan inwoners in Delft-West en hierbij is ook ruimte en aandacht voor bedrijven waar inwoners gebruik van maken.

Om dit voor elkaar te krijgen is ons hoofddoel:

Voor iedereen is er een plek om te wonen, leren en werken.

Meer en passende woningen om doorstroming in de wijk te realiseren

Om doorstroming in de wijk te realiseren zijn er meer woningen nodig die aansluiten bij de behoefte. Bewoners hebben behoefte aan (meer) woningen voor starters, gezinnen en senioren.

Meer ontmoetingsplekken

We willen in buurten en wijken binnen en buiten ontmoetingsplekken realiseren. Hiermee bieden we bewoners kansen om in hun wijk of buurt te leren en studeren, elkaar te ontmoeten, te ondernemen of vrijwilligerswerk te doen. Een levendige wijk waar (sociaal) ondernemers de ruimte hebben om te werken en ondernemen en zo ook bij te dragen aan de wijk.

Meer plek voor werken en ondernemen

Een levendige wijk waar (sociaal) ondernemers de ruimte hebben om te werken en ondernemen en zo ook bij te dragen aan de wijk.

Onze subdoelen dragen daaraan bij

- Wensen en behoeften van bewoners over wonen staan centraal.
- Er is in Delft-West voldoende ruimte voor ondernemen, voorzieningen en ontmoeting.

Vertrekpunt voor uitvoering

- Het moet betaalbaar worden/blijven.
- Bewoners en ondernemers hebben een rol in het eigenaarschap op dit thema.





Thema 5

In vertrouwen samenwerken

In vertrouwen samenwerken

Onze ambitie

Meer bewoners hebben vertrouwen in de overheid en organisaties die actief zijn in de wijken. Daarnaast hebben de overheid en deze organisaties meer vertrouwen in bewoners, en durven ze meer aan bewoners over te laten. De wijkbewoners voelen zich verbonden met elkaar en werken met zin samen aan een goede toekomst voor alle bewoners. Er is sprake van gemeenschapszin in Wij West en bewoners wonen in een verbonden en veilige wijk waar een fijne sfeer heerst. Formele en informele netwerken worden gestimuleerd en gezamenlijk worden doelen gerealiseerd.

Om dit voor elkaar te krijgen is ons hoofddoel:

Vanuit vertrouwen trekken we samen op en kijken we naar elkaar om.

Meer samenwerken

We maken verbindingen tussen organisaties en groepen mensen (verenigingen) in de buurt en/of wijk, zodat ze elkaar kennen. Er zijn veel initiatieven in de wijk, van bewoners en organisaties, en we zorgen dat deze vindbaar zijn voor iedereen. We zorgen voor laagdrempelige manieren om hulp te vragen en elkaar te helpen.

Meer vertrouwen

Vertrouwen begint bij elkaar kennen. We gaan elkaar beter leren kennen. Dat kan door samenwerking, maar ook in ander groepsverband (onder meer verenigingen). Organisaties, bijvoorbeeld op het gebied van zorg en welzijn, zorgen ervoor dat ze aanwezig zijn in de wijk.

Onze subdoelen dragen daaraan bij

- We benutten de kracht van lokale activiteiten.
- Meer bewoners ervaren gemeenschapszin.
- We organiseren welzijn, zorg, activering en ondersteuning dichtbij en laagdrempelig.
- We trekken vanuit gelijkwaardigheid met bewoners op, zodat zij meer invloed uitoefenen op wat er in hun eigen omgeving/buurt gebeurt en ze zich mede-eigenaar voelen.

Vertrekpunt voor uitvoering

- We werken in alle activiteiten in de wijk/buurt samen, daar waar het kan en nodig is. Dat geldt voor bewoners en organisaties en organisaties onderling. Belangrijk is wel dat samenwerken geen doel op zich is.
- De bewoners zijn verenigd in bewonerscommunity Wij West. We empoweren de bewonerscommunity Wij West, maar ook andere initiatieven waar bewoners zich willen verenigen.
- Onzichtbare en informele bewonersgroepen/initiatieven hebben een stem, en we benutten deze voor de kracht van de wijken.

- Bewoners hebben ideeën en activiteiten die de wijk/buurt versterken en andere partners in de alliantie ondersteunen deze op een goede manier. We vermijden zo veel mogelijk bureaucratie om dit (ideeën en activiteiten) zo veel mogelijk te kunnen realiseren.
- Bewoners zijn weerbaar en veerkrachtig om om te kunnen gaan met de druk van huidige maatschappelijke ontwikkelingen, zoals ongewenste polarisatie, racisme en discriminatie, radicalisering en extremisme, en maatschappelijke onrust.
- Er wordt gewerkt aan uitnodigende buurtaccommodaties van waaruit (o.a. door bewoners zelf) laagdrempelige activiteiten georganiseerd kunnen worden.

“Ik zie voor me dat in 2040 de wijkbewoners en de zorgaanbieders de zorg in Tanthof anders, dichtbij de mensen, hebben georganiseerd en dat de zorg beschikbaar blijft voor wie zorg nodig heeft.”

Bewonersvereniging Heel Tanthof Delft



Lerende aanpak en monitoring



Lerende aanpak en monitoring

Met Wij West formuleren we met elkaar stevige ambities en zetten we een toekomstbeeld met scherpe doelen neer; ambities en doelen die relevant zijn voor een aanpak van twintig jaar. We gaan daarbij uit van een lerende aanpak. Een duidelijk, klip en klaar pad naar het bereiken van de doelen en ambities bestaat niet. We creëren een leeromgeving waarin de bewoners, initiatieven en de partners in de alliantie van elkaar en met elkaar leren. Monitoring, evaluatie en informatievoorziening hebben een centrale rol in de lerende aanpak.



4.1 Visie en doorkijk aanpak

Een lerende aanpak is een methode waarbij we al doende lerend aan het werk gaan met een netwerk uit praktijk, beleid en wetenschap. Door de lange doorlooptijd en de diversiteit aan wijk- en buurtgerichte aanpakken kunnen we niet in één keer een werkende aanpak opstellen. Via de lerende aanpak bouwen we voort op beschikbare kennis over wat werkt én op professionele en ervaringskennis. Op deze manier werken we ook aan doel 5: in vertrouwen samenwerken. Monitoring, evaluatie, verantwoording en informatievoorziening zijn een belangrijk onderdeel van de lerende aanpak.

De lerende aanpak bestaat uit een cyclus van vijf onderdelen, die achtereenvolgens worden doorlopen. Dit doen we minimaal elk jaar. De vijf onderdelen zijn:

1. Wat werkt?
2. Leren
3. Ophalen van geleerde lessen
4. Reflecteren
5. Ontsluiten van geleerde lessen

Onderdeel 1: Wat werkt?

De lerende aanpak begint al meteen bij de totstandkoming van dit gebiedsplan. De kennis en ervaring van bewoners vormen de input voor de vijf doelen die we de komende twintig jaar willen gaan bereiken. Voor het bereiken van de doelen werken we met een (verander)aanpak die in de uitvoeringsagenda 2024-2028 verder wordt uitgewerkt. Daarin doen we aannames over wat gaat helpen om de doelen van Wij West met elkaar te bereiken.

Die aannames gaan over welke activiteiten en elementen van Wij West bijdragen aan een succesvolle aanpak. Bij het formuleren van de aannames baseren we ons op eerdere aanpakken en ervaringen en kennis van bewoners, praktijk, beleid, onderzoek en zetten we wetenschappelijke kennis in. De aannames werken we uit in een reflectiekader, waarmee we elk jaar monitoren en evalueren.

Op interventieniveau gaan we voorafgaand aan de start van de uitvoeringsagenda 2024-2028 door het Verwey-Jonker Instituut een Ex Ante-analyse uit laten voeren. Daarmee worden de aannames en verwachte effecten van vernieuwing vooraf helder in kaart gebracht.

Voor de monitoring en het bijsturen van het programma zijn er indicatoren opgesteld en is er een nulmeting gedaan. Zie daarvoor het overzicht in paragraaf 4.2. Door deze nulmeting hebben we een eerste beeld van de huidige stand van zaken en de indicatoren die inzicht geven in het behalen van onze doelen. Met behulp van deze meting gaan we de komende jaren met regelmaat het gesprek aan met de partners van de alliantie om kansen en mogelijkheden voor verbetering te identificeren.



Onderdeel 2: Leren

Het tweede onderdeel bestaat uit gezamenlijk leren. Het bijsturen en monitoren vormt namelijk een gezamenlijke inspanning van de Alliantieraad. Tijdens de uitvoering van het programma vormen we een lerend netwerk, waarin we gezamenlijk informatie verzamelen, delen en omzetten in kennis. Dat netwerk bestaat uit de verschillende alliantiepartners, zoals bewoners, uitvoerders, gemeente en daarnaast uit kennispartners. Via de alliantiepartners hebben we toegang tot een grote verscheidenheid aan data en databronnen. Ook benutten we data van landelijke kennisorganisaties en waar nodig voeren we gerichte onderzoeken uit in Delft-West. Daarbij trekken we op met kennis- en onderzoeksinstituten van, onder andere, de TU Delft en de Haagse Hogeschool.

Het lerend netwerk draagt ook bij aan het verbinden van de diverse initiatieven, de verschillende partners, uitvoerders en de bewoners. Het lerende netwerk omvat verschillende vormen van leren, zoals masterclasses, communities of practice en themabijeenkomsten.

Onderdeel 3: Ophalen van geleerde lessen

We halen geleerde lessen op uit de praktijk, beleid en onderzoek en zetten we wetenschappelijke kennis in. Verder wordt voor alle inspanningen (o.a. vernieuwingen, pilots en interventies) van de uitvoeringsagenda een evaluatieplan op maat opgesteld. Het doel daarvan is inzichtelijk krijgen welke inspanningen werken en welke niet. Met Actieonderzoek⁵⁴ wordt middels diverse evaluatieloops doorlopend bekeken welke (en op welke wijze) onderdelen van de vernieuwing succesvol/effectief zijn.

Met de methode Waardebepaling innovaties⁵⁵ wordt voor iedere vernieuwing beoordeeld wat het effect en de meerwaarde is voor de thema's van Wij West. We combineren kwantitatieve inzichten met kwalitatieve informatie en praktijkervaringen van partners, waar we extra aandacht hebben voor bewoners.

Monitoring en reflectie helpen ons om te volgen in welke mate we op weg zijn om de doelen te halen en om te bepalen welke impact de inspanningen op het stadsdeel Delft-West en zijn bewoners heeft. Daarmee staan de monitoring en evaluatie volledig in dienst van de gebiedsontwikkeling.

Jaarlijks monitoren we de voortgang op de vijf programmadoelen die we over twintig jaar bereikt willen hebben. We meten dat op basis van de set van kernindicatoren die in paragraaf 4.2 zijn opgenomen. Per thema en subdoel zorgen we voor een balans in indicatoren die inzicht bieden in de ervaring en betekenis van de bewoners, de uitwerking en effecten van de activiteiten en het gebruik en aanbod in de wijk.

Het resultaat van de opgehaalde lessen en informatie is een foto van waar we staan met de aanpak van Wij West: op het niveau van inspanningen en de bredere veranderdoelen.

Onderdeel 4: Reflecteren

In de lerende aanpak staat het ontwikkelen en uitvoeren van effectieve vernieuwingen met zo'n groot mogelijk impact voor Delft-West centraal. Met andere woorden: zijn we doeltreffend en zijn we succesvol in de aanpak? Met de resultaten kunnen we de uitvoering en de effecten van Wij West continu aanscherpen en verbeteren.

Nadat alle geleerde lessen en inzichten over de voortgang van het programma in beeld zijn gebracht, reflecteren we op die lessen, kennis en ervaringen. Het reflectiekader (zie onderdeel 1) met werkzame elementen en bijbehorende indicatoren nemen we daarvoor als uitgangspunt. Door de combinatie van Actieonderzoek en Waardebepaling is het mogelijk om de aanpak aan de voorkant onderbouwd te adviseren en tussentijds bij te sturen, zeker als de condities van succes goed in beeld zijn gebracht. Op deze manier kunnen de interventies verder worden aangescherpt, hetgeen bijdraagt aan een effectieve aanpak.

We organiseren periodiek met de alliantiepartners een bijeenkomst waar leren door evalueren centraal staat. Aan de hand van zowel de cijfermatige input als de gesprekken, worden lessen opgehaald en omgezet in actie.

Onderdeel 5: Ontsluiten van geleerde lessen

Voor het laatste onderdeel stellen we jaarlijks een overzicht op met daarin de belangrijkste inzichten en resultaten. Deze voortgangsrapportage bestaat uit, onder andere, de uitkomsten van het Actieonderzoek, de uitkomsten van het onderzoek Waardebepaling en de resultaten van de monitoring op de set kernindicatoren. De resultaten hiervan combineren we met de ervaringen en verhalen van Delft-West. Zo geven we context en betekenis aan de resultaten. In de voortgangsrapportage onderscheiden we kortetermijnindicatoren (voor sturing op activiteitsniveau) en langetermijnindicatoren. Elke vier jaar doen we een uitgebreidere analyse ten behoeve van een nieuw uitvoeringsprogramma. De toekomstige veranderingen, onder andere op de leefgebieden van de bewoners van Delft-West, en de geleerde lessen worden als input gebruikt voor de aanscherping van de uitvoering.

Daar waar kan werken we ook samen met andere (NPLV-) gemeenten en dragen we bij aan de landelijke kennis over leefbaarheid en veiligheid op lokaal niveau. We zijn proactief in het vertellen van het Delftse Wij West-verhaal op diverse landelijke platforms en via gastcolleges, vakbladen, congressen, et cetera.

“Persoonlijke verhalen, kennisnemen van elkaars wereld, tips/ideeën uitwisselen, samen lachen en zorgen delen... Zo ontstaat er een situatie waarin plek is voor wederzijds respect en wederzijds leren en ontwikkelen.”

Dorine van der Wagt (DOK Voorhof)

4.2 Nulmeting met indicatoren

De ontwikkelingen van Wij West brengen we periodiek cijfermatig in beeld als basis voor de voortgangsrapportage. Deze kwantitatieve data vullen we aan met kwalitatieve data en we bespreken waar we staan met de doelen van Wij West. De set van indicatoren voor dit cijfermatig beeld is samen met alliantiepartners zorgvuldig gekozen op basis van relevantie, specificiteit, meetbaarheid en beschikbaarheid. Per subdoel gebruiken we een gebalanceerde set indicatoren die inzicht biedt in zowel het aanbod, gebruik en bereik van de activiteiten, de effecten van de activiteiten als de betekenis voor en ervaringen van de bewoners van de drie wijken. Zodoende beschouwen we de voortgang van Wij West vanuit verschillende perspectieven en staat het verhaal achter de cijfers altijd centraal. De som van de drie perspectieven geeft de maatschappelijke impact op de subdoelen weer (zie figuur rechts).

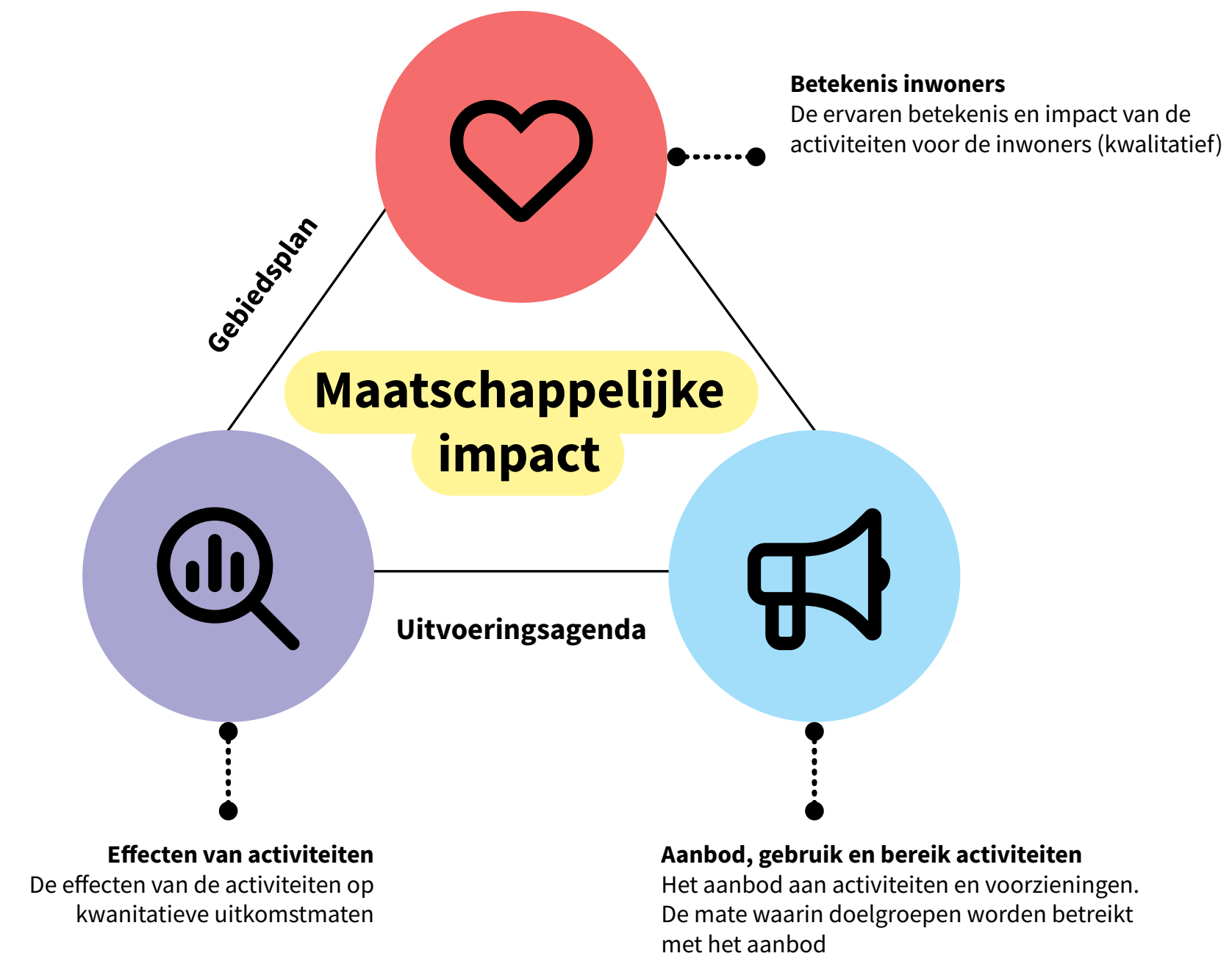
De indicatoren voor inzichten over het aanbod, gebruik en bereik van de activiteiten beschrijven we in de uitvoeringsagenda Wij West. Deze indicatoren zijn (mede) voor de korte termijn en sturing op activiteitsniveau. De langetermijnindicatoren (kernindicatoren) laten zien hoe Wij West ervoor staat ten opzichte van de ambities en het toekomstbeeld. De kernindicatoren zijn zo veel mogelijk een mix van effectindicatoren en indicatoren die de ervaringen van bewoners weergeven. Met deze kernindicatoren geven we in dit gebiedsplan de startsituatie van Wij West. We monitoren en meten meer dan deze indicatoren in Delft-West;

voor regulier beleid hebben alliantiepartners ook indicatoren. In de uitwerking van het monitoringsplan is een van de opgaven hoe hier samenhang in te organiseren.

De kernindicatoren bestaan uit zeventien indicatoren zoals bepaald door het NPLV, aangevuld met lokale indicatoren die specifiek voor de thema's van Wij West zijn. Onderstaande tabellen geven een overzicht van de kernindicatoren per thema en subdoel. In de tabellen is een onderscheid gemaakt tussen de verplichte NPLV-kernindicatoren (blauw gearceerd) en lokale kernindicatoren. De kernindicatoren zijn zo veel mogelijk gebaseerd op bestaande monitors. Sommige indicatoren zijn echter nog in ontwikkeling, waardoor nog geen 0-meting mogelijk is. Deze zullen nader ingevuld worden. De streefwaarden in de onderstaande overzichten vormen een eerste aanzet en zullen waar mogelijk aangevuld en bijgesteld worden. Gaandeweg zullen we steeds beter in beeld krijgen welke activiteiten wanneer uitgevoerd gaan worden en ook steeds beter in staat zijn samen met de alliantiepartners de streefwaarden vast te stellen. De streefwaarden bij de lokale kernindicatoren worden samen met de partners en uitvoeringsorganisaties geconcretiseerd in de uitvoeringsagenda. De streefwaarden en 0-meting zijn voor het gebiedsplan gepresenteerd op Delft-West gebiedsniveau.

Voor de landelijke NPLV-kernindicatoren hebben we voor het merendeel gekozen voor de streefwaarde: 'op hetzelfde niveau als Delft'. Deze landelijke kernindicatoren hebben een hoog abstractieniveau en zullen naar verwachting sterk beïnvloed worden door externe factoren en landelijke en maatschappelijke

ontwikkelingen. De lokale, Delftse kernindicatoren hebben een meer directe link met de inspanningen die we in Delft-West uitvoeren. We formuleren samen met de partners in de uitvoeringsagenda streefwaarden. Omdat deze streefwaarden een directe link met de inspanningen hebben, kunnen we onderzoeken of er scherpere streefwaarden mogelijk zijn (bijvoorbeeld een hogere ambitie dan het niveau van heel Delft).



Thema 1: Kansrijk opgroeien

Hoofddoel: **De jeugd krijgt de kans om het beste uit zichzelf te halen**

Subdoel: Elke jongere haalt een startkwalificatie.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde ⁵⁶
1	Het percentage personen van 18 t/m 30 jaar zonder startkwalificatie (min. mbo niveau 2) ten opzichte van alle personen van 18 t/m 30 jaar die geen onderwijs meer volgen.	Delft-West 12% Delft 9%	Op hetzelfde niveau als Delft (Delft incl. Delft-West)
2	Het percentage leerlingen po, verdeeld naar definitief schooladvies (categorieën volgens NPLV monitor: vmbo/havo/vwo).	Delft-West vmbo 53% havo 28% vwo 19% Delft vmbo 38% havo 28% vwo 32%	Op hetzelfde niveau als Delft
3	Het percentage bewoners per leeftijdscategorie (16-26 jaar* en 18+ jaar) dat aangeeft vertrouwen in de toekomst te hebben. * leeftijdscategorie 16-26 jaar is nog in ontwikkeling	Leeftijdsgroep 18-26 jaar: Delft-West 72% Leeftijdsgroep 18+: Delft-West 64%	
4	Het percentage leerlingen met risico op onderwijsachterstand.	Delft-West 31%	

Subdoel: Elke jongere krijgt de kans om op zoek te gaan naar het eigen talent, in een veilige omgeving (leren en spelen).

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
5	Het aantal meldingen huiselijk geweld verdeeld naar type geweld (o.a. kindermishandeling).	In ontwikkeling	
6	Het percentage kinderen dat opgroeit in armoede (huishouden met inkomen tot 110% van het sociaal minimum).	Delft-West 19%	
7	Het percentage ouders dat aangeeft 'Mijn kind(eren) krijgen alle kans'.	Delft-West 66%	




Subdoel: We voorkomen dat jongeren crimineel gedrag vertonen en/of zich aansluiten bij criminele organisaties.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
8	Het percentage geregistreerde jongeren (van 12 tot 25 jaar) verdacht van een misdrijf ten opzichte van het totaal aantal jongeren (12 tot 25 jaar).	Delft-West 1%	
9	Het aantal jongeren dat een of meerdere instapdelicten (leiden naar georganiseerde criminaliteit) (per type delict) heeft gepleegd.	In ontwikkeling	
10	Risicoscore jonge aanwas (drugs) criminaliteit.	Delft-west 410 (jongeren)	
11	Het percentage jongeren dat zich voldoende weerbaar voelt tegen groepsdruk.	In ontwikkeling	

Subdoel: Elke jongere voelt zich onderdeel van de samenleving/ gemeenschap, bijvoorbeeld door lidmaatschap van een vereniging (sport, cultuur) of andere communities.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
12	Het aantal jongeren van 0-18 jaar dat gebruik maakt van Jeugdfonds Sport en Cultuur	Delft: 769 Delft-West: In ontwikkeling	
13	Het aantal jongeren van 0-18 jaar dat lid is van een sportclub	Delft: 66,3% Delft-West: In ontwikkeling	
14	Het percentage jongeren van 12-18 jaar dat zich matig tot ernstig eenzaam voelt.	Delft: totaal score 53,3% Delft-West	
15	Het percentage jongeren dat aangeeft het gevoel te hebben ergens bij te horen.	In ontwikkeling	

Legenda

-  Landelijke NPLV-indicator
-  Betekenis inwoners
-  Effecten van activiteiten




Thema 2: Bestaanszekerheid

Hoofddoel: **Alle bewoners hebben bestaanszekerheid**

Subdoel: Bewoners voelen zich gezond.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
16	Het aantal Wmo-cliënten per 1.000 bewoners dat ten minste één maatwerkarrangement in het kader van de Wmo heeft gehad.	Delft-West: 89 per 1.000 inw Delft: 71 per 1.000 inw	Op hetzelfde niveau als Delft
17	Het percentage jongeren (opgesplitst naar leeftijdscategorie 0-18 en 18-23 jaar) dat op enig moment in de verslagperiode gebruikmaakt van jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering, ten opzichte van het totaal aantal jongeren tot 23 jaar.	Delft-West: 11% Delft: 9%	Op hetzelfde niveau als Delft
18	Het percentage bewoners dat aangeeft zich matig – ernstig eenzaam te voelen (18+ jaar).	Delft-West: 49%	
19	Het percentage bewoners dat de eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart.	Delft-West: 75%	

Legenda

-  Landelijke NPLV-indicator
-  Betekenis inwoners
-  Effecten van activiteiten

Subdoel: Elke bewoner krijgt de kans om onbelemmerd mee te doen in de samenleving.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
20	De totaalscore sociaal-economische status op basis van welvaart, opleidingsniveau en arbeidsdeelname (SES-WAO) van particuliere huishoudens ten opzichte van landelijk gemiddelde.	Delft-West: -0,34 Delft: -0,25	Op hetzelfde niveau als Delft
21	Het aantal personen (18 jaar en ouder) met schuldsanering per 1000 bewoners (KIS Wijkmonitor) (NPLV)	3,01 per 1.000 bewoners	Op hetzelfde niveau als Delft
22	Het percentage particuliere huishoudens waarvan het besteedbaar huishoudensinkomen exclusief gebonden uitkeringen lager is dan 110% van het sociaal minimum ten opzichte van het totaal aantal particuliere huishoudens (NPLV)	Delft-West: 16% Delft: 12%	Op hetzelfde niveau als Delft
23	Het percentage bewoners dat matig - sterk sociaal buitengesloten is.	Delft-West: 9%	
24	Het percentage bewoners dat mantelzorg ontvangt.	Delft-West: 12%	

Subdoel: Bewoners die niet werken, ontdekken en ontwikkelen talenten en vaardigheden.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
25	Het aantal bewoners met een re-integratietraject.	Delft-West: 1.963	
26	Het percentage inwoners dat niet werkt en wel vrijwilligerswerk doet.	Delft-West: 25%	
27	Het percentage inwoners dat aangeeft een zinvolle dagbesteding te hebben.	In ontwikkeling	

Subdoel: Bewoners hebben een (vaste) betaalde baan die kansen biedt.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
28	Het percentage arbeidsparticipatie.	Buitenhof 54%; Voorhof 56%; Tanthof-West 67%	
29	Het percentage werkende bewoners met een tijdelijk of flexcontract of zelfstandige zonder personeel.	Nog in ontwikkeling	
30	Het percentage bewoners dat aangeeft dat hun baan voldoende kans biedt.	In ontwikkeling	
31	Het percentage bewoners dat aangeeft zich wel eens zorgen te maken over geld.	Delft-West: 41%	





Thema 3: Fijn en veilig wonen

Hoofddoel: **In Delft-West is het fijn en veilig wonen.**





Subdoel: De buitenruimte is verbeterd.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
32 	Het percentage bewoners dat aangeeft tevreden te zijn met het onderhoud van de openbare ruimte in hun buurt.	Delft-West: 76%	
33 	De score op het onderhoudsniveau wegen en buitenruimte.	In ontwikkeling	
34 	Het percentage bewoners dat verwacht dat de buurt er de komende jaren op achteruit zal gaan.	Delft-West: 20%	
35 	Het aantal verkeersslachtoffers in de wijk naar type verkeersongeval.	In ontwikkeling	
36 	Het aantal geregistreerde incidenten criminaliteit per schaalscore.	In ontwikkeling	




Subdoel: Er is minder overlast in Delft-West.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
37  	Het percentage meldingen overlast bij politie met reden 'overlast jeugd', ten opzichte van het totaal aantal meldingen.	Delft-West: 18% Delft: 13%	Op hetzelfde niveau als Delft
38 	Het aantal meldingen overlast per 1.000 inwoners per categorie (o.a. 'overlast met persoon').	Buitenhof 751; Voorhof 781; Tanhof-West 412	
39 	Het percentage bewoners dat aangeeft (veel) overlast te ervaren in hun woonbuurt.	In ontwikkeling	





Subdoel: De wijk is veerkrachtig.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
40 	Het aantal inwoners met een lage score voor zelfredzaamheid.	Delft-West: 14%	
41 	Het gemiddeld rapportcijfer van bewoners voor de door hen ervaren controle over wat ze willen bereiken in het leven.	Delft-West: 7,4	
42  	De score op de schaal Overlast & Onveiligheid van de Leefbaarometer.	Delft-West: 3,81 (categorie zwak) Delft: 4,03 (categorie ruim voldoende)	Op hetzelfde niveau als Delft

Legenda

-  Landelijke NPLV-indicator
-  Betekenis inwoners
-  Effecten van activiteiten












Subdoel: Voor iedereen is er een duurzame woning

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
43  	Het percentage woningen met een geregistreerd energielabel E, F en G ten opzichte van het totaal aantal woningen.	Delft-West: 24% Delft: 21%	Op hetzelfde niveau als Delft
44 	Het gemiddeld jaargebruik aardgas voor alle particuliere woningtypen samen.	Buitenhof: 920 m ³ Voorhof: 640 m ³ Tanhof-West: 850 m ³	
45 	Het percentage bewoners dat aangeeft tevreden te zijn over de duurzaamheid van hun woning.	Nog in ontwikkeling	




Thema 4: Plek voor iedereen

Hoofddoel: **Voor iedereen is er een plek om te wonen, leren en werken.**




Subdoel: Wensen en behoeften van bewoners over wonen staan centraal.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
46  	De score op de Leefbaarometer voor de subschaal Woningvoorraad.	Delft-West: 3,85 (categorie Zwak) Delft: ruim voldoende	Op hetzelfde niveau als Delft
47  	Het percentage woningen naar eigendom (volgens categorieën NPLV: koop, particuliere huur, wooncorporatie huur), ten opzichte van het totaal aantal woningen.	Delft-West: Koop 32%; Part. huur 13%; Corp. huur 55% Delft: Koop 37%; Part. huur 20%; Corp. huur 43%	
48  	Het percentage nieuwe huurders waarbij gebruik is gemaakt van het instrumentarium woningtoewijzing, ten opzichte van het totaal aantal nieuwe huurders.	Nog in ontwikkeling	
49  	Het totaal aantal nieuwbouwwoningen (verdeeld naar type woning) dat is gepland en gerealiseerd in de looptijd van het programma Wij West.	Delft-West: Planvoorraad hard + zacht (2024-2040): ca. 2.700 woningen	Delft-West: gerealiseerde nieuwbouw: ca. 2.200 (= 80% planrealisatie)
50  	Het totaal aantal woningen dat gepland is voor herstructureren of al geherstructureerd is in de looptijd van het programma Wij West.	In ontwikkeling	
51 	Het percentage inwoners dat aangeeft dat hun woning (deels) niet past bij hun huidige situatie.	Delft-West: 22%	

Subdoel: Wensen en behoeften van bewoners over wonen staan centraal.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
52 	Het percentage ondernemers dat aangeeft dat er voldoende passende ruimte is om te (starten met) ondernemen.	In ontwikkeling	
53 	Het percentage bewoners dat aangeeft dat er voldoende maatschappelijke voorzieningen in de wijk zijn, passend bij de behoeften van de bewoners.	In ontwikkeling	
54 	Het percentage bewoners dat aangeeft (score zeer eens – neutraal) dat de mensen in hun woonbuurt elkaar nauwelijks kennen.	Delft-West: 61%	




Legenda

-  Landelijke NPLV-indicator
-  Betekenis inwoners
-  Effecten van activiteiten




Thema 5: In vertrouwen samenwerken

Hoofddoel: **Vanuit vertrouwen trekken we samen op en kijken we naar elkaar om.**

Subdoel: We benutten de kracht van lokale activiteiten.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
55 	Het percentage inwoners dat aangeeft actief in de buurt te zijn.	Delft-West: 34%	
56 	Het aantal initiatieven vanuit inwoners per doelgroep.	In ontwikkeling	
57 	Het gemiddelde rapportcijfer voor de ondersteuning van lokale activiteiten vanuit overheid en organisaties.	In ontwikkeling	

Subdoel: Meer bewoners ervaren gemeenschapszin.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
58 	Het percentage bewoners dat zich verbonden voelt met de buurt.	Delft-West: 35%	
59 	Het percentage inwoners dat aangeeft dat Delftse burgers invloed hebben op de gemeentepolitiek.	Delft-West: 25%	
60 	Het gemiddeld rapportcijfer van bewoners voor hun vertrouwen in het college van Delft.	Delft-West: 6,3	




Legenda

 Landelijke NPLV-indicator




 Betekenis inwoners

 Effecten van activiteiten

Subdoel: We organiseren welzijn, zorg, activering en ondersteuning dichtbij en laagdrempelig.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
61 	Het percentage bewoners dat voorzieningen voor welzijn, ondersteuning en zorg als laagdrempelig ervaart.	In ontwikkeling	
62 	Het gemiddelde rapportcijfer van inwoners voor hun vertrouwen in de gemeentelijke organisatie.	Delft-West: 6,4	
63 	Het aanbod (aantal) zorg- en welzijnsvoorzieningen in de buurt.	In ontwikkeling	

Subdoel: We trekken vanuit gelijkwaardigheid met bewoners op, zodat zij meer invloed uitoefenen op wat er in hun eigen omgeving/buurt gebeurt en ze zich mede-eigenaar voelen.

nr	Kernindicator	Nulmeting	Streefwaarde
64 	Het percentage inwoners dat aangeeft zich medeverantwoordelijk te voelen voor de buurt.	Delft-West: 67%	
65 	Score sociale samenhang.	Delft-West: 5,3	
66 	Het percentage inwoners dat aangeeft invloed te hebben op wat er gebeurt in de buurt.	In ontwikkeling	

Organisatie

Organisatie

Om onze doelstellingen en ambities daadwerkelijk te halen is het van belang dat we het de komende twintig jaar goed aanpakken. Gezien de omvang van de aanpak, de verschillende thema's, de vele betrokken bewoners en organisaties en de lange doorlooptijd, is goede samenwerking essentieel. In dit hoofdstuk beschrijven we daarom aan welke voorwaarden de aanpak moet voldoen en hoe de samenwerkingsstructuur eruitziet.

De uitgangspunten die altijd leidend zijn komen in de eerste paragraaf aan bod. Vervolgens maken we inzichtelijk volgens welke governancestructuur Wij West is opgebouwd en wie van de betrokken partijen in de alliantie welke rol heeft. Vanwege de grote hoeveelheid betrokken partijen werken we via een netwerksamenwerking. De keuze daarvoor wordt in de derde paragraaf toegelicht. Een belangrijk onderdeel van de aanpak van Wij West bestaat uit de manier waarop beschikbare middelen worden ingezet. De vierde paragraaf bevat daarom een aantal uitgangspunten om gelijke kansen in Delft-West te bereiken door ongelijk te investeren.



5.1 Samen aan de slag

In het startdocument zijn drie uitgangspunten beschreven die leidend zijn in de aanpak Wij West. Op basis van input van de werkateliers zijn hier nog twee uitgangspunten aan toegevoegd (resp. 4 en 5). Deze uitgangspunten geven richting aan de Alliantieraad bij keuzes en afwegingen die gemaakt moeten worden en ook aan de uitvoering. Het programmabureau faciliteert hierin.

1. Belangrijke rol voor bewoners

De bewoners weten als geen ander wat er speelt in de buurt en hoe ze andere buurtbewoners kunnen bereiken en motiveren. Organisaties en gemeente werken altijd samen met bewoners in de uitvoering. We gaan met elkaar ervoor zorgen dat bewoners en organisaties een gelijkwaardige stem hebben in de aanpak.

2. Allemaal verantwoordelijk voor toekomst

Hierbij staat de opgave in Buitenhof, Voorhof en Tanthof-West centraal. We maken duidelijke afspraken met elkaar en zorgen dat we de doelen halen. Er is een gezamenlijke opgave, die we als alliantie gezamenlijk aanpakken.

3. Het vraagt tijd

Alle partijen in de alliantie verbinden zich voor ten minste twintig jaar aan Wij West. We hebben een meerjarenplan, maar spelen ook in op de ontwikkelingen van dit moment. We vieren wat we al bereikt hebben én houden aandacht voor wat er nog moet gebeuren.

We accepteren dat we nog niet alles weten en we gaan leren van alle dingen die (nog) niet lukken in de aanpak.

4. Aansluiten bij lopende inspanningen

We gaan niet voor alles een nieuw project starten, alleen waar nodig. We sluiten aan, verbinden en versterken.

5. Duurzaam en structureel

We gaan duurzame en structurele werkwijzen en resultaten boeken. We zetten in op een duurzame aanpak en niet op ad hoc losse projecten. Door een samenhangende duurzame aanpak bereiken we meer kwaliteit en gaan we preventief te werk. Hierbij gaat het om structurele impact, niet structurele inzet.



5.3 Alliantie

De alliantie bestaat uit:

Burgemeester

De burgemeester is boegbeeld en voorzitter van de publiek-private alliantie en speelt een prominente rol. Belangrijk hierin is dat de burgemeester ruimte heeft voor een brede en integrale inhoudelijke invalshoek, een relatief onafhankelijke opstelling heeft, en langjarig betrokken is door de benoeming van zes jaar.

Bewoners, sleutelpersonen en ondernemers

Een groot aantal actieve en betrokken bewoners uit de drie wijken hebben zich aangemeld voor de Partnerraad. Zij denken mee, geven input en initiëren activiteiten in de wijken. Daarnaast zijn enkele bevlogen wijkgenoten, zoals zij dit zelf zeggen in hun folder, bezig om een platform te ontwikkelen voor en door bewoners van alle leeftijden, namelijk de bewonerscommunity Wij West. Dit platform zal toegroeien naar de rol van gesprekspartner voor het onderdeel bewoners in Delft-West en naar andere groepen in de alliantie. Sleutelpersonen zijn bijvoorbeeld de leerkrachten, coaches bij sportverenigingen en vrijwilligers. Deze hebben een belangrijke rol voor bewoners en specifiek ook jongeren in de wijken. We willen als alliantie meer zicht op de sleutelpersonen, ze een rol geven in Wij West en kijken wat er nodig is om deze rol nog beter op te kunnen pakken. In Delft-West hebben de ondernemers zich al verenigd in diverse ondernemersverenigingen. Zij zitten ook in de haarvaten van de drie wijken. We gaan ondernemers meer en actief onderdeel laten zijn in de ontwikkeling van Delft-West.

Jeugdigen

Een groep jeugdigen uit de drie wijken is in 2022 en 2023 op verschillende momenten betrokken geweest om mee te denken over de ontwikkeling van de wijken. De wens is dat de jeugdigen structureel de komende jaren hun geluid laten horen in de ontwikkeling van de drie wijken, zodat de andere partijen in de alliantie hun wensen, behoeften en ideeën meenemen in de uitvoering van de uitvoeringsagenda. Daarnaast is de wens dat er een wisselwerking ontstaat in de samenwerking tussen jeugdigen en de overige alliantiepartners. Dit gaat niet vanzelf. Om dit vorm te geven, wordt de komende jaren samengewerkt met studenten van de Haagse Hogeschool. We starten hier al mee in 2023.

Organisaties

Delft-West kent een rijk palet aan (maatschappelijke) organisaties die al jaren actief en betrokken zijn. In de sessies voor de totstandkoming van het startdocument, gebiedsplan en de uitvoeringsagenda hebben deze organisaties bijvoorbeeld veel meegedacht over de ontwikkeling van de drie wijken. Bovendien wordt er tussen deze organisaties ook steeds meer samengewerkt. De ambitie is om deze ontwikkeling door te zetten, zodat zij gezamenlijk met bewoners, georganiseerde verenigingen en ondernemers(verenigingen) de opgaven aan kunnen pakken en zo resultaten kunnen realiseren voor een grotere leefbaarheid en veiligheid in Delft-West. Vanuit de alliantie willen we particuliere initiatieven steunen, om hun rol en functie te versterken. De organisaties voeren mede de uitvoeringsagenda uit, kennen hun eigen besluitvormingstraject en zetten ook hun eigen middelen in voor Wij West.





Gemeente

Naast de bewoners, sleutelpersonen, ondernemers en organisaties is de gemeente een partner in de alliantie Wij West. De gemeente werkt nauw samen met de eerdergenoemde partijen in Wij West. De gemeente is ook de partner die het vaakst aanvrager/penvoerder is van subsidies bij het Rijk, de provincie en de Europese Unie, ter financiering van de inspanningen uit de uitvoeringsagenda. In Wij West is de gemeente niet altijd de regisseur van deelopgaven. Ze is wel vaak meewerkend en een andere partij uit de alliantie is dan de regisseur van die opgave. Dit betekent een andere rol voor de gemeente in de drie wijken. De gemeente staat in deze rol naast de andere partijen in de alliantie en levert samen met de alliantie een bijdrage aan de ambitie en doelen in Wij West. De gemeenteraad is binnen de gemeente het hoogste orgaan en democratisch gekozen door Delft.

Hoe de gemeenteraad zich verhoudt tot de alliantie(raad), moet nog verder uitgewerkt worden in samenwerking met de gemeenteraad.

Rijksoverheid

Het ministerie van BZK neemt de coördinatie van het NPLV op zich. De vertegenwoordiger ziet toe op het tot stand komen van de lokale alliantieoverleggen en is aanspreekbaar op knelpunten in regelgeving. Ook zorgt de vertegenwoordiger samen met collega's in het kabinet voor doorbraken waar dat mogelijk is, voor het vereenvoudigen van een integrale aanpak en het bevorderen van een goede kennisinfrastructuur. Het Rijk hanteert voor het Nationaal Programma ook een andere werkwijze gericht op een integrale gebiedsgerichte inzet en aanpak.

Programmadirecteur

Een gelijkwaardige relatie tussen alliantiepartners is het meest gebaat bij een programmadirecteur die onafhankelijk, in opdracht van de gehele alliantie ('gezamenlijk'), kan opereren. De rol van de programmadirecteur bestaat primair uit het bewaken en aanjagen dat gemaakte afspraken worden nagekomen, en dat partners daarin worden ondersteund en elkaar daarin ondersteunen. Die afspraken betreffen de ontwikkeling van het gebiedsplan en de uitvoeringsagenda én de uitvoering daarvan door de partners in de alliantie. De directeur is er nadrukkelijk niet verantwoordelijk voor dat inspanningen en interventies uit het gebiedsplan en de uitvoeringsagenda worden uitgevoerd. Hiervoor zijn primair de alliantiepartners verantwoordelijk, zowel afzonderlijk als gezamenlijk. De programmadirecteur is wél verantwoordelijk voor het toezicht op en het ondersteunen bij het nakomen van

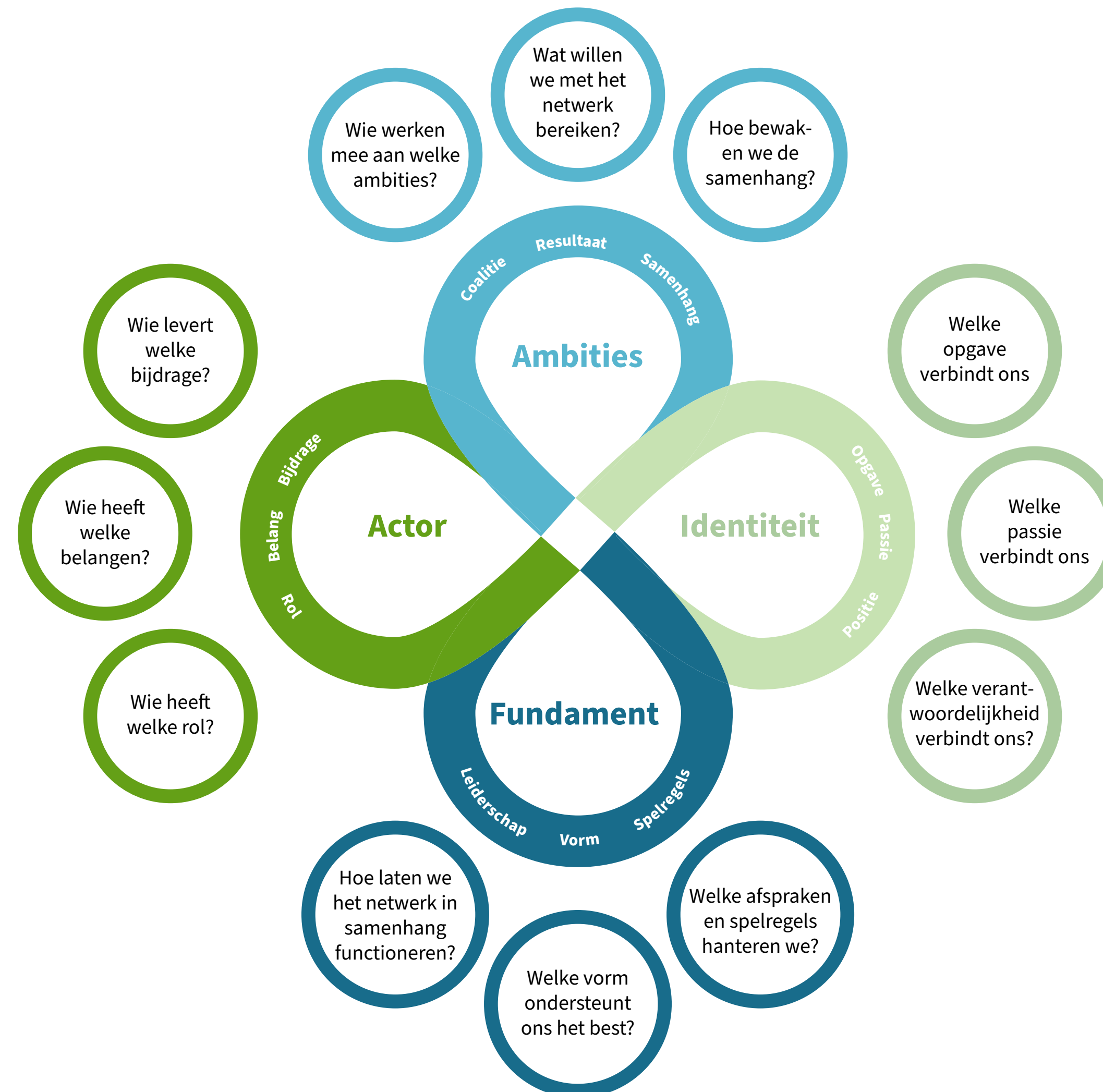
afspraken. Tegelijkertijd is het ook zo dat de programmadirecteur een rol kan en soms moet spelen in het 'hoe'. Als namelijk betere antwoorden moeten worden gevonden op een aantal hardnekkige knelpunten, dan zal er (juist) ook in de uitvoering anders gewerkt moeten worden. Echte oplossingen vragen soms om het breken met de standaardprocessen en werkwijzen en dat gaat vaak niet vanzelf.⁵⁸

5.4 Netwerksamenwerking

De alliantie Wij West bestaat uit bewoners/ondernemers, organisaties en gemeente. Deze bestaan weer uit diverse netwerken, die niet allemaal met elkaar zijn verbonden en zijn dynamisch. Het is daardoor moeilijk het netwerk als geheel richting te geven en te werken aan een gezamenlijke opgave. Hiervoor kan de netwerktheorie⁵⁹ als concept helpend zijn. Het netwerk is een samenhangend geheel van individuen, organisaties of kleine (in)formele netwerken met een herkenbare identiteit in de wijken Buitenhof, Voorhof en Tanthof-West. Daarom ziet de programmadirecteur een rol voor zichzelf weggelegd om diverse netwerken in Delft-West te verbinden in de alliantie. Dat netwerk ontwikkelt vervolgens verschillende ambities waar in (tijdelijke) coalities aan wordt gewerkt. De coalities zijn de plekken waar het gebeurt, waar mensen zich verbinden, waar betekenisvolle dingen worden gedaan en resultaten worden behaald. In Delft-West betekent dit dat er verschillende coalities bestaan die zich bezighouden met diverse domeinoverstijgende opgaven in een buurt of wijk. Het netwerkmodel helpt ons hierbij verder. Dit kent de volgende bouwstenen als basis van het netwerk in Wij West:

- Actor: wie doen er mee?
- Identiteit: wat verbindt ons?
- Ambities: wat doen we met elkaar?
- Fundament: hoe richten we het netwerk in?

Deze elementen worden de komende jaren in de praktijk vormgegeven.



5.5 Financiën: ongelijk investeren voor gelijke kansen

Om gelijke kansen in Delft te realiseren en de achterstanden in de drie wijken aan te pakken is langdurig investeren nodig. Elk jaar zullen we met incidentele en structurele middelen de begroting voor Wij West rond moeten maken. Het helpt daarom dat we van verschillende partners uit de alliantie voor meerdere jaren middelen krijgen.

Daarnaast weten we vooraf niet waar we precies in gaan investeren. Twintig jaar is een lange periode. Dat betekent dat we regelmatig met elkaar in gesprek gaan over of een financiële investering in een inspanning (project, activiteit, etc.) ervoor zorgt dat we onze doelen halen. Als je bijstuurt heeft dat ook financiële consequenties. Door middel van een vierjaarlijkse uitvoeringsagenda maken we concreet duidelijk wat we gaan doen in de komende vier jaar, welke middelen noodzakelijk zijn en wie bijdraagt aan welke ambitie.

We gaan ongelijk en meer investeren in gelijke kansen

Het scheppen van gelijke kansen voor alle bewoners in Delft vraagt erom dat we ongelijk investeren. In Wij West doen we dat met extra middelen van het Rijk en door met de (alliantie)partners te investeren in Wij West ('de Plusvariant'), initiatieven aan te jagen met incidentele middelen ('vliegwielmiddelen') en daarnaast door bestaand budget anders in te zetten ('ongelijk investeren').



Uitgangspunten financiën

1. De Plusvariant

In Wij West gaan we naast het inzetten van de huidige middelen extra investeren in inspanningen om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren en iedereen gelijke kansen te geven. Dat betekent ook dat een investering in bijna alle gevallen leidt tot nieuwe inspanningen naast bestaande programma's en projecten, of tot een uitbreiding van bestaande trajecten. De opgaven in Wij West zijn hardnekkig. Albert Einstein zei ooit: 'Als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg'. De huidige investeringen, programma's en interventies in Wij West leveren niet het resultaat en gewenste effect dat nodig is. Dat betekent dat naast meer doen, het ook gaat om anders doen. Dit betekent dat we langdurig investeren in de aanpak. We zetten in op een financiële strategie, die duurzame samenwerking mogelijk maakt.

2. Ongelijk investeren

Het Nationaal Programma is bedoeld om grote en structurele bewegingen in gang te zetten. Dat kan alleen wanneer naast extra inspanningen ook reguliere geldstromen en nieuw beleid volgen, en we anders gaan financieren met bestaande middelen. Met ongelijk investeren bedoelen we dat organisaties actief in Delft-West in hun begroting meer geld vrijmaken voor Wij West dan voor andere wijken. Het programma staat niet op zichzelf. Het leidt ons gedurende de looptijd tot aanpassingen in beleid en soms fundamentele koerswijzigingen van organisaties. Het zorgt mogelijk ook voor een ander soort financiering van inspanningen en organisaties die afhankelijk zijn van cofinanciering, zoals subsidie en middelen uit fondsen. In dit geval volgt geld de verandering die we allemaal willen inzetten.

3. Vliegwielmiddelen

Tegelijkertijd zullen veel van deze veranderingen voorafgegaan (moeten) worden door leren en ontdekken. Immers, als we precies wisten wat er nodig is en wat werkt, hadden we het allang gedaan. Dit betekent dat we ons met elkaar óók committeren aan het beschikbaar stellen van middelen die specifiek daarvoor ingezet kunnen worden; geld dat we beschikbaar stellen voor experimenten. Voor deze middelen geldt dat ze bedoeld zijn om grotere en structurele bewegingen in gang te helpen zetten; niet om ze permanent te financieren. Het zijn 'vliegwielmiddelen'. Ze zijn in principe tijdelijk en dienen op termijn over te gaan in financiering van organisaties.

We houden het oog op de bal

Aanvragen die wij indienen voor extra financiering vanuit bijvoorbeeld het Rijk worden altijd actief getoetst door de alliantie en Alliantieraad, en moeten congruent zijn met het Nationaal Programma Wij West. Dat vraagt om scherp zijn op elkaar als partners en focus houden op de doelen en ambities van Wij West. Het risico is anders dat het programma verwatert in organisatiebelangen.

De belangrijkste partners leggen in eigen beleidsplannen en P&C-documenten vast wat de organisatie in Wij West doet. Iedere organisatie voert intern het gesprek over hoe er bijgedragen wordt aan Wij West.

Afwegingskader Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Wij West

Het onderstaande afwegingskader is het kader om keuzes in het gebied Wij West (Voorhof, Buitenhof en Tanthof-West) zorgvuldig te kunnen maken. Gedurende de eerste vier jaar, in 2024-2028, zal de Alliantieraad dit aanpassen en aanscherpen.

De verwachting is dat er gedurende de looptijd van Wij West ook periodes zijn waarin er niet voldoende middelen beschikbaar zijn voor de ambities die we hebben. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden. Uiteindelijk komen er verregaande financiële afspraken, waardoor het afwegingskader wellicht overbodig wordt.

Afwegingskader prioriteren financiële investeringen:

1. Wat kan/moet sowieso uitgevoerd worden?
 - Alle inzet die om niet/in natura is kan sowieso doorgaan.
 - We gaan de goede dingen doen als partners vanuit de eigen organisatie. Wat we zelf kunnen financieren, gaan we doen.
 - Alles waar dekking voor is vanuit de reguliere begroting, gaan we 'ongelijk investeren' (zie toelichting hierboven).
2. In elke vierjarige programmaperiode bepaalt de Alliantieraad de prioritering van de thema's/doelen op basis van het gebiedsplan Wij West 2024-2044. We spelen in op de omstandigheden en ontwikkelingen in Wij West. We gaan kijken wat eerst moet en wat later kan op basis van prioritering. De prioritering is jaarlijks bij de jaarrapportage en vierjaarlijks onderwerp van gesprek.

3. Prioritering binnen de thema's/doelen: op voorstel van het programmabureau in de uitvoeringsagenda of reguliere (monitorings)overleggen in de Alliantieraad en gesprekken met partners. Rekening houdend met:
 - Wat werkt? Wat draagt (het meeste) bij aan de (sub)doelen? Wat is haalbaar?
 - Wat is een effectieve investering (kosten/baten)?
4. Subsidies vanuit het Rijk, de provincie en de Europese Unie of andere organisaties, en financiële bijdragen vanuit fondsen waar geen voorwaarden of voorwaarden passend bij de doelen van Wij West zijn, vraagt een partner in de alliantie aan onder voorbehoud van cofinanciering. Als de voorwaarden niet aansluiten bij de doelen van Wij West, passen we deze zo veel mogelijk aan aan de doelen van Wij West, om het toch aan te vragen en in te kunnen zetten.
5. Het programmabureau is randvoorwaardelijk voor de regie op uitvoering van de uitvoeringsagenda Wij West, waarvan onderdelen door de partners in de alliantie worden uitgevoerd. De programmadirecteur kan gebruikmaken van het adviesrecht op voorstellen van partners in de alliantie en zaken die spelen in Wij West.

Voor de periode 2024-2028 is het thema jeugd de geprioriteerde keuze. Uit alle gevoerde gesprekken blijkt dat iedereen het belang ziet van investeren in de toekomst van de jeugd (-9 maanden t/m 27 jaar) in Voorhof, Buitenhof en Tanthof-West.

5.6 Vervolg

Gelijktijdig aan en volgend op dit gebiedsplan is er gewerkt aan een uitvoeringsagenda voor Wij West. Hierin staat de aanpak voor de komende vier jaar waar mogelijk en wenselijk verder concreet uitgewerkt. De analyse, doelen, het monitoringsplan, de governance en financiën uit dit gebiedsplan worden verder uitgewerkt en minimaal vierjaarlijks geëvalueerd en bijgesteld in de uitvoeringsagenda.



Bijlage

Bijlage 1 Bronnenlijst

- 1** Delft-West bestaat uit vijf wijken en veertig buurten. Voor het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid is de keuze gemaakt voor de wijken en buurten waar de leefbaarheid het meest onder druk staat.
- 2** Kinderen, jeugd, jongeren, jongvolwassenen: we richten ons in het programma Wij West op de leeftijd van -9 maanden t/m 27 jaar.
- 3** Met iedereen bedoelen we hier: bewoners, vrijwilligers, scholieren en studenten, ondernemers, en (vrijwilligers) organisaties voor zorg, welzijn, cultuur, sport en spel.
- 4** Sociale huurwoningen zijn woningen met een bepaalde maximale huurprijs. Corporatiewoningen zijn in eigendom van woningcorporaties.
- 5** Stadsverzorgende economie is gericht op voorzieningen die je als stad binnen je eigen stadsgrenzen nodig hebt om te blijven draaien, bijvoorbeeld loodgieters, fietsmakers en een bakkerij.
- 6** Rapport Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, 2022: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- 7** WarmtelinQ is een ondergrondse leiding voor restwarmte uit de Rotterdamse haven.
- 8** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 9** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 10** BAG/CBS/RGB (2022)
- 11** Landelijke monitor focusgebieden NPLV (2018)
- 12** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 13** ABF Research (prognose 2022)
- 14** Landelijke monitor focusgebieden NPLV (2020)
- 15** CBS (2021)
- 16** Integraal klantbeeld/interne gegevens (2023)
- 17** Omnibusenquête Delft (2021)
- 18** Omnibusenquête Delft (2021)
- 19** Leefbaarometer (2023)
- 20** CBS (2021)
- 21** Mensen zijn lageropgeleid wanneer hun hoogst behaalde onderwijsniveau bestaat uit onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste drie leerjaren van havo/vwo en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (mbo niveau 1) of praktijkonderwijs (CBS, 2021).
- 22** Integraal klantbeeld/interne gegevens (2023), LVB staat voor licht verstandelijke beperking.
- 23** Kenniscentrum LVB (Werk financiën en LVB - Kenniscentrum LVB)
- 24** KIS Wijkwonitor (2021)
- 25** KIS Wijkwonitor (2021)
- 26** RIVM (2020)
- 27** Gemeenten moeten ervoor zorgen dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De gemeente geeft ondersteuning thuis via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), bijvoorbeeld begeleiding en dagbesteding.
- 28** Integraal klantbeeld/interne gegevens (2023)
- 29** CBS (2020)
- 30** Integraal klantbeeld/interne gegevens (2023)
- 31** CBS (2021)
- 32** VVE staat voor Voor en Vroegschoolse Educatie.
- 33** JGZ Zuid-Holland West (2022)
- 34** Omnibusenquête Delft (2021)
- 35** Omnibusenquête Delft (2021)
- 36** Leefbaarometer (2020)
- 37** Omnibusenquête Delft (2021)
- 38** BAG/CBS/RGB (2022)
- 39** Omnibusenquête Delft (2021)
- 40** <https://www.themalldelft.nl/>
- 41** <https://passieenlef.nl/>
- 42** Gespikkeld bezit is bijvoorbeeld een appartementencomplex waar zowel een woningcorporatie als particulieren eigenaar zijn van appartementen.
- 43** HAT staat voor Huisvesting Alleenstaanden en Tweepersoonshuishoudens. Een HAT-woning is een woonruimte voor huishoudens met één of twee personen, die via een speciale subsidie gebouwd is.
- 44** <https://swdelft.nl>
- 45** O.a.: CanIdream, Rode Phoenix, het Cultuurhuis.
- 46** Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is een investeringsprogramma van het kabinet om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen. Het programma is bedoeld om studievertragingen, achterstanden en stagetekorten die door corona zijn ontstaan weg te werken.
- 47** Sociale huurwoningen, middeldure huurwoningen en koopwoningen tot 355.000 euro worden gezien als betaalbaar. Onder sociale huurwoningen worden ook studentenwoningen geschaard.
- 48** Een caring community is een woonvoorziening in zelfbeheer van mensen met een ernstige psychiatrische aandoening, en hun naasten. Daarbij draait het in de eerste plaats om weer mee kunnen doen in plaats van dat de focus is gericht op het behandelen van klachten en symptomen, zoals in de huidige geestelijke gezondheidszorg.
- 49** <https://abtswoudebloeit.nl/>
- 50** Een slecht geïsoleerde woning is een woning met een EFG-label.
- 51** ER-doelen eindigen met de letters 'er', zoals 'beter' en 'minder'. Het zijn dus doelen die aangeven welke richting we op moeten gaan om het bijbehorende hoofddoel te bereiken. Een voorbeeld van een ER-doel is 'Meer bewoners zijn financieel zelfredzaam'.
- 52** Uit het boek 'Onderwijs maakt het verschil' van Louise Elffers, hoogleraar en directeur Centrum Kansenongelijkheid.
- 53** Zoals zorg, onderwijs, kinderopvang, bouw, energie en klimaat.
- 54** Zie de begrippenlijst voor een toelichting.
- 55** Zie de begrippenlijst voor een toelichting.
- 56** Als de streefwaarde 'op hetzelfde niveau als Delft' betreft, wordt bedoeld dat de waarde voor Delft-West ten tijde van de meting gelijkwaardig is aan die van de totale stad Delft ten tijde van de meting.
- 57** Ministerie van BZK, Uitwerking lokale 'Governance' NPLV, versie 31 juli 2023.
- 58** Ministerie van BZK, Uitwerking lokale 'Governance' NPLV, versie 31 juli 2023.
- 59** N. Willems, R. Linck, E. Kaats, Organiseren in en met netwerken, 2021.
- 60** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 61** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 62** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 63** BAG/CBS/RGB (2022)
- 64** Gemeente Delft, O&S (2020)
- 65** CBS (2021)
- 66** CBS (2021)

Bijlage 1 **Bronnenlijst**

- 67** KIS Wijkmonitor (2021)
- 68** Omnibusenquête Delft (2021)
- 69** Zicht op Ondernijning (2018)
- 70** Politie (2022)
- 71** CBS (2021)
- 72** Gemeente Delft, Interne Dienstverlening (2022)
- 73** Integraal klantbeeld/interne gegevens (2023)
- 74** CBS (2021)
- 75** RIVM (2020)
- 76** RIVM (2020)
- 77** Leefbarometer (2020)
- 78** Omnibusenquête Delft (2021)
- 79** Omnibusenquête Delft (2021)
- 80** CBS (2020)
- 81** Omnibusenquête Delft (2021)
- 82** Omnibusenquête Delft (2021)
- 83** Omnibusenquête Delft (2021)
- 84** Dashboard focusgebieden (2021)
- 85** Omnibusenquête Delft (2021)
- 86** Omnibusenquête Delft (2021)
- 87** Omnibusenquête Delft (2021)
- 88** Omnibusenquête Delft (2021)
- 89** Omnibusenquête Delft (2021)
- 90** Omnibusenquête Delft (2021)
- 91** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 92** Gemeente Delft, O&S (2020)
- 93** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 94** ABF Research (prognose 2022)
- 95** Gemeente Delft, O&S (2020)
- 96** CBS (2020)
- 97** CBS (2020)
- 98** CBS (2020)
- 99** Omnibusenquête Delft(2021)
- 100** CBS (2021)
- 101** DUO (2020)
- 102** Vektis (2020)
- 103** https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive/report?id=gezondheid_figuren&input_geo=gemeente_1680
- 104** CBS (2021)
- 105** Er is sprake van een laag inkomen wanneer het besteedbaar huishoudensinkomen (exclusief gebonden uitkeringen) lager is dan 110% van het sociaal minimum.
- 106** Omnibusenquête Delft (2021)
- 107** CBS (2021)
- 108** RIVM (2020)
- 109** Omnibusenquête Delft (2021)
- 110** Leefbarometer (2020)
- 111** Omnibusenquête Delft (2021)
- 112** Omnibusenquête Delft (2021)
- 113** Politie (2022)
- 114** Omnibusenquête Delft (2021)
- 115** Omnibusenquête Delft (2021)
- 116** BAG/CBS/RGB (2021)
- 117** Omnibusenquête Delft (2021)
- 118** BAG/CBS/RGB (2021)
- 119** RVO (2021)
- 120** Omnibusenquête Delft (2021)
- 121** Omnibusenquête Delft (2021)
- 122** Omnibusenquête Delft (2021)
- 123** Omnibusenquête Delft (2021)
- 124** Omnibusenquête Delft (2021)
- 125** Omnibusenquête Delft (2021)
- 126** Omnibusenquête Delft (2021)
- 127** Omnibusenquête Delft (2021)
- 128** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 129** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 130** ABF Research (prognose 2022)
- 131** Gemeente Delft, BRP (2023)
- 132** BAG/CBS/RGB (2022)
- 133** Omnibusenquête Delft (2021)
- 134** Zicht op Ondernijning (2018)
- 135** CBS (2021)
- 136** CBS (2021)
- 137** DUO (2020)
- 138** KIS Wijkmonitor (2021)
- 139** CBS (2020)
- 140** CBS (2021)
- 141** Omnibusenquête Delft (2021)
- 142** RIVM (2020)
- 143** RIVM (2020)
- 144** Omnibusenquête Delft (2021)
- 145** Omnibusenquête Delft (2021)
- 146** Omnibusenquête Delft (2021)
- 147** Leefbarometer (2020)
- 148** Omnibusenquête Delft (2021)
- 149** Omnibusenquête Delft (2021)
- 150** Omnibusenquête Delft (2021)
- 151** Omnibusenquête Delft (2021)
- 152** HAT staat voor Huisvesting Alleenstaanden en Tweepersoonshuishoudens. Een HAT-woning is een woonruimte voor huishoudens met één of twee personen, die via een speciale subsidie gebouwd is.
- 153** Omnibusenquête Delft (2021)
- 154** Omnibusenquête Delft (2021)
- 155** Omnibusenquête Delft (2021)
- 156** Omnibusenquête Delft (2021)
- 157** Omnibusenquête Delft (2021)
- 158** Omnibusenquête Delft (2021)
- 159** Omnibusenquête Delft (2021)

Bijlage 2 **Begrippenlijst**

Actieonderzoek

Een leervorm waarbij professionals met mensen uit de praktijk onderzoek doen in de praktijk. Typerend voor actieonderzoek is de combinatie van onderzoek en actie in een cyclisch proces. Dat betekent dat inspanningen (acties) worden herhaald of op hetzelfde moment worden uitgevoerd. Vervolgens wordt de opgedane kennis meteen in diezelfde praktijk verwerkt. De inspanningen worden er op aangepast en de resultaten weer onderzocht. De stappen die worden gezet, worden mede bepaald door wat zich voordoet.

Armoede

Armoede is te weinig financiële mogelijkheden hebben om de minimaal noodzakelijke goederen en voorzieningen te kunnen bekostigen. Mensen zijn arm als ze onvoldoende inkomen hebben voor bijvoorbeeld voeding of een goede woning.

Beschermd wonen

Beschermd wonen is voor volwassenen met psychische of psychosociale problemen die 24 uur per dag hulp nodig hebben. Het betekent dat deze mensen in hun eigen huis blijven wonen en er hulpverleners langskomen. Hierdoor behouden zij hun sociale netwerk en blijven ze meedoen aan de samenleving. Dit vergroot de kans op herstel.

Beschut werk

Beschut werk is bedoeld voor mensen die door een (lichamelijke, verstandelijke of psychische) arbeidsbeperking niet in een reguliere baan kunnen werken, ook niet met extra begeleiding of aanpassingen; ook niet met extra voorzieningen van de gemeente of het UWV.

Bestaanszekerheid

Dit houdt een bestaan in met voldoende en voorspelbaar inkomen, een woning, toegang tot onderwijs en zorg, en een buffer voor onverwachte uitgaven.

Deelalliantie

In het gebied Wij West is een publiek-private alliantie actief. Die bestaat uit een verzameling van betrokken bewoners, ondernemers en organisaties, en de gemeente. De alliantie kan relevante informatie en ervaringen delen, maar niet meebesturen in Wij West. Voor een afgebakend doel is het mogelijk dat er ook deelallianties van betrokken bewoners, ondernemers en organisaties, en de gemeente worden gevormd.

Gezondheid

Dit betreft het vermogen van iemand om zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

Governance

Governance is de structuur waarop de rollen en verantwoordelijkheden, afspraken (bijvoorbeeld over besluitvorming) en kaders voor de sturing en uitvoering van Wij West zijn vormgegeven. Zie daarvoor hoofdstuk 5. In de nog uit te werken Governancecode Wij West worden deze structuur en de besluitvormingsprocedure specifieker uitgewerkt.

Indicator

Een indicator is een meetbaar effect.

Interventie/inspanning

Interventies of inspanningen betreffen alle activiteiten die in een programma worden ondernomen, zoals projecten, activiteiten, deelprogramma's en meer.

Jongeren/jeugdigen

Dit betreft iedereen van 0 tot en met 27 jaar oud.

Jongvolwassenen

Dit betreft iedereen van 18 tot en met 27 jaar oud.

Kansenongelijkheid

Leerlingen met dezelfde talenten behalen door hun specifieke achtergrond niet dezelfde resultaten in het onderwijs.

Kinderen

Dit betreft iedereen jonger dan 18 jaar oud.

Kwetsbare doelgroepen

Groepen die vaak als kwetsbaar worden beschouwd zijn mensen:

- met een lichamelijke beperking;
- met chronische psychische problemen;
- met een verstandelijke beperking;
- met psychosociale problemen;
- met lichte opvoed- en opgroei problemen;
- die betrokken zijn bij huiselijk geweld;
- die uitgestoten (dreigen te) worden wegens hun seksuele oriëntatie;
- met meervoudige problematiek.

Lageropgeleid/lage opleiding

Dit omvat onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste drie leerjaren van havo/vwo of de assistentenopleiding (mbo niveau 1).

Leefbaarheid

Dit is de aantrekkelijkheid van een gebied of gemeenschap om er te wonen, leven, sporten, elkaar te ontmoeten, te spelen, elkaar hulp te vragen en meer.

Lerende aanpak

Een lerende aanpak is een samenwerkend netwerk, waarin wordt voortgebouwd op beschikbare kennis over wat werkt én professionele en ervaringskennis om zo al doende de competenties ervan te versterken. Er wordt tijdens het uitvoeren van de aanpak geëxperimenteerd, samengewerkt en ontdekt.

Licht verstandelijke beperking (LVB)

Er is bij iemand sprake van een IQ-score tussen de 50 en 70 én een beperking in de adaptieve vaardigheden. Er is sprake van een adaptieve beperking als iemand niet kan voldoen aan wat bij de kalenderleeftijd en de eigen cultuur in het algemeen verwacht wordt.

Migratieachtergrond

Een persoon heeft een migratieachtergrond als ten minste een van de ouders in het buitenland is geboren. De persoon kan zelf zowel in Nederland als in het buitenland zijn geboren.

Bijlage 2 **Begrippenlijst**

Netwerksamenwerking

De alliantie Wij West bestaat uit bewoners/ondernemers, organisaties, het Rijk en gemeente. Deze partijen maken elk onderdeel uit van netwerken. Een netwerk is een samenhangend geheel van individuen, organisaties en in het gebiedsplan bedoelen we ook de (in)formele netwerken met een herkenbare identiteit in de wijken Buitenhof, Voorhof en Tanthof-West. Er is sprake van netwerksamenwerking wanneer we deze netwerken goed met elkaar weten te verbinden, zodat er in samenhang aan de gezamenlijke opgaven van Wij West kan worden gewerkt.

Onderwijsachterstand

Daarvan is sprake wanneer kinderen door een ongunstige economische, sociale of culturele omgeving slechter op school presteren dan ze bij een gunstigere situatie zouden kunnen.

Risicofactoren

Dit zijn omstandigheden of factoren die een verhoogde kans geven op een negatieve toestand, gebeurtenis of situatie, bijvoorbeeld crimineel gedrag of ziekte.

Samenwerken

Onder samenwerken verstaan we in dit gebiedsplan gelijkwaardig samenwerken aan de doelen van Wij West. Daarbij pakken de betrokken bewoners en organisaties in Wij West de fysieke, duurzaamheids- en veiligheids-, en sociale opgaven onderling en in verbinding op.

Sleutelpersoon

Een sleutelpersoon is een maatschappelijk betrokken individu met toegang tot brede en verschillende informele en formele netwerken.

Sociaal domein

Dit betreft het veld dat uitvoering geeft aan de Jeugdwet, Participatiewet, Wmo en deels de Wet publieke gezondheid. Hierin werken gemeenten en maatschappelijke organisaties samen aan gezondheid, welzijn en veiligheid.

Startkwalificatie

Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger.

Vergrijzing

Vergrijzing betreft de situatie waarbij de gemiddelde leeftijd van de bevolking stijgt doordat het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt.

Voorliggend veld

Dit is het totaal aan algemene voorzieningen dat beschikbaar is in een wijk of gemeente. Het gaat dus om alle voorzieningen voor (hulp)vragen zonder indicatie.

Voorzieningen

Een voorziening is een locatie die bezocht kan worden door personen en die aansluit bij het gebruik in het dagelijks leven. Voorbeelden zijn winkels, gezondheidszorg, restaurants, openbaar vervoer en recreatiecentra.

Voorzieningen in het sociaal domein

Dit betreft ondersteuning in de vorm van een maatwerkarrangement in het kader van het sociaal domein. Tot de voorzieningen in het sociaal domein behoren:

- maatwerkarrangementen die vallen onder de Wmo;
- maatwerkarrangementen die vallen onder de Jeugdwet;
- maatwerkarrangementen die vallen onder de Participatiewet.

Waardebepaling innovaties (methodiek)

De methode geeft een werkwijze waarbij gestructureerd vanuit verschillende perspectieven de meerwaarde van een innovatie wordt bekeken. De Delftse methode is gebaseerd op de methoden Effectenkaart en Waardewaaier van Kenniscentrum Vilans.

De 6 stappen van de methode Waardebepaling:

Stap 1: Visualisatie van de situatie zonder en met de vernieuwing

Stap 2: Invullen van de effectenkaart en formuleren van hypothesen.

Stap 3: Meetplan opstellen

Stap 4: Data verzamelen en analyseren

Stap 5: Kosten-baten matrix invullen

Stap 6: Evaluatie- en verbeterloop

Welzijn (sector)

Met welzijn bedoelen we de sector waarin personen en organisaties zich richten op het realiseren dat mensen in materieel en geestelijk opzicht gelukkig zijn. De sector welzijn helpt en ondersteunt mensen die hulp nodig hebben om ze gelukkig te maken. Voorbeelden van onderdelen van deze sector zijn kinderopvang, jongerenwerk en begeleiders voor sporten en bewegen.

Wijkateliers

Wijkateliers zijn bijeenkomsten in de wijk, waarbij bewoners en organisaties met elkaar hebben gesproken en zo in kaart hebben gebracht wat er in Wij West speelt, de doelen te bepalen en inspanningen aan te dragen. De opbrengsten daarvan zijn in dit gebiedsplan verwerkt, maar krijgen met name hun weerslag in de vierjaarlijkse uitvoeringsagenda.

Wij West

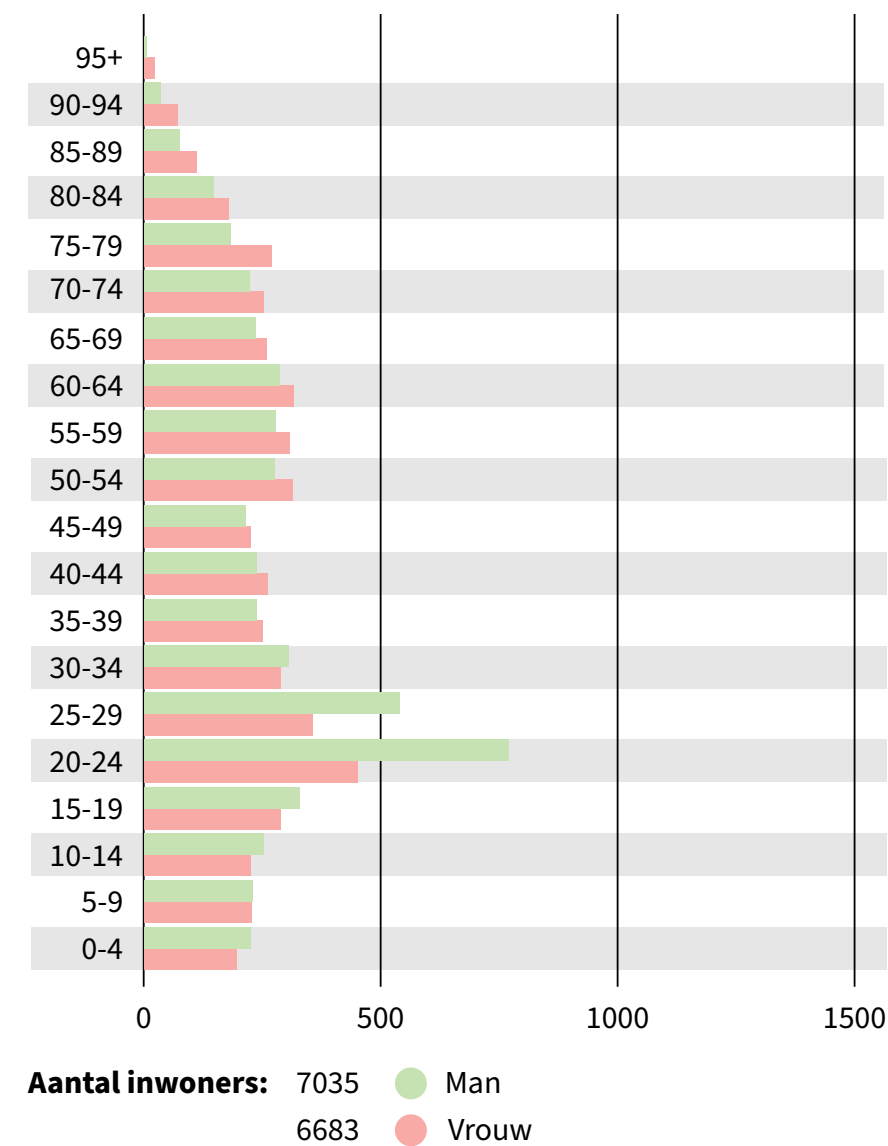
Het Nationaal Programma Wij West, waar dit gebiedsplan voor is bedoeld, is de aanpak voor de wijken Voorhof, Buitenhof en Tanthof-West. Met deze aanpak willen we over twintig jaar hebben bereikt dat iedereen veilig en gezond kan wonen, dat alle bewoners mee kunnen doen in de samenleving en hun talenten kunnen benutten. Wanneer we het over Wij West hebben, kunnen we zowel verwijzen naar dit programma als naar het gebied waar het zich op richt.

Zelfredzaamheid

Dit is het vermogen van mensen om zichzelf te redden op alle levensterreinen, met zo min mogelijk professionele ondersteuning en zorg.

Bijlage 3 Kwantitatief beeld Buitenhof

Aantal inwoners en leeftijdsopbouw 2022



Bron: Gemeente Delft-BRP

Op 1 januari 2023 telde Buitenhof 13.718 bewoners⁶⁰. Ongeveer 13% van de totale bevolking van Delft woont in de wijk Buitenhof. Van deze bewoners is een relatief groot gedeelte 65+ (20% ten opzichte van 16% in geheel Delft)⁶¹. 47% van de bewoners uit Buitenhof heeft een migratieachtergrond⁶². Buitenhof is de wijk met de meeste sociale huur van Delft (57%, excl. sociale huur studenten)⁶³. Omdat er veel beschikbare en betaalbare woningen zijn, komen veel mensen in Buitenhof te wonen die met tegenslag in het leven een nieuwe start hebben moeten maken. De buurt functioneert voor veel van deze bewoners als springplank. In de wijk zijn veel voorzieningen voor sport en recreatie. In de wijk Buitenhof is ruim 9% van de huishoudens een eenoudergezin (ten opzichte van 5% in heel Delft)⁶⁴.

De jeugd krijgt de kans om het beste uit zichzelf te halen

In Buitenhof groeien relatief veel kinderen in armoede op. Een op de vijf kinderen is onderdeel van een gezin met een laag inkomen (21%)⁶⁵. Dat is dubbel zoveel als in Delft. In de Gillisbuurt groeit zelfs 39% van de kinderen in armoede op⁶⁶. Kinderen in het gebied hebben vaker een lage citoscore en lager schooladvies. Er wordt veel gebruikgemaakt van vroegschoolse opvang en de schooluitval is hoog. 16% van de jongeren tot 30 jaar heeft geen startkwalificatie. Dit percentage is een stuk hoger dan in Delft (9%) en Nederland (12%)⁶⁷. Scholen hebben in dit gebied te maken met meer onbevoegd personeel, omdat niet elke docent in deze wijken wil werken. In de buurt Het Rode Dorp geeft slechts 32% aan het eens te zijn met de stelling 'Mijn kinderen krijgen alle kans' (in heel Delft is dat 73% van de ouders)⁶⁸. Er woont een relatief hoog percentage jongeren in de wijk die het risico lopen om in de drugscriminaliteit terecht te komen (6,2%, ten

opzichte van 5% landelijk)⁶⁹. In 2022 zijn er 33 misdrijven in deze buurt geregistreerd, onder meer bestaande uit diefstal (8) en mishandeling (6). Opvallend is dat van alle buurten in Buitenhof in het Rode Dorp de meeste drugs misdrijven (3) zijn geregistreerd⁷⁰.

Bewoners hebben bestaanszekerheid

De sociaal-economische positie van een deel van Buitenhof is lager ten opzichte van de rest van Delft en veel gezinnen leven van een minimuminkomen (20,4%)⁷¹. Dubbel zoveel bewoners van Buitenhof ontvangen een bijstandsuitkering, ten opzichte van Delft (7,9%)⁷². Een groot deel van de bewoners heeft weinig te besteden en geeft aan moeite te hebben met rondkomen. Relatief veel mensen hebben geregistreerde schulden. Hierdoor is er vaak nauwelijks geld voor gezonde voeding, om te sporten, of om op vakantie te gaan. Verder heeft Buitenhof de meeste huishoudens (190) met een schuldhulpverleningstraject, wat 24,3% van het totaal in Delft is⁷³. Binnen de wijk zijn er grote verschillen. Zo heeft 38% van de bewoners van Het Rode Dorp een laag inkomen⁷⁴. Ook op het gebied van gezondheid verdient de wijk aandacht. Bewoners van Buitenhof ervaren hun gezondheid over het algemeen minder goed. 28% ervaart de gezondheid als matig – zeer slecht, ten opzichte van 21% in heel Delft⁷⁵. In Buitenhof heeft een bovengemiddeld aantal bewoners ernstig overgewicht⁷⁶.

Fijn en veilig wonen

De leefbaarheid staat momenteel onder druk. Buitenhof scoort het laagst van heel Delft op de Leefbarometer; een tool die door de Rijksoverheid gebruikt is om tot de NPLV-focusgebieden te komen⁷⁷. Dit is niet alleen het gevolg van sociale problemen in de buurt, maar ook van het feit dat de kwaliteit van veel woningen onvoldoende is voor een prettige en fijne leefomgeving. Op het gebied van veiligheid zijn er verschillen in de wijk. Zo voelt 90% van de bewoners van de Reinier de Graafbuurt zich veilig. In de Fledderusbuurt is dit slechts 74%. Er zijn relatief veel woninginbraken (16 per 10.000 bewoners, t.o.v. 12 in Delft) en geweldsmisdrijven (43 per 10.000 bewoners, t.o.v. 36 in Delft) in Buitenhof⁷⁸. De openbare ruimte draagt ook niet overal bij aan een veilig gevoel. Er zijn veel blinde plinten en achterkanten, en bewoners voelen zich daar onveilig.

Wonen en werken

In Buitenhof zijn er relatief veel woningen die in slechte bouwkundige staat verkeren (met hoge energielasten en geluidsoverlast). Bewoners geven gemiddeld een lager rapportcijfer aan hun woning dan elders in Delft⁷⁹. De wijk heeft een hoge mutatiegraad, wat een hoge doorstroming van (nieuwe) bewoners betekent. Voorzieningen zijn meer verspreid, liggen niet centraal en zijn niet altijd goed vindbaar. De arbeidsparticipatie is met 56% relatief laag ten opzichte van Delft (61%)⁸⁰.

Vanuit vertrouwen trekken we samen op en kijken we naar elkaar om

Het vertrouwen in de politiek is laag, zo ook in de wijk Buitenhof. Het vertrouwen in de landelijke politiek krijgt van de bewoners van Buitenhof een 5,6; het gemeentelijk college krijgt gemiddeld een 6,0⁸¹. De ambtelijke organisatie krijgt een rapportcijfer van 6,1 in Buitenhof⁸². 23% is het (zeer) eens met de stelling dat de Delftse burgers wel degelijk invloed hebben op de gemeentepolitiek⁸³. Dit is het laagste percentage van heel Delft (29%). Dit is ook terug te zien in de cijfers met betrekking tot de opkomst bij de Tweede Kamerverkiezingen (2021)⁸⁴: dit percentage ligt met 57% ver onder het Delftse gemiddelde⁸⁵. In dit gebied zijn mensen over het algemeen minder trots op Delft⁸⁶.

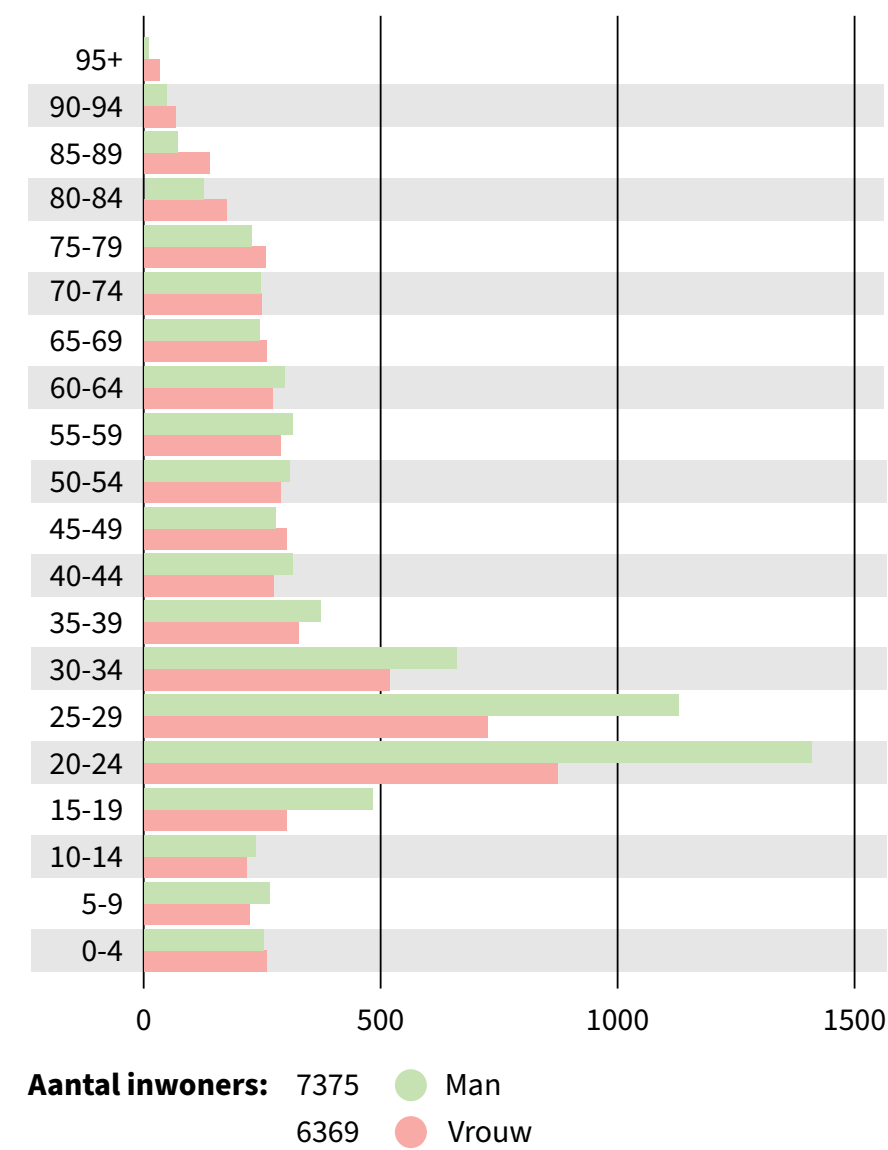
Waar het gaat om het vertrouwen van en omkijken naar elkaar, zien we in de wijk Buitenhof dat mensen zich iets minder verbonden voelen met hun buurt. Dit percentage (38%) ligt echter wel hoger dan gemiddeld in Delft-West (35%)⁸⁷. De weerbaarheid en zelfredzaamheid is dan weer lager vergeleken met Delft en Nederland. Met name de Fledderusbuurt springt eruit: 23% van de bewoners geeft een lage score voor zelfredzaamheid⁸⁸. Daar komt bij dat een groot deel van de mensen uit deze wijk zich matig tot ernstig eenzaam voelt (53%)⁸⁹. Toch is dit ook een wijk waar voor elkaar gezorgd wordt: zo wordt er relatief veel mantelzorg gegeven⁹⁰.

Ingezette ontwikkelingen fysiek domein Buitenhof

Er wordt ook aandacht besteed aan de leefomgeving in Buitenhof. Zo wordt er ingezet op nieuwbouw in de Kop van Buitenhof met een gemixt programma van wonen en voorzieningen, zodat mensen kunnen doorstromen binnen de wijk, en er is ook ruimte voor meer seniorenwoningen. In de Gillis-Delfiabuurt werken de gemeente en Woonbron sinds een aantal jaren samen om met ruimtelijke ingrepen bestaande problemen op te lossen en kansen uit de buurt te verzilveren. De kickstart van de Buurtfabriek gaat hier ook een tijdelijke plek krijgen. DUWO wil het complex aan de Van Hasseltlaan grootschalig gaan herontwikkelen en extra woningen toevoegen. Deze herontwikkeling biedt kansen om een belangrijke bijdrage te leveren aan het grote tekort aan studentenhuisvesting in Delft, en iets toe te voegen aan de buurt. Wooncentrum De Vijverhof wordt gerevitaliseerd. Daarin komt het woonconcept Liv In, met veel ruimte voor bewonersinitiatief en verbinding met de buurt. De corporaties zijn bezig met verduurzaming van hun bezit en zoeken daarbij naar kansen. Dat geldt onder andere voor Woonbron, die drie flats in Buitenhof opknapt, waarbij er aandacht is voor de langerthuis doelgroep en het verlevendigen van de blinde plinten.

Bijlage 4 **Kwantitatief beeld Voorhof**

Aantal inwoners en leeftijdsopbouw 2022



Bron: Gemeente Delft-BRP

Op 1 januari 2023 telde Voorhof 13.744 bewoners⁹¹. In 2013 waren dit 8.400 bewoners en in 2017 7.900. Ongeveer 13% van de totale bevolking van Delft woont in de wijk Voorhof. Voorhof is een wijk met veel verschillende achtergronden en culturen. De wijk kenmerkt zich door een relatief hoog aantal studenten: ruim 27% van de bewoners is student⁹². Voorhof wordt ook gekenmerkt door een relatief hoog percentage bewoners met een niet-westerse achtergrond. In de wijk heeft 37% van de bewoners een niet-westerse achtergrond, terwijl in Delft 22% van de bewoners een niet-westerse achtergrond heeft⁹³. Het aandeel 65+-huishoudens in de wijk neemt toe. Dit aandeel zal naar verwachting in 2050 zijn toegenomen van 1.622 naar 2.427 huishoudens⁹⁴. Daarnaast is Voorhof een wijk met veel eenoudergezinnen: ruim 6,4% van de huishoudens is een eenoudergezin (ten opzichte van 5% in heel Delft)⁹⁵.

De jeugd krijgt de kans om het beste uit zichzelf te halen

In Voorhof groeien relatief veel kinderen in armoede op. Een op de vier kinderen daar is onderdeel van een gezin met een laag inkomen, terwijl in Nederland ongeveer een op de veertien kinderen in armoede opgroeit⁹⁶. In de buurt Poptahof-Noord groeit zelfs 48,4% van de kinderen in armoede op⁹⁷. In de wijk hebben kinderen een hoog risico op een onderwijsachterstand. Met een percentage van 38% ligt dit ruim boven het gemiddelde van Delft (18%)⁹⁸. In de buurt Voorhof-Hoogbouw geeft slechts 56% aan het eens te zijn met de stelling 'Mijn kinderen krijgen alle kans' (in heel Delft is dat 73% van de ouders)⁹⁹. We zien ook dat in Voorhof relatief veel jongeren jeugdzorg ontvangen. Ongeveer 16,6% van de kinderen in de Multatulibuurt heeft een vorm van jeugdzorg, waar in Nederland ongeveer een op de tien kinderen jeugdzorg heeft ontvangen¹⁰⁰. Kinderen krijgen in Voorhof een lager schooladvies (57,8% schooladvies po vmbo)¹⁰¹. Verder

zien we op het gebied van leefstijl dat 33,4% van de kinderen in Voorhof niet structureel naar de tandarts gaat¹⁰². Dit is vaak een indicatie voor andere problematiek zoals gezondheidsproblemen en armoede¹⁰³.

Bewoners hebben bestaanszekerheid

Het aandeel huishoudens in Voorhof dat van een minimuminkomen leeft ligt hoger dan in Delft. Ruim 14,7% heeft namelijk een laag inkomen, waar dat in Delft 12% is^{104 105}. Een relatief groot deel van de bewoners heeft weinig te besteden en geeft aan moeite te hebben met rondkomen. Ruim 11% van de bewoners van Voorhof geeft aan zich arm te voelen, ten opzichte van 7% van de bewoners in heel Delft¹⁰⁶. De sociale problematiek concentreert zich voornamelijk in de buurten Poptahof-Noord en de Multatulibuurt. Zo heeft 33,7% van de bewoners van Poptahof-Noord een laag inkomen en geeft 19% aan zich arm te voelen. In het zuidelijk deel van Voorhof ligt het inkomen naar verhouding juist hoger. Het gebruik van Wmo-voorzieningen (per 1.000 bewoners) ligt hoger in Voorhof dan in Delft, respectievelijk 85 en 71 per 1.000 bewoners¹⁰⁷. Op het gebied van gezondheid verdient de wijk ook aandacht. Bewoners ervaren hun gezondheid over het algemeen als minder goed. 27% ervaart de gezondheid als matig – zeer slecht ten opzichte van 21% in heel Delft. Ruim 17% van de bewoners van Voorhof geeft aan zich ernstig/zeer ernstig alleen te voelen¹⁰⁸. Verder geven de bewoners van Voorhof een lage score voor zelfredzaamheid (17%) en (22%) weerbaarheid¹⁰⁹. In Poptahof-Noord geeft zelfs 25% van de bewoners een lage score voor zelfredzaamheid.

Fijn en veilig wonen

Voorhof kent relatief veel armoede en onveiligheid. De wijk

scoort het laagst van heel Delft-West op de Leefbaarometer¹¹⁰ wonen. Sommige delen van Voorhof ervaren bewoners als minder fijne buurten om in te wonen. Zo geeft een op de twee bewoners van Poptahof-Noord en Voorhof-Hoogbouw aan dat ze als ze vrij mochten kiezen niet opnieuw zouden kiezen voor hun eigen buurt¹¹¹. In de buurten Poptahof-Noord (61%) en de Multatulibuurt (69%) voelen bewoners zich het minst veilig¹¹². Er zijn relatief veel geregistreerde meldingen van overlast (ruim 400 per 10.000 bewoners, ten opzichte van 260 per 10.000 bewoners in Nederland)¹¹³ en in vergelijking met andere wijken in Delft geven bewoners aan veel overlast te ervaren van rondhangende jongeren¹¹⁴. De saamhorigheid in de wijk (22%) is lager dan in de rest van Delft (36%)¹¹⁵. In de buurt Voorhof-Hoogbouw geeft slechts 12% van de bewoners aan te wonen in een gezellige buurt met veel saamhorigheid.

Wonen, werken en leren

Voorhof telde in 2022 ruim 7400 woningen¹¹⁶. 74,1% van deze woningen is een huurwoning, waarvan 46,8% sociale huurwoningen (inclusief studenten)¹¹⁷. Dit is ruim boven het gemiddelde van Delft (resp. 62,6% en 43%). Gekeken naar het type woning, is nagenoeg 92% van de woningen in Voorhof een meergezinswoning, zoals een studentenwoning, flat of portiekwoning¹¹⁸. De buurten Mythologiebuurt, Roland Holstbuurt en Multatulibuurt hebben een hoog percentage kamerbewoning. Een groot deel van de (particuliere) woningen in Voorhof heeft een laag energielabel: ruim 38% van de woningen heeft een energielabel E t/m G¹¹⁹. Veel woningen moeten dus energiezuiniger gemaakt worden. De bewoners van Voorhof scoren hun woning gemiddeld met een 7,0¹²⁰. Dit rapportcijfer is

lager dan het gemiddelde van Delft (7,5). Op buurtniveau ligt dit cijfer nog lager: in de buurt Poptahof-Noord geven bewoners hun woning slechts een 5,1¹²¹.

Voorhof kenmerkt zich door goed vindbare voorzieningen zoals welzijn, onderwijs en zorg. Winkelcentrum De Hoven speelt een belangrijke rol in de wijk. Aan de Vulcanusweg komt in de toekomst ook ruimte voor woningbouwontwikkeling, waarbij het accent op werken blijft liggen.

Midden in de wijk, langs de Bikolaan, liggen twee basisscholen die gesloopt worden en nieuwbouw krijgen. De bedrijvigheid aan de noordzijde van de wijk zorgt, tezamen met de Kruithuisweg, voor een barrière ten opzichte van de rest van Delft. Dit wordt door bewoners ervaren als een anoniem deel van de wijk, zonder een echt ‘welkom-gevoel’.

Vanuit vertrouwen trekken we samen op en kijken we naar elkaar om

Het vertrouwen in de landelijke politiek krijgt van de bewoners van Voorhof een 5,9; het gemeentelijk college krijgt gemiddeld een 6,6, vergelijkbaar met het gemiddelde in Delft¹²². De ambtelijke organisatie krijgt een rapportcijfer van 6,7 in Voorhof¹²³. 28% is het (zeer) eens met de stelling dat Delftse burgers wel degelijk invloed hebben op de gemeentepolitiek¹²⁴. Dit is vrijwel gelijk aan het gemiddelde van heel Delft (29%).

In vertrouwen met elkaar optrekken gaat niet alleen over de relatie tussen de gemeente en de bewoner in Delft-West. In Voorhof geeft 30% van de bewoners aan zich verbonden te voelen met de buurt¹²⁵. Dit is het laagste percentage van Delft (44%). 62% van de bewoners van Voorhof geeft aan zich medeverantwoordelijk te voelen voor de leefbaarheid in de buurt¹²⁶.

Voorhof kenmerkt zich echter ook door actieve bewoners die iets doen in/voor de buurt. Bewoners trekken zich het lot van anderen aan en organiseren vrijwillig activiteiten, zoals een gemeenschappelijke moestuin, een koffietentje of huiswerkbegeleiding. 34% van de bewoners van Voorhof geeft aan actief te zijn in de buurt, ten opzichte van 41% in Delft. Een kwart van de bewoners doet vrijwilligerswerk¹²⁷.

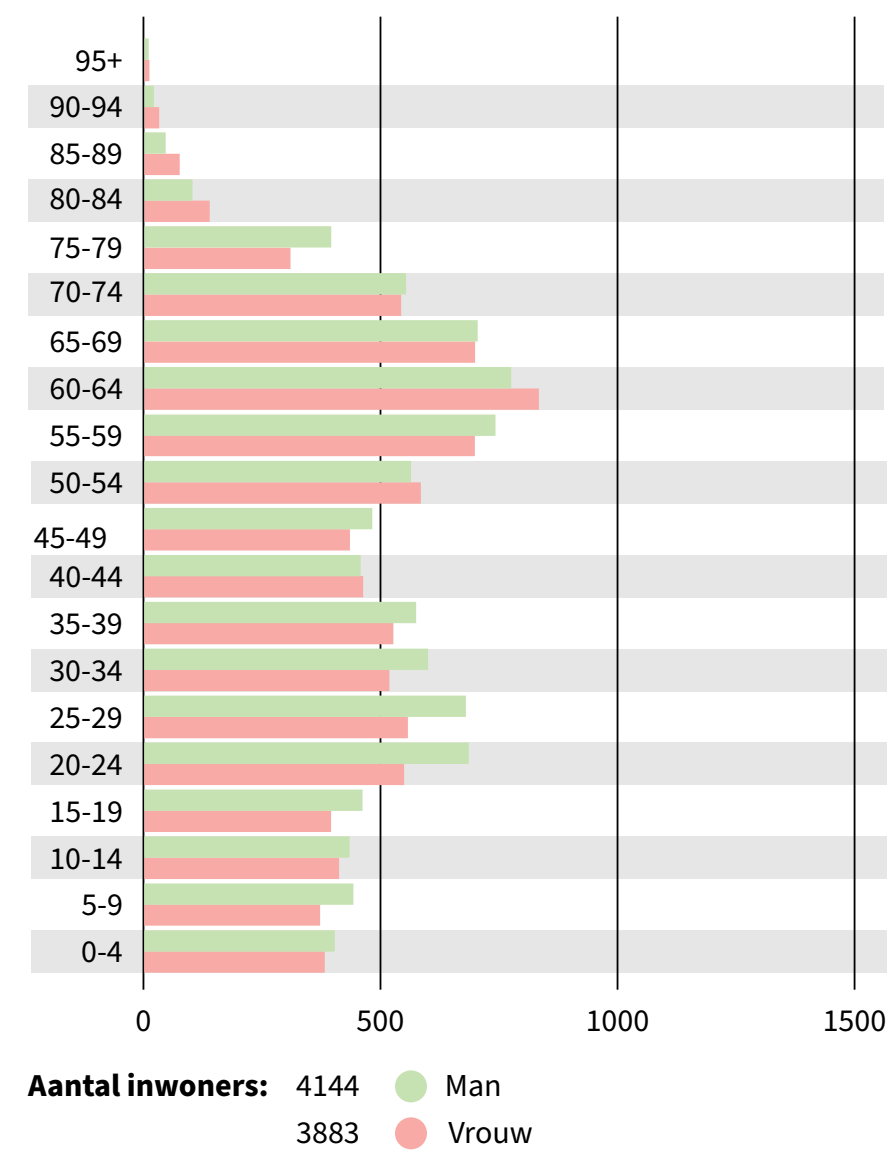
Ingezette ontwikkelingen fysiek domein Voorhof

Op fysiek gebied zijn er in Voorhof verschillende ontwikkelingen, zoals de herontwikkeling van woongebouw De Reiger. Door de sloop van het bestaande complex wordt er ruimte gecreëerd om het Poptapark door te trekken tot aan de Papsouwselaan. Naast dat hierdoor groen wordt toegevoegd aan de buurt, zal in dit deel van het park ook ruimte komen voor kleinschalige buurtactiviteiten, zoals een weekmarkt of buurtfeest. Ten oosten van de Beatrixlaan komt een nieuwe school (ISK/Pleysierschool). De laatste fasen van Nieuw Delft worden de komende jaren ook tot ontwikkeling gebracht, waardoor Voorhof gevoelsmatig dichterbij de binnenstad komt te liggen.

Aan de zuidoostzijde van Voorhof wordt de komende jaren gewerkt aan de omgeving van Station Delft Campus. Deze ontwikkeling leidt tot woningen voor verschillende doelgroepen en diversiteit aan voorzieningen. Ook worden verbindingen van en naar Schieoevers en TU Delft versterkt.

Bijlage 5 Kwantitatief beeld Tanthof-West

Aantal inwoners en leeftijdsopbouw 2022



Bron: Gemeente Delft-BRP

Op 1 januari 2023 telde Tanthof-West 8.027 bewoners¹²⁸. Ongeveer 8% van de totale bevolking van Delft woont in de wijk Tanthof-West. Van deze bewoners is een relatief groot gedeelte 65+ (20%)¹²⁹, waarvan een groot deel uit de eerste bewoners van Tanthof bestaat. Starters en studenten zijn relatief ondervertegenwoordigd in Tanthof-West. De wijk kenmerkt zich met een meer dorpse woonomgeving en relatief veel eengezinswoningen. Dat betreft namelijk 57% van de woningen, ten opzichte van 33% in Delft. Het aantal ouderen zal naar verwachting licht stijgen van 1.575 in 2022 naar 1.858 in 2050¹³⁰. 29% van de bewoners uit Tanthof-West heeft een migratieachtergrond, in vergelijking met 22% in Delft¹³¹.

De Tanthofkade is een gewaardeerd recreatiegebied met een geliefde wandelroute aan de rand van Delft. Ook is er vanuit de bewoners waardering voor de opzet van de wijk met slingerende straten, krekken en woonerven, met daaromheen eengezinswoningen met tuinen. De woningen hebben door hun latere bouwjaar een relatief gunstig energielabel. Bijna 80% van de woningen in de buurt Afrika-Oost is sociale huur¹³². Dit gebied heeft te maken met (overlast door) drugscriminaliteit en die verspreidt zich ook naar de rest van de wijk. Bewoners van deze buurten ervaren relatief veel overlast van (hang)jongeren (38% van de bewoners ten opzichte van 18% in geheel Delft)¹³³. De problematiek rondom de Bikolaan in de Afrikabuurt-Oost heeft uitwerking op de rest van Tanthof-West, omdat zich hier ook het winkelcentrum en de supermarkt bevinden.

De jeugd krijgt de kans om het beste uit zichzelf te halen

In Tanthof-West lijken de problemen rondom jeugd en opgroeien op wijkniveau minder groot dan in Buitenhof en Voorhof. De problematiek van de wijk Tanthof-West concentreert zich in een aantal buurten rondom de Bikolaan. Dit gebied heeft te maken met (overlast door) drugscriminaliteit en die verspreidt zich ook naar de rest van de wijk. Jeugdigen komen daardoor eerder in contact met crimineel gedrag. De buurt Afrika-Oost kent daardoor een relatief hoog percentage jongeren dat risico loopt om in de drugscriminaliteit terecht te komen (8,6%)¹³⁴. Op wijkniveau is het percentage kinderen dat in armoede opgroeit vergelijkbaar met dat van Nederland (7% van de kinderen)¹³⁵. In de Afrikabuurt-Oost groeit 19% van de kinderen op in een gezin met een laag inkomen¹³⁶. Over het algemeen krijgen kinderen in Tanthof-West een lager schooladvies (55% schooladvies po vmbo, ten opzichte van 46% landelijk)¹³⁷ en wonen relatief veel bewoners zonder startkwalificatie (13%, ten opzichte van 9% in Delft)¹³⁸. Ongeveer 14% van de kinderen in Afrikabuurt-Oost heeft een vorm van jeugdzorg, terwijl in Nederland ongeveer een op de tien kinderen jeugdzorg heeft ontvangen¹³⁹.

Bewoners hebben bestaanszekerheid

Over het algemeen op wijkniveau is de bestaanszekerheid van de bewoners van Tanthof-West vergelijkbaar met die van de stad Delft. Relatief veel sociale problematiek rondom werk, inkomen, opleiding en zorg en ondersteuning is er vooral in de Afrikabuurt-Oost. De sociaal-economische status van bewoners in Afrikabuurt-Oost is aanzienlijk lager en ruim 20% van de bewoners heeft een laag inkomen¹⁴⁰. Ruim 15% van de bewoners van Afrikabuurt-Oost geeft aan zich arm te voelen, ten opzichte van 7% van de bewoners in heel Delft¹⁴¹.

Op het gebied van gezondheid verdient de gehele wijk Tanthof-West aandacht. Mede door het relatief hoge aantal ouderen ervaren de bewoners van Tanthof-West hun gezondheid over het algemeen minder goed¹⁴². Ruim 16% van de bewoners van Tanthof-West heeft ernstig overgewicht¹⁴³ en bijna 30% van de volwassen bewoners voelt zich beperkt¹⁴⁴. In Afrikabuurt-Oost geeft 17% van de volwassenen aan zich ernstig eenzaam te voelen, ten opzichte van 10% in Delft¹⁴⁵.

Fijn en veilig wonen

Over het algemeen zijn de bewoners van Tanthof-West tevreden over hun woonomgeving en geven zij de eigen woning een hoog rapportcijfer¹⁴⁶. De bewoners waarderen het vele groen. Toch scoren sommige buurten in Tanthof-West lager op de Leefbarometer dan andere buurten in Delft¹⁴⁷. Dat komt voornamelijk door een lagere score voor overlast en veiligheidsgevoel.

Bewoners in Afrikabuurt-Oost wonen maar kort in de buurt, waardoor er weinig binding is met de buurt. Hier wonen relatief veel mensen met gedrag dat tot overlast leidt. Het winkelcentrum voelt voor veel mensen onveilig aan. Behoud van het winkelcentrum is belangrijk voor de bewoners. Het is de enige plek in de buurt voor de dagelijkse boodschappen. Er komen meer in zichzelf gekeerde soorten bewoners, de mutatiegraad neemt toe, omgangsvormen zijn minder subtiel en veel huizen en straten kunnen een opknopbeurt gebruiken. De saamhorigheid in de buurten Afrikabuurt-Oost (22%) en Aziëbuurt (21%) is lager dan in de rest van Delft (36%)¹⁴⁸. Op het gebied van veiligheid zijn er verschillen in de wijk. Zo voelt 90% van de bewoners van de Aziëbuurt zich veilig; in de Afrikabuurt-Oost is dit slechts 75%¹⁴⁹.

Wonen, werken en leren

Over het algemeen geven de bewoners van Tanthof-West hun woning een goed cijfer (gemiddeld een 7,8), vergelijkbaar met het gemiddelde van de stad¹⁵⁰.

Veel huizen en straten in Tanthof-West kunnen een opknapbeurt gebruiken. Ruim 30% van de bewoners van de Afrikabuurt-Oost verwacht dat hun buurt in de komende jaren achteruit zal gaan¹⁵¹.

Er zijn weinig geschikte woningen voor ouderen die binnen de wijk willen verhuizen naar een gelijkvloerse woning, terwijl de vergrijzing juist toeneemt.

Nabij het winkelcentrum is er een locatie met een beschermd wonen functie. Ook heeft deze wijk een complex met HAT-eenheden¹⁵², waar veel bewoners met kwetsbare achtergrond wonen. Relatief veel bewoners van Tanthof-West zijn actief in de buurt of doen vrijwilligerswerk¹⁵³. In de buurt Afrikabuurt-Oost geeft 45% van de bewoners aan actief te zijn in de buurt (ten opzichte van 41% in Delft). 35% van de bewoners in de Aziëbuurt doet aan vrijwilligerswerk (ten opzichte van 29% in Delft). Verder dragen de bestaande winkels niet bij aan de leefbaarheid. De bedrijvigheid aan de Kruithuisweg zorgt voor een barrière ten opzichte van de rest van Delft.

Vanuit vertrouwen trekken we samen op en kijken we naar elkaar om

Het vertrouwen in de landelijke politiek krijgt van de bewoners van Tanthof-West een 5,6; het gemeentelijk college krijgt gemiddeld een 6,1. Beide zijn lager dan het gemiddelde in Delft¹⁵⁴. De ambtelijke organisatie krijgt in deze wijk het rapportcijfer 6,3. In de buurten Afrikabuurt-Oost (30%) en Aziëbuurt (27%)

geven relatief weinig bewoners aan het (zeer) eens te zijn met de stelling dat Delftse burgers wel degelijk invloed hebben op de gemeentepolitiek¹⁵⁵. In Tanthof-West geeft 36,8% van de bewoners aan zich verbonden te voelen met de buurt. In de buurt Afrikabuurt-Oost is dit slechts 32%. Veel bewoners van Tanthof voelen zich medeverantwoordelijk voor de leefbaarheid van de buurt¹⁵⁶. Het gevoel van het medeverantwoordelijk zijn voor de leefbaarheid in de buurt is in Afrikabuurt-Oost (75%) en de Aziëbuurt (77%) hoger dan in de rest van Delft (72%)¹⁵⁷. Ook doen in de wijk Tanthof-West veel mensen vrijwilligerswerk (32,5%)¹⁵⁸ en helpt men elkaar door middel van mantelzorg (14,8%)¹⁵⁹.

Ingezette ontwikkelingen fysiek domein Tanthof-West

In Tanthof-Oost, aan de Bikolaan, wordt de komende jaren gewerkt aan twee nieuwe basisscholen, met bijbehorende sportvoorzieningen en kinderopvang. In het kader van de verrijkte schooldag wordt onderzocht hoe bij een nieuw te bouwen basisschool een culturele functie (programma Culturele functie scholen) kan worden ontwikkeld en of er in de buurt woningen toegevoegd kunnen worden.

Op de middellange termijn zal in de Tanthof-West de riolering moeten worden vernieuwd. Aan de noordwest-kant van Tanthof wordt een pompstation gebouwd, ten behoeve van de WarmtelinQ. Dit is een omvangrijk nutsgebouw, wat invloed heeft op de entree van de wijk.

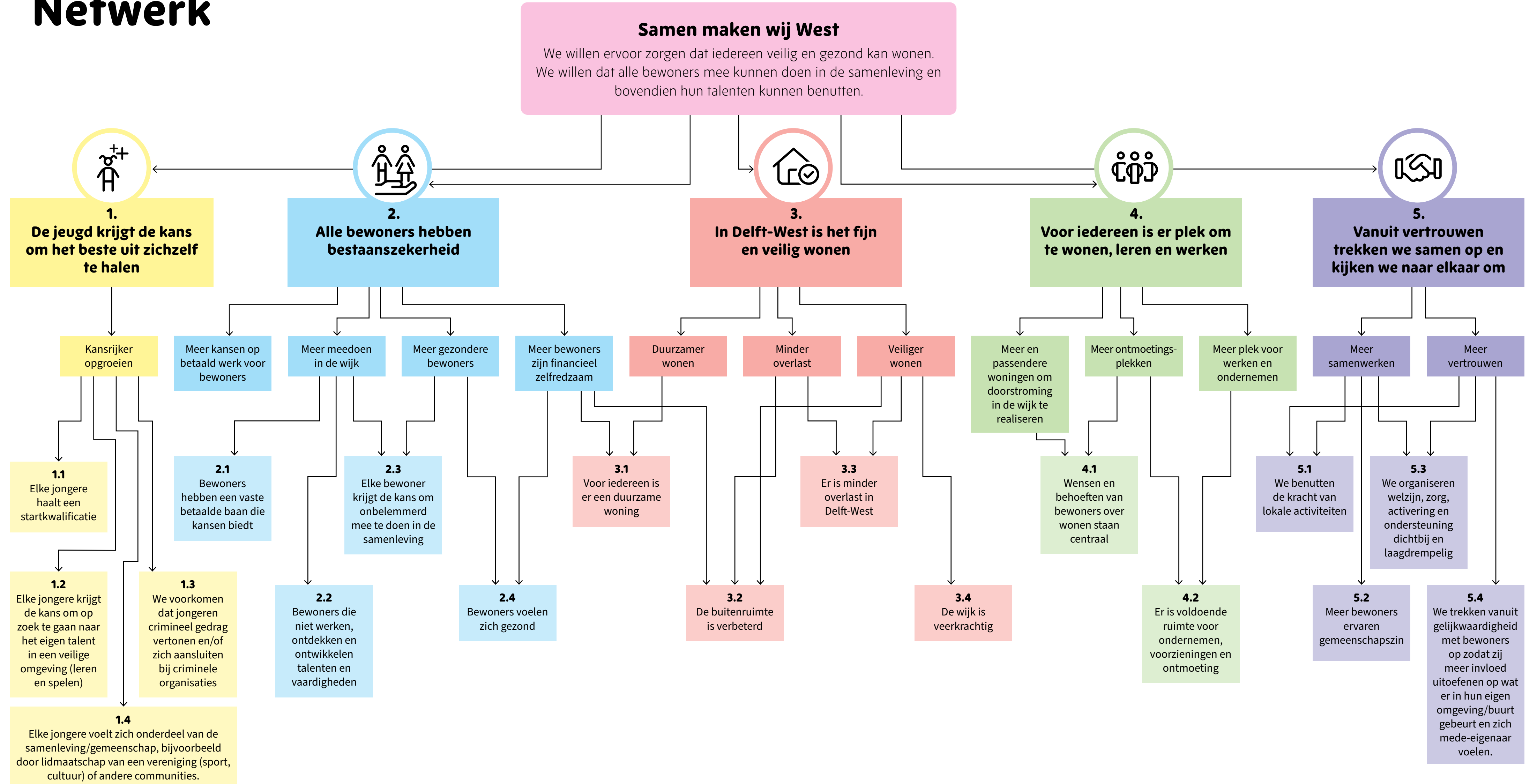
Bijlage 6 Doelen-Insparningen-Netwerk

Wat willen we bereiken?

Hoofdoelen

ER-Doelen/subdoelen

Subdoelen uit startdocument



Colofon

Openbaar

Dit gebiedsplan is tot stand gekomen met medewerking en feedback van de personen en organisatie in de alliantie.

Bewoners, ondernemers en bedrijven, buurtcentra, zorg- en welzijnsorganisaties, maatschappelijke organisaties, de bibliotheek, sport-, muziek-, en culturele verenigingen en organisaties, Alliantieraad, religieuze instellingen zoals kerken en moskeeën, jongerenwerkers, wijkteams, woonzorgorganisaties, woningcorporaties, huisartsen, scholen, politie, Rijksoverheid, provincie, gemeente.

We realiseren ons dat we mogelijk niet compleet zijn, omdat veel mensen betrokken zijn geweest.

